

АБЫЛАЙ ХАН АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР
ЖӘНЕ ӘЛЕМ ТІЛДЕРІ УНИВЕРСИТЕТІ

2 (45) 2017
ISSN 2412-2149

Абылай хан атындағы ҚазХҚжӘТУ

ХАБАРШЫСЫ

“ПЕДАГОГИКА ҒЫЛЫМДАРЫ”
сериясы

Алматы

© “Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті” Акционерлік қоғамының “Абылай хан атындағы ҚазХҚжӘТУ Хабаршысы-Известия” ғылыми журналының “Педагогика ғылымдары” таралымы, Қазақстан Республикасының Инвестициялар мен даму жөніндегі министрліктің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде тіркелген.
Тіркелу куәлігі 10.04.2015 жылғы № 15195-Ж

Бас редакторы
Құнанбаева С.С.,

филология ғылымдарының докторы, профессор,
ҚР-ның ҰҒА академигі, Алматы, Қазақстан

Жауапты редактор

Ұзақбаева С.А., п.ғ.д., профессор, Абылай хан атындағы ҚазХҚжӘТУ,
Алматы, Қазақстан

Редакция алқасы мүшелері

Сефика Суле Эрчетин, доктор Ph.D., Хаджеттепе университеті, Анкара,
Түркия

Мехмет Ташипинар, доктор Ph.D. Гази университеті, Анкара, Түркия

Тряпицина А.П., п.ғ.д., профессор, А.И. Герцен атындағы Ресей
Мемлекеттік Педагогикалық Университеті, Санкт-Петербург, Ресей

Чекалева Н.В., п.ғ.д., профессор, Омск Мемлекеттік педагогикалық
университетінің проректоры, Омск, Ресей

Нұрғалиева Г.К., п.ғ.д., профессор, “Ұлттық ақпараттандыру орталығы”
АҚ директорлар Кеңесінің төрайымы, Алматы, Қазақстан

Акиева Г.С., п.ғ.д., профессор, И. Арабаев атындағы Қырғыз мемлекеттік
университеті жанындағы кадрлар біліктілігін көтеру және қайта даярлау
Институтының директоры, Бішкек, Қырғызстан

Кульгильдинова Т.А., п.ғ.д., профессор, Абылай хан атындағы
ҚазХҚжӘТУ, Алматы, Қазақстан

Шеръязданова Х.Т., п.ғ.д., профессор, ҚазМемҚызПУ, Алматы,
Қазақстан

Тажиев М.Т., п.ғ.д., профессор, Өзбекстан Республикасы ЖОАКБМ
жанындағы жоғары және арнайы орта кәсіби білім беруді дамыту
орталығының бөлім басшысы, Ташкент, Өзбекстан

Жауапты хатшы

Айжанова Г.К., п.ғ.к., доцент, Абылай хан атындағы ҚазХҚжӘТУ,
Алматы, Қазақстан

Рецензенттер

Қонақова К.Ө., п.ғ.д., профессор, Абылай хан атындағы ҚазХҚжӘТУ,
Алматы, Қазақстан

Абильдина С.К., п.ғ.д., доцент, Е.А.Бөкетов атындағы ҚарМУ,
Қарағанды, Қазақстан

© Научный журнал “Известия КазУМОиМЯ имени Абылай хана”, серия “Педагогические науки” Акционерного общества “КазУМОиМЯ имени Абылай хана” зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан. Регистрационное свидетельство № 15195-Ж от 10.04.2015 г.

Главный редактор

Кунанбаева С.С.,

доктор филологических наук, профессор,
академик НАН РК, Алматы, Казахстан

Ответственный редактор

Узакбаева С.А., д.п.н., профессор, КазУМОиМЯ им. Абылай хана,
Алматы, Казахстан

Члены редакционной коллегии

Сефика Суле Эрчетин, доктор Ph.D., университет Хаджеттепе, Анкара,
Турция

Мехмет Ташпинар, доктор Ph.D., университет Гази, Анкара, Турция

Тряпицина А.П., д.п.н., профессор, Российский Государственный
Педагогический Университет им. А.И. Герцена, Санкт-Петербург, Россия

Чекалева Н.В., д.п.н., профессор, проректор Омского Государственного
педагогического университета, Омск, Россия

Нурғалиева Г.К., д.п.н., профессор, Председатель Совета директоров АО
“Национальный центр информатизации”, Алматы, Казахстан

Акиева Г.С., д.п.н., профессор, директор Института повышения
квалификации и переподготовки кадров, при Кыргызском государственном
университете им. И. Арабаева, Бишкек, Кыргызстан

Кульгильдинова Т.А., д.п.н., профессор, КазУМОиМЯ им. Абылай хана,
Алматы, Казахстан

Шеръязданова Х.Т., д.псх.н., профессор, КазГосЖенПУ, Алматы,
Казахстан

Тажиев М.Т., д.п.н., профессор, центр развития высшего и среднего
специального, профессионального образования при МВССО Республики
Узбекистан, Ташкент

Ответственный секретарь

Абилова З.Т., магистр, ст.преп. КазУМОиМЯ имени Абылай хана,
Алматы, Казахстан

Рецензенты

Кунакова К.У., д.п.н., профессор, КазУМОиМЯ им. Абылай хана,
Алматы, Казахстан

Абильдина С.К., д.п.н., доцент, КарГУ им. Е.А. Букетова, Караганда,
Казахстан

© Bulletin “Ablai khan University of International Relations and World Languages”. Series “Pedagogical sciences” of JSC “Ablai khan Kazakh University of International Relations and World Languages” is registered in Communication, Informatization and Information Committee of Ministry for Investment and Development, Republic of Kazakhstan. Certificate N 15195 – G, 10.04.2015.

Chief Editor

Salima S. Kunanbayeva

Academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, Doctor of Philology, Professor, Almaty, Kazakhstan

Executive Editor

Uzakbayeva S.A., d.of ped. sc., professor, Kazakh Ablai khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

Editorial team members

Sefika Sule Ercetin, doctor of Ph.D., Hacettepe University, Ankara, Turkey

Mekhmet Taspinar, doctor of Ph.D., Gazi University, Ankara, Turkey

Tryapitsina A.P., d.of ped. sc., professor of Herzen State Pedagogical University of Russia, St.Petersburg, Russia

Chekaleva N.V., d.of ped. sc., professor, Prorector of Omsk State Pedagogical University, Omsk, Russia

Nurgaliyeva G.K., d.of ped. sc., professor, Chairman of the Board of Directors in National Informatization Center, JSC

Akiyeva G.S., d.of ped. sc., professor, Director of Institute of Advanced Training and Retraining, I.Arabayev Kyrgyz State University, Bishkek, Kyrgyzstan

Kulgildinova T.A., d.of ped. sc., Professor, Kazakh Ablai khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

Sheryazdanova Kh.T., doctor of psychological sciences, professor, Kazakh State Women’s Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan

Tazhiyev M.T., d.of ped. sc., professor, Center of Development of Higher and Secondary Specialized, Vocational Education at MHSSE, Republic of Uzbekistan, Tashkent

Executive Secretary

Abilova Z.T., master’s, senior Lecturer, Kazakh Ablai khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

Readers

Kunakova K.U., d.of ped. sc., professor, Kazakh Ablai khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

Abildina S.K., d.of ped. sc., assistant professor, E.A. Buketov KarGU, Karaganda, Kazakhstan

МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENT

1 Бөлім

**ЖОҒАРЫ МЕКТЕПТЕ МАМАНДАРДЫ КӘСІБИ ДАЯРЛАУ ТЕОРИЯСЫ
МЕН ПРАКТИКАСЫ**

Раздел 1

**ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ
СПЕЦИАЛИСТОВ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ**

Part 1

**A THEORY AND PRACTICE OF PROFESSIONAL PREPARATION OF
SPECIALISTS IS AT HIGHER SCHOOL**

Mehmet T., Bissenbayeva Zh., Duisenbekova Zh.	Formation of teacher professional development model by means modern educational technologies	
Мехмет Т., Биссенбаева Ж. , Дуйсенбекова Ж.	Формирование модели профессионального развития учителя средствами современных образовательных технологий	7-10
Абишев Н.А., Мамилина С.К.	Взаимосвязи подготовки и переподготовки кадров в уровневой системе образования	11-23
Abishev N.A., Mamilina S.K.	Relationship between training and retraining in the level system of education	
Джусубалиева Д.М., Аппасова А.Ж.	Современные информационные технологии как средство формирования межкультурной компетенции преподавателей иностранного языка в трехязычной образовательной среде	29-31
Джусубалиева Д.М., Аппасова А.Ж.	Modern information technologies as a means of forming the intercultural competence of teachers of foreign language in the trilingual educational environment	
Джусубалиева Д.М., Тугамбаева С.О.	Электронные учебник как средство повышения качества иноязычного образования у будущих учителей иностранного языка	31-37
Dzhusubaliyeva D.M., Tugambayeva S.O.	Electronic book as a mean of improving the quality of foreign language education for future foreign languages teachers	
Нурғали А.Ж.	Үштілділік жағдайында студенттердің шетел тілін меңгерудегі стратегиялық құзыреттілігін қалыптастыру ерекшеліктері	37-48
Nurgali A.Zh.	The formation of strategic competence of high school students in condition of trilingualism	
Чакибаева А.Б.	Шетел тілін оқыту үдерісінде студенттердің қатысымдық және мәдениетаралық құзіреттіліктерін қалыптастыру	49-58
Chakibayeva A.B.	Development of communication and intercultural competence of students in teaching foreign languages	

2 Бөлім
ОҚЫТУДАҒЫ ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ
Раздел 2
СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ
Part 2
MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES OF TEACHING

Смагулова А.С., Тусупова А.К., Садыкова Ж.Е. Smagulova A.S., Tusupova A.K., Sadykova Zh.E. Әлметова Ә.С.	Обучение иностранным языкам на материале тестирования Foreign language teaching based on the material of testing	59-66
Almetova A. S.	Оқыту үрдісіндегі интерактивтік технология және оның түрлері Interactive technology and its types in learning process	67-75
Еселбай Ж. Yesselbay Zh.	Мектепке дейінгі балаларды ағылшын тіліне оқытудың өзіндік ерекшеліктері Features of english teaching pre-school children	76-82
Джусубалиева Д.М., Ердахметова К.Е. Dzhusubaliyeva D.M., Erdahmetova K.E.	Использование цифровых образовательных ресурсов в иноязычном образовании в условиях информатизации общества The use of digital educational resources in foreign language education in the conditions of informatization of society	82-88
Ainabayeva Z. M.	Reflective learning as a tool for mastering english language learning	
Айнабаева З.М.	Рефлексивное обучение как инструмент овладения английским языком	89-95
Umutkulova A.N. Умуткулова А.Н.	Integration of blog technologies in teaching foreign languages for senior students Интеграция блог-технологий в обучении иностранному языку у студентов старших курсов	95-105
Берниязова Г.А. Berniyazova G.A.	Шетел тілін оқытуда жазба сөз іскерліктерін қалыптастыруда интернет ресурстарын қолданудың ерекшеліктері Features of internet resources in teaching foreign language in the development of written speech	105-114

3 Бөлім
ЭТНОПЕДАГОГИКА ЖӘНЕ МЕКТЕП ПЕДАГОГИКАСЫ
Раздел 3
ЭТНОПЕДАГОГИКА И ПЕДАГОГИКА ШКОЛЫ
Part 3
SCHOOL OF PEDAGOGICS AND ETHNOPEDAGOGICS

Узақбаева С.А., Сарқанбаева Г.К., Тилеубаева Г. Uzakbayeva S.A., Sarkanbaeva.G.K. Tileubaeva G.	Структура и основные направления профилактики суицидального поведения подростков Structure and main directions of prophylaxis of suicidal behavior of adolescents	115-128
Айжанова Г.К. Aizhanova G.K.	Педагогические условия нравственного воспитания в процессе социализации детей. Pedagogical conditions of moral education in the process of socialization of children	128-137
Утегенова С.Б. Utegenova S.B.	АҚШ, Канада елдеріндегі оқу жетістігін бағалау тәжірибесі Assessment system of the USA and Canada	128-137 137-144

1 Бөлім
ЖОҒАРЫ МЕКТЕПТЕ МАМАНДАРДЫ КӘСІБИ ДАЯРЛАУ
ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ
Раздел 1
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ
Part 1
A THEORY AND PRACTICE OF PROFESSIONAL PREPARATION
OF SPECIALISTS IS AT HIGHER SCHOOL

UDC 327:37 (574:571)
ICSTI 14.37.27

FORMATION OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT MODEL BY
MEANS MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES

Mehmet Taspinar¹, Bissenbayeva Zhanat², Duisenbekova Zhanar³

¹doctor phd in education, Gazi university, Ankara, Turkey

²doktor PhD, Military Institute of Land Forces, Almaty

³magistrant, Military Institute of Land Forces, Almaty

In recent years, in line with the communicative and especially the competence-based approach in the domestic and foreign science actively is being developed the problem of formation of professional development "as a mandatory competency component of professional training of modern specialist" in different branches of science, psychology, pedagogy, cultural studies, economics, ethics.

Such a multifaceted study of the phenomenon of "training" is determined by the dynamics of the social life of society, the real needs in the research for modern philosophical orientations is the necessity of its formation in the learning process.

Keywords: training, professional, competence, education, science.

Introduction

In this regard, increasing demands on the quality of professional development of teachers, which must have a high level of training for the successful organization of joint productive activity, effective participation in dialogue on the basis of a competent behavior, active speech, self-regulation and self-correction, knowledge and awareness.

Presented requirements demand adjustment of the educational process in higher education, to find new ways of professional development, ensuring a high level of formation of the professional training of EFL teachers.

Meanwhile there is no researches in pedagogical science in the area of

a comparative analysis of future teachers professional development on the basis of innovation technologies in Kazakhstan [1-2].

Modern educational practice shows that the level of training, does not fully meet modern requirements of society, employers, as well as the growing needs of the individual itself.

Thus, the analysis of the research and the real condition of educational practice leads to the conclusion that there is the necessity of studying the problem of formation of professional development of specialists through innovative technologies and it should be regarded as a targeted process that requires a scientific basis.

Discussion

The practical significance of the study lies in the fact that the theoretical and experimental study developed problems brought to the level of guidelines, which will successfully be used in the practice of higher education institutions.

Theoretical basis of the study are: educational theory philosophical position (B.S.Gershunsky); theory of communication and intercultural communication (A.A. Bodalev, L.P. Bueva ; theory of cultural dialogue (Bakhtin, V.S. Bibler), the theory of activity and personal development (L. Vygotsky, A.A. Leontiev, S. Feldstein; Kazakhstani scientists (S.M. Dzhakupov, Zh. Namazbaeva and others.) competence, student-centered, holistic approaches, psychological concepts the role of language in communication in the organization of life of the individual, as well as the competence-based, student-centered, technological approaches, the theory of integral pedagogical process, pedagogical innovation and management.

- Issues of introduction of professional training in the evaluation of the results of education, namely the identification of the components of key competences studied by foreign scientists (Adam S. D. Revenm, G. Halazh, B. Hutmaer) [3-6];

- The essence of professional competence in the professional structure disclosed by Russian scientists (A.A. Andreev, A.N. Afanasyev, V.I. Baydenko) [7-9].

- The essence of pedagogical competence and the peculiarities of its formation in the educational process of high school is disclosed by Russian scientists (A.G. Bermus, N.A. Grishanova, N.V. Kuzmin, M.V. Mazo;

- Issues of formation of professional competence of experts in modern Kazakhstan scientists studied by (Zh.K Ahmadiyeva, A.A Beisembayeva, A.K. Kopzhasarova, B.A. Turgunbaeva);

- Psychological aspects of formation and development of the individual in the learning process through the use of modern educational technologies

are considered in the works of Russian psychologists (V.A. Artemov, B.V. Belyaev, Tikhomirov D.C., D.B. Elkonin, and Kazakh psychologists (C. B Zharykbaev, R.B. Karimov, A. Nadirov, Zh.I. Namazbaeva, L.O. Sarsenbaeva and etc.).

Overall, the results of the research is updated the further study of the problem of formation of professional training of EFL specialists.

The purpose of the research is theoretical basis and scientific and methodological support of formation of professional development of EFL teachers through innovative technologies on the basis of comparative analysis.

Taking into account the fact that the current requirements for the training of future teachers, including teachers of a foreign language, has increased, and at the forefront of this process serves high school, the main focus of which should be focused on a comprehensive improvement in the quality of vocational training teaching staff.

Training aimed at the formation of a teacher having teaching skills, development of cognitive activity and independence, in turn, requires a professional orientation work among university students in order to develop a deeper interest in the future specialty.

In this regard, the most important role in the implementation of these requirements is owned educational institutions of higher education, called to carry out the training of the future teacher - teacher, armed with modern scientific knowledge, possessing linguistic theory and practice and knows how to apply the acquired in high school skills into practice.

The results of the surveys (tests, questionnaires, experimentation, etc.), which we conducted showed that students repeatedly pointed at a number of problems on our chosen theme.

The problems faced by the students in the learning process, require high school to review the principles and methods of teaching foreign languages, bring them in line with the main objective is to teach them practical knowledge of foreign languages as a means of communication.

Conclusion

Creativity of the research concludes in following thatthe conditions of formation of professional development of EFL teachers through innovative technologies have been analyzed. As well as the methodological bases of formation of professional development of EFL teachers through innovative technologies have been discussed and the essence of the concept of "professional development is being specified.

REFERENCES

- 1 Message of the President of the Republic of Kazakhstan - Leader of the Nation Nursultan Nazarbayev to the people of Kazakhstan Strategy "Kazakhstan - 2050" - new political course of held state. - Astana, 2012.
- 2 Message of the President of the Republic of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev. - Astana, 2007.
- 3 Adam S. Theoretical Poetics. - M., 1990.
- 4 Raven D. Competence in modern society: the identification, development and implementation. - M., 1984.
- 5 Halazh G. Technology and modern education. - M., 1996.
- 6 Hutmaer V. Theoretical bases of formation of professional competence of the teacher. - M., 1998.
- 7 Andreyev A.A. The problem of learning objectives in modern pedagogy. - M., 1989.
- 8 Afanasyev A.N. Technology and modern education. - M., 1996.
- 9 Baydenko V.I. Integration processes in the pedagogical theory and practice. - Yekaterinburg, 1994.

ФОРМИРОВАНИЕ МОДЕЛИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ УЧИТЕЛЯ СРЕДСТВАМИ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Мехмет Т.¹, Биссенбаева Ж.², Дуйсенбекова Ж.³

¹доктор PhD по образованию, Университет Гази, Анкара, Турция

²доктор PhD, Военный институт сухопутных войск, г.Алматы

³магистрант, Военный институт сухопутных войск, г.Алматы

В последние годы в соответствии с коммуникативным и особенно компетентностным подходом в отечественной и зарубежной науке активно развивается проблема формирования профессионального развития «как обязательная компетенция компонента профессиональной подготовки современного специалиста» в разных отраслях Наука, психология, педагогика, культурология, экономика, этика.

Такое многогранное исследование феномена «обучения» определяется динамикой социальной жизни общества, настоящими потребностями в исследованиях для современных философских ориентаций является необходимость его формирования в процессе обучения.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, профессиональная подготовка, образование, наука.

RELATIONSHIP BETWEEN TRAINING AND RETRAINING IN THE LEVEL SYSTEM OF EDUCATION

Abishev N.A.¹, Mamilina S.K.²,

¹d.p.s., professor, Zhetysu State University after Ilyas Zhansugurov, Taldykorgan, Kazakhstan

²master, Zhetysu State University after Ilyas Zhansugurov, Taldykorgan, Kazakhstan

The system of continuous education, as a factor, that is, a circumstance that exists objectively and influences the choice of subjects of one or another method of educational and cognitive activity, presupposes for the magistrates, according to Professor Novikova

A.M. , the account of the rapid transition of mankind to a completely new, so-called Postindustrial era of its development. The problems of education, including the retraining of cadres in the new era are by no means simple, they accumulate a lot of contradictions, the resolution of which would help to develop some kind of a trend of formation - continuous education.

Keywords: educational culture, process, activity, retraining of personnel, pedagogical education, education system.

УДК 327:37 (574:571)
МРНТИ 14.37.27

ВЗАИМОСВЯЗЬ ПОДГОТОВКИ И ПЕРЕПОДГОТОВКИ КАДРОВ В УРОВНЕВОЙ СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Абишев Н.А.¹, Мамилина С.К.²

¹д.п.н., профессор ЖГУ им.И.Жансугурова, Талдыкорган, Казахстан

²магистр, ЖГУ им.И.Жансугурова, Талдыкорган, Казахстан

Статья посвящена проблеме подготовки и переподготовке кадров. Система непрерывного образования, как фактор предполагает для магистратуры учет стремительного перехода человечества в совершенно новую, так называемую постиндустриальную эпоху своего развития. Проблемы образования, в том числе и переподготовка кадров в новой эпохе отнюдь не просты, в них накапливается множество противоречий. В связи с этим система обновления знаний магистранта рассматривается как: научно-методическая и исследовательская подготовка, в таком контексте сама переподготовка может выступать, как компонент педагогической конструкции учебно-познавательного процесса

Ключевые слова: образовательная культура, процесс, деятельность, переподготовка кадров, педагогическое образование, система образования.

Система непрерывного образования Республики Казахстан, обозначает совокупность учреждений образования во главе с многообразием университетов объединяет и магистратуры, в качестве института послевузовского образования и переподготовки кадров, их взаимовлиянием и взаимодействием в условиях интенсивной интеграции образования, преследуя свои специфические цели и задачи исходя из иерархии, то есть расположения в системе непрерывного образования: а) расширение учебных планов и обучение своих бакалавров и магистрантов в зарубежных вузах-партнерах; б) расширяет региональную сеть вуза для эффективного использования своих ресурсов; в) повышает качество образования и исследований за счет участия бакалавров, магистрантов и преподавателей в международном процессе обмена знаниями; г) создает надежные каналы образовательных коммуникаций и др.

При этом, главное отличие магистерских программ от бакалавриата состоит в том, что основной акцент делается не столько на передачу

знаний в определенной области, сколько на формирование у магистрантов целостного системного взгляда на вопросы образования, который позволит в будущем осуществлять самостоятельную научно-исследовательскую деятельность и реализовывать самые разнообразные профессиональные цели. Следует всегда помнить, что ценность знаний обусловлена трудом использующего их человека. Без человеческого труда знания лежат «мертвым грузом». Только использование их в человеческой деятельности приводит к реализации накопленных знаний и к созданию материальных и нематериальных ресурсов. При этом разнообразии профессиональных целей по мнению профессора А.А.Орлова, «... требуют дополнительных затрат времени и сил, однако не изучены проблемы нормирования педагогического труда, а принципы формирования нагрузки педагога, влияющие на определенные величины его заработной платы, длительное время не пересматривались... изменился и характер реализации названных выше функций: учитель переходит от нормативно-исполнительской деятельности к проектировочной, инновационной, исследовательской...» [1, с.57]. Хотя эти проблемы касаются российской школы, но они идентичны и в нашей образовательной практике. Данная ситуация для сравнения требует рассмотрения третьей страны в данном аспекте. К примеру, профессор Н.Е.Боревская отмечает, что «... Китай в 1986 году законодательно закрепил приоритетную роль образования в модернизации страны, а в 1997 году правительство КНР провозгласило лозунг «Наука» и образование приведут к расцвету государства», в том числе создание системы непрерывного образования, все эти меры, отвечали вызовам эпохи, сделали школу КНР более открытой, гибкой, эффективной и вариативной...» [2, с.85].

При такой интерпретации понятия «интеграция», можно предположить, что оно является одним из системообразующих. В качестве подтверждения можно сослаться на мнение профессора А.Я.Данилюк, что «... интеграция является основополагающей категорией педагогики, определяющей характерный для образования способ духовной деятельности... об образовании можно сказать, что, по сути, оно есть интеграция... в то же время обратное соответствие не столь однозначно... интеграция – это не только образование, она составляет принципиальную основу всех процессов продуктивной духовной деятельности – от индивидуального мышления до науки, искусства, философии...» [3, с.5].

Поскольку система непрерывного образования Республики

Казахстан, обозначает совокупность учреждений образования, то понятие «интеграция» выступает в роли логического субъекта как сущность, а образование – как одна из форм интегральной самоорганизации культуры [3, с.5].

В своем исследовании, мы взяли за основу понятия «непрерывное образование» ее общеизвестную формулировку, кстати вполне приемлемую для нас, как всеохватывающее по полноте, индивидуализированное по времени, темпам и направленности, предоставляющее каждому возможности реализации собственной программы его получения повышения квалификации, специальной профессиональной подготовки.

Главная цель непрерывного образования – обеспечить каждому человеку постоянное творческое обновление, развитие и совершенствование на протяжении всей жизни, всеохватывающее по полноте, индивидуализированное по времени, темпам и направленности, представляющее каждому возможности реализации собственной программы его получения.

Достижение целей непрерывного образования как педагогической системы, согласно Концепции непрерывного образования, «...требует преемственности и многовариантности содержания образования бакалавриата и магистратуры, которая обеспечивала бы развивающий характер учебно-познавательной деятельности субъектов и опору на творческую активность личности. С этих позиций должно рассматриваться все содержание непрерывного образования, обеспечиваться его внутренняя согласованность и преемственность...» [4].

Интерпретируя мнение профессора А.С.Колесникова, необходимо развести учреждения образования по специфическим институциональным особенностям (университет и магистратуру), и предположить, что «...развитие системы непрерывного образования предполагает наличие в нем общего, это университет со всем своим внутренним и внешним содержанием, статической и функциональной структурой выпускающий специалистов с академической степенью «бакалавр», при освоении образовательной программы первой ступени высшего профессионального образования с нормативным сроком обучения 4 года, единичного это магистратура также со своим внутренним и внешним содержанием, статической и функциональной структурой с относительной обособленностью, специфическими характеристиками, составляющие ее уникальную определенность

(уровень содержания образования, уровень профессионального образования, умения и навыки магистранта) выпускающий специалистов с академической степенью «магистр», при освоении образовательной программы второй ступени высшего профессионального образования с нормативным сроком обучения 1 -2 года.

Общее и единичное синтезируются в категории особенного, которая отражает меру и способ их «сплавленности», следует помнить, что общее всегда реализуется в единичном и через единичное» [5, с.145].

Кроме этого, если учесть, что академические степени в обоих случаях это не недовесок к диплому специалиста, а присуждаются им по результатам итоговой государственной аттестации, то перед научными основами переподготовки кадров появляются известные в образовательной практике проблемы нового целеполагания (бакалавр - магистр); проблемы новой структуры образования (соотношение базовых и элективных дисциплин, модули, оценивание и т.д.); проблемы организационных форм и методов организации учебно-познавательной магистрантов и обучающей деятельности профессорско-преподавательского состава. Кроме того, требуется перестроить психологию бакалавров, магистрантов, профессорско-преподавательского состава, сформировать новое педагогическое мышление, включить профессорско-преподавательский состав в процесс формирования взаимосвязей между учреждениями в системе непрерывного образования повысить их ответственность за ее результаты, с четким пониманием, что изменение одного требует изменения другого.

На наш взгляд в эпоху информационной цивилизации определение значимости различных концептуальных схем развития учреждений образования находящихся в совокупности непрерывного образования должно ограничивается все более кругом профессионалов. Дело в том, что мир в том числе и образования оказался многообразным, требующим множества подходов к миропониманию и мироотношению. Онтологические корни многообразия философского, естественного и педагогического опыта кроются в сосуществовании множества форм бытия в миреразвивающихся систем (университеты, магистратура, повышение квалификации и т.д.). При таком подходе, единый мир образования различен в самом себе, неоднороден, дискретен, противоречив. Естественно, образовательный поиск направлен на понимание и объяснение бесконечного многообразия

учреждений образования, предполагает новую методологию, объяснения, технологию построения образовательных концепций, которые ориентированы на разных людей с их формированием личностных свойств и профессиональных качеств. В этом процессе велика роль образовательных культур присущих каждому уровню образования, которые представлены учреждениями образования. В качестве подтверждения необходимости множества подходов, считаем целесообразным привести заслуживающее мнение профессора Института образования США Е.Адлера, который высоко оценивая русскую гуманитарную традицию, недоумевает: «Интеграция России в мировую образовательную систему может быть целесообразной только в том случае, если эта система хороша... если вы открыли, что она действительно хороша, - обращалась она к участникам Международного конгресса, - то покажите, пожалуйста, на чем основано ваше открытие...» [6].

Надо отметить, что в основе этих процессов должна лежать разумная деятельность с целевым интересом к изменению окружающего образовательного мира.

Этот интерес породил и непрерывно порождает вопросы, которые безусловно требуют ответа. Рано или поздно интерес профессорско-преподавательского состава к окружающему образовательному миру, в том числе и к «непрерывному образованию», «уровневой системе», проблемам «повышения квалификации», «переподготовке кадров» их естественной интеграции выйдут за рамки непосредственного чувственно данного. Его горизонты уже сейчас становятся безграничными, а объектом выступает образовательный мир в целом. Бесконечная череда естественно требующих своего разрешения вопросов вытекающая из информационного потока, непосредственного обмена с живыми участниками изучения образовательных процессов в мировом пространстве порождает бесконечное множество ответов, ибо мы связаны с ними воедино нелинейной системой образования.

Пытаясь ответить адекватно на эти вопросы, непрерывное образование и соответственно ее уровни должны по идее обязательно вырабатывать определенное отношение к этому миру образования, выработать механизмы, во-первых, взаимовыгодного взаимодействия, во-вторых, самоорганизации, что есть сознательная работа на создание, совершенствование, воспроизводство самой без участия внешних сил на разрешение социально-образовательных и личностно значимых задачи определить свое место в нем, это вполне соответствует

устремлениям Казахстана войти в число 50 развитых государств мира, хотя из истории известно, что механизмы становления современной социально-экономической структуры порой не приносят желаемых результатов.

В данной ситуации, мы согласны с профессором Б.Л.Вульфсон, что далеко не имеем установку «...на «догоняющее развитие», хотя нам необходимо форсировано преодолевать фундаментальные различия исторически сложившихся разных типов общества, разных цивилизаций...» [7, с.3]. В данном контексте заслуживает внимание мысль Махатмы Ганди, заявлявшего, я не хочу, - чтобы мой дом со всех сторон был окружен глухим забором и чтобы его окна были плотно закрыты. Я хочу, чтобы ветры культуры из всех стран оведали мой дом настолько свободно, насколько это возможно. Однако я не хочу, чтобы эти ветры сбивали меня с ног. Таким образом, возникает и строится непрменный атрибут человеческого существования - мировоззрение, представляющее собой самую общую форму проявления человеческого интереса к миру и к самому себе.

Анализируя вышеизложенное, считаем, что названные проблемы послужили основанием актуальности данного исследования и выхода на понимание и обоснование уровневой системы образования.

Цель уровневой системы образования – расширение возможностей университета и магистратуры в удовлетворении многообразных образовательных, научно-исследовательских, социальных, культурных запросов личности, для формирования личностных свойств и профессиональных качеств, достаточных для преобразования образовательной действительности.

При таком раскладе, системообразующим фактором непрерывного образования служит осознанная общественная потребность в постоянном развитии личности каждого человека. Этим определяется упорядочением множества образовательных структур по уровню (к примеру, университет - магистратура), основных и параллельных, базовых и дополнительных, государственных и общественных, формальных и неформальных. Их взаимосвязь и взаимообусловленность, взаимная субординация по уровням, координация по направленности и назначению, обеспечение отношений взаимодействия между ними превращают всю совокупность таких структур в единую научную систему переподготовки кадров. Для знаний, сформированных в этой совокупности, можно считать, традиционные способы ценообразования непригодны. Затраты на создание знаний, воплощенных в конкретном

носителе информации, должны иметь определенную стоимость, не детерминированную числом ее пользователей.

Исходя из этого, «непрерывное образование» и «уровневая система образования» едины, поэтому как образовательные явления они взаимосвязаны и взаимозависимы. Единство университета и магистратуры проявляется в: а) профессиональной подготовке, в ходе которого успешно формируются те или иные качества личности бакалавра и магистранта; б) таком учебно-познавательном процессе, который слит с процессом профессиональной подготовки, обладающим иными свойствами по сравнению друг с другом; в) такое единство, при котором профессиональная подготовка и научное исследование являются двумя сторонами педагогического процесса, не существующими автономно друг от друга (профессиональная подготовка осуществляется благодаря функционированию определенных качеств личности, научное-исследование всегда проводит четкую грань между обыденным и научным языком).

Взаимосвязь университета и магистратуры заключается во взаимной обусловленности, при котором каждый субъект испытывает воздействие – и сам его производит, что мы наблюдаем в качестве результата предмета их деятельности. В результате субъекты или стороны оказываются взаимообусловлены, без чего нет уровневой системы образования.

Взаимосвязанные качества университета и магистратуры, проявляются в: 1) наличии новой достигнутой или не достигнутой значительной профессиональной, научно-исследовательской цели (или системы целей); 2) наличии учебно-методических комплексов или программы (или пакета программ) достижения поставленной цели профессиональной, научно-исследовательской подготовки и контроля за их выполнением; 3) желание и осуществление огромного объема работы по выполнению намеченных планов (работоспособность) по профессиональной, научно-исследовательской подготовке; 4) владение научными методами, педагогической техникой решения противоречивых образовательных задач, встречающихся на пути к цели и являющихся движущей силой; 5) способность профессорско-преподавательского состава отстаивать свои научно-педагогические идеи, выносить общественное непризнание, непоминание выбранного пути, умение «держат удар», хранить верность цели. Вместе с тем, взаимосвязь университета и магистратуры, должна четко разделяться на свои специфические аспекты и магистратура базируется на своем

целесообразности, с учетом ГОСО, типовых учебных программ, рабочих учебных программ, чтобы была возможность приращивать личностные свойства и профессиональные качества магистранта, работы в этом плане более чем предостаточно. К примеру, интерпретируя мнение профессора А.А.Орлова, можно выделить, что «... в условиях магистратуры должна отрабатываться неготовность современного педагога к достижению высокого качества образования, которая во многом обусловлена сциентистской (что-то одно) направленностью личных профессиональных установок, устаревшими психолого-педагогическими знаниями, что приводит к доминированию монологических методов обучения...» [1, с.58]. Нельзя сказать, что в непрерывном образовании не существует понимания о необходимости четкого распределения профессиональных функций преподавателей в зависимости от уровня, отказ от дублирования содержания образования, то есть все действия субъектов направлены на разрешение проблем с неготовностью педагога к достижению качества образования, однако, профессор Неверкович С.Д. довольно резко, сводит на нет все эти тенденции, что «... в настоящее время содержание программ обучения, а также формы, методы и средства их реализации в высшей школе почти полностью перенесены из практики общеобразовательной школы, что и обуславливает кризис высшего образования в России» [8].

Такое мнение для высшей школы Казахстана не ново, скорее общеизвестно, ведь еще в 90-х годах прошлого века, было известно критическое мнение известного профессора О.А.Абдуллиной, что, «...теоретико-методологические и методические основы общепедагогической подготовки учителя в педагогическом институте не стали еще предметом специального углубленного изучения...слабо разработаны психолого-педагогические основы профессионального становления личности учителя, формирования его профессиональной пригодности...фундаментальные исследования не доводятся до уровня практических результатов [9].

Именно разнообразие предлагаемых подходов и позиций, критических замечаний делает данное исследование актуальным, чтобы рассматривать магистратуру как подсистему в непрерывном образовании с многообразием форм и подходов к организации процессов переподготовки кадров вплоть до выработки определенной образовательной, научной стратегии и тактики этого уровня. Под стратегией развития магистратуры надо понимать долгосрочную программу основных действий, направленных на достижение четко

определенных целей, имеющих важное значение для непрерывного образования, и «своего уровня» в иерархии учреждений образования. Интерпретируя мнение профессора В.Н.Турченко, первое методологическое требование при разработке образовательной стратегии – объективная и достаточно полная оценка общего состояния непрерывного образования в общем и по уровням – бакалавриат – магистратура – докторантура. По данному вопросу высказываются диаметрально противоположные суждения, приводятся перечень нормативных документов (ГОСО, типовые учебные программы и т.д.). Между тем без установления научной истины, не реализуется понятие «тактика», как способы организации действий, направленных на решение частных, промежуточных задач на пути к главной цели. Она подчинена стратегии, но вместе с тем должна быть более гибкой и мобильной, чтобы противодействовать реально существующему факту, коим является старое педагогическое мышление, которое обладает сильнейшей инерцией, то есть не следует думать, что любые животрепещущие идеи педагогов новаторов будут немедленно поняты и восприняты, чтобы адекватно реагировать на изменение обстановки, и может даже в отдельных моментах несколько отступить от стратегической линии, вступать с ней в противоречие, но с тем, чтобы обеспечить в конечном счете более эффективное достижение стратегической цели.

Кроме того, подсистема магистратура и ее функциональная структура будет эффективной, когда она максимизирует собственные социальные, образовательные, научные, профессиональные возможности, а для ее максимизации в образовательной среде необходима поддержка инициатив и положительных тенденций в деятельности профессорско-преподавательского состава. Это необходимо реализовать для того, чтобы бакалавр или магистрант мог избежать «...профессиональной ментальности современного учителя, понимаемая им как образ мыслей, духовных установок и стиль педагогической деятельности, который негативно влияет на динамику количественного и качественного развития педагогов как социально- профессиональной группы, и на процесс становления самосознания...» [9, С.58].

Система непрерывного образования, как фактор, то есть обстоятельство, существующее объективно и влияющее на выбор субъектов того или иного способа учебно-познавательной деятельности, предполагает для магистратуры, по мнению профессора

А.М.Новикова, «... учет стремительного перехода человечества в совершенно новую, так называемую постиндустриальную эпоху своего развития. Проблемы образования, в том числе и переподготовка кадров в новой эпохе отнюдь не просты, в них накапливается множество противоречий, разрешение которых помогло бы выработать какую-то тенденцию становления - непрерывного образования...» [10, с. 6]. Естественно, прямо это положительно отразится и на развитии уровневой системы образования.

При таком понимании становления уровневой системе образования, как подготовки, так и переподготовки кадров, встает вопрос, что не раскрыв механизмов реального функционирования уровневых знаний бакалавриата и магистратуры (жизни знаний), во-первых, нельзя рационально решить и широко обсуждаемые вопросы внедрения научных и профессиональных знаний и передового педагогического опыта в учебно-познавательную деятельность как бакалавра так и магистранта. Во-вторых, не определив, каким образом функционирует уровневое знание в мышлении и деятельности бакалавра и магистранта, нельзя совершенствовать и процессы усвоения этого знания, процессы образования и самообразования. В результате можно предположить о некоей специфической современной сфере, предполагающей изучение новых или дополнительных специальностей с перспективой подтверждения кадрами своей пригодности для профессионально-педагогической деятельности, которая будет непосредственно ориентирована на развитие самой системы образования, то есть объяснение самой сути деятельности университета и магистратуры, соблюдающей аспекты преемственности, и закладывающая основы непрерывности еще и с докторантурой, и как справедливо заметил профессор Б.В.Пальчевский, «... выращивается» новая образовательная культура, которая принесет определенные результаты...» [11, с.16].

С позиции принципа историзма – подход к развитию магистратуры нужно рассматривать как изменяющиеся и развивающиеся во времени учреждения образования, занимавшиеся вопросами подготовки, «повышения квалификации», «переподготовки кадров», то есть включает рассмотрение учреждений образования как системы, обладающие определенной внутренней структурой, изучение процессов их развития, выявление качественных их изменений, законов перехода от одного состояния к другому.

Подход к анализу изменяющихся как по содержанию, так и по форме различных учреждений образования и вновь появляющихся

с признаками институциональности, для которых еще не сформулированы принципы, модели деятельности, естественно предполагает в деятельности учет существующих закономерностей их развития и связи с обуславливающими их историческими факторами.

Отсюда историзм как принцип предполагает: а) во-первых, рассмотрение учреждений образования как явлений в их развитии; во-вторых, рассмотрение связей учреждений образования как явлений с другими; в) в-третьих, изучение истории в свете опыта современности, использование исторически высших форм в качестве ключа к пониманию (к примеру, краткосрочные курсы, институты усовершенствования учителей, повышения квалификации – центры повышения квалификации – факультеты повышения квалификации и др.).

Таким образом, магистратуру можно рассматривать как систему, обладающей определенной внутренней структурой, изучать процессы его развития, выявлять качественные изменения на каждом этапе его развития, закономерности перехода от одного состояния развития к другому.

Вместе с тем, хотя и объемные и многопроцедурные процессы по аккредитации университетов, подтверждающих государственный статус университетов, уровень реализуемых ими образовательных программ, соответствующих содержанию и качеству подготовки бакалавров и переподготовки магистров, требованиям государственных образовательных стандартов, права на выдачу выпускникам документов государственного образца о соответствующем уровне образования вполне соответствуют по мнению профессора Б.А.Альмухамбетова, тому, что, «... выдвигаемые мировым образовательным пространством, высокое требование к общей культуре и специальным знаниям преподавателя, делают необходимым постоянное совершенствование его общепедагогического, исследовательского, методического уровня» [12, с.3]. Идея профессора недалека от истины, ибо магистр есть высококвалифицированный специалист, владеющий соответствующей методологией и методическим аппаратом избранной науки и системой обновления знаний в процессе профессиональной деятельности, способный осуществлять научные исследования и квалифицированное преподавание в вузе.

Таким образом, система обновления знаний магистранта, зависит от отношений и связей между такими элементами структуры переподготовки, как: научно-методическая и исследовательская

подготовка, в таком контексте сама переподготовка может выступать, как компонент педагогической конструкции учебно-познавательного процесса, взаимодействие которого осуществляется с другими компонентами с учетом условий заданных преподавателем или устанавливаемых без его помощи.

При таком понимании, содержание учебно-познавательной деятельности магистранта должно определяться не произвольно, а вырабатываться в процессе накопления учебно-научной информации по всем дисциплинам, формирования научного представления о процессах переподготовки кадров, все это будет содержать требования к определенной специальности и явятся основой для разработки учебных планов и программ, что в свою очередь будет ориентиром для подготовки учебников, учебных и методических пособий. Таким образом, системообразующим фактором уровневой системы образования служит осознанная общественная потребность в постоянном развитии личности магистранта и этим можно сказать об упорядочении образовательных структур, об их взаимосвязи и взаимообусловленности, взаимная субординация по уровням, координация по направленности и назначению, обеспечение отношений взаимодействия между ними превращают всю совокупность таких структур в единую систему.

ЛИТЕРАТУРА

- 1 Орлов А.А. Педагогическое образование: поиск путей повышения качества // Педагогика. - 2002. - № 10.- С. 57.
- 2 Боровская Н.Е. Модернизация учебных планов и программ в школах КНР // Педагогика. - 2002. - № 10.- С. 85.
- 3 Данилюк А.Я. Теория интеграции образования. – Ростов-на-Дону: Изд-во пед.ун-та, 2000.- С. 5.
- 4 Концепция непрерывного образования // Народное образование.- 1989.-№ 10.
- 5 Колесников А.С. Основы современной философии.- СПб, 1997.- С. 145.
- 6 Адлер Е. К. К вопросу о необходимости развития научных международных связей в области новых технологий современного образования. – Новосибирск, 2000.
- 7 Вульфсон Б.Л. Мировое образовательное пространство на рубеже XX и XXI вв. // Педагогика. - 2002.- № 10.- С. 3.
- 8 Неверкович С.Д. Педагогика физической культуры и спорта: учебник для студ. высш. учеб.заведений. - Изд. Центр «Академия», 2010.- 336 с.
- 9 Абдуллина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего образования. - М.: Просвещение, 1990.
- 10 Новиков А.М. Постиндустриальное образование. – М., 2008.
- 11 Пальчевский Б.В. Методологизация региональной системы образования: поиски, размышления, варианты: Тезисы докл. Межд.конф. «Образование XXI века.

Проблемы повышения квалификации работников образования. - Минск, 1993.- Т.1.- С.16.

12 Альмухамбетов Б.А. Тенденции развития системы повышения квалификации педагогических кадров в Казахстане. – Алматы: Ғылым, 2001. - С. 3.

БІЛІМ БЕРУДІҢ ДЕНГЕЙЛІК ЖҮЙЕСІНДЕ МАМАНДАР ДАЯРЛАУ МЕН ҚАЙТА ДАЯРЛАУДАҒЫ ӨЗАРА БАЙЛАНЫС

Абишев Н.А.¹, Мамилина С.К.²

¹п.ғ.д., профессор, І.Жансүгіров атындағы ЖМУ, Талдықорған, Қазақстан

²магистрант, І.Жансүгіров атындағы ЖМУ, Талдықорған, Қазақстан

Мақалада білім берудің денгейлік жүйесінде мамандар даярлау мен қайта даярлаудағы өзара байланыс қарастырылады. Магистранттардың білімін жетілдіру жүйесі қайта даярлаудың құрылымдық элементтерімен байланысты: ғылыми-әдістемелік және зерттеушілік даярлық оқу-танымдық процестің педагогикалық құрылымдық компоненті ретінде алға шығады, өзара әрекет мұғалім ұсынған талаптардың негізінде басқа да компоненттер арқылы іске асады.

Тірек сөздер: білім беру мәдениеті, үдеріс, іс-әрекет, кадрларды қайта даярлау, педагогикалық білім беру, білім беру жүйесі.

Статья поступила 29.05.2017 г.

MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES AS A MEANS OF FORMING THE INTERCULTURAL COMPETENCE OF TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGE IN THE TRILINGUAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Dzhusupaliyeva D.M.,¹ Appasova A.Zh.²

¹ Prof., D. of Ped. Sc., Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

² Master's student, Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

The process of globalization contributed to the change of educational paradigms, affecting all aspects of modern life, and the development of innovative computer technologies in turn affected the informatization of the educational process. Integration into the world community and the process of building an open democratic society put before the education system of Kazakhstan a new task - the upbringing of a person who has a common planetary mindset, recognizing himself as a representative of the national culture, and a global world culture, i.e. A citizen who perceives himself as a subject of a dialogue of cultures and conscious of his responsibility in global human processes.

Keywords: Intercultural competence, trilingual educational environment, information and communication technologies, formation of IC.

УДК 378.147:811
МРНТИ 14.07.07

СОВРЕМЕННЫЕ ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ТРЕХЪЯЗЫЧНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Джусубалиева Д.М.¹, Аппасова А.Ж.²

¹ д.п.н. профессор, КазУМОиМЯ им. Абылай хана, г.Алматы, Казахстан

² магистрант, КазУМОиМЯ им. Абылай хана, г.Алматы, Казахстан

Процесс глобализации способствовал смене образовательных парадигм, затронув все аспекты современной жизни, а развитие инновационных компьютерных технологий в свою очередь отразилось на информатизации образовательного процесса. Интеграция в мировое сообщество и процесс построения открытого демократического общества ставят перед системой образования Казахстана новую задачу – воспитание человека, обладающего общепланетарным мышлением, сознающего себя как представителя национальной культуры, так и глобальной мировой культуры, т.е. гражданина, воспринимающего себя субъектом диалога культур и осознающего свою ответственность в глобальных общечеловеческих процессах.

Ключевые слова: Межкультурная компетенция, трехязычная образовательная среда, информационно-коммуникационные технологии, формирование межкультурной компетенции.

С развитием процессов глобализации и интернационализации экономики и бизнеса перед высшим образованием встали новые цели - подготовка профессиональных кадров, способных эффективно работать в изменившихся условиях глобального рынка. Система отечественного образования, в том числе и система иноязычного образования, в последние годы переживает существенные изменения. Эти изменения в большей степени связаны с более высокими требованиями рынка труда к выпускникам системы профессионального высшего образования.

В современном мире, полиязычном и мультикультурном, проблема сопряженности языков, поиска эффективных и жизнеспособных программ в области освоения языков для консолидации обществ как никогда актуальна. Внимание Президента нашей страны, Лидера нации Н.А.Назарбаева к этой составляющей государственной политики очевидно и заслуживает самого пристального изучения и анализа, поскольку именно в нашей республике реализуется уникальный проект, инициированный Главой государства — триединство языков [1].

Интеграция современных информационных технологий с образовательным процессом дает возможность учащимся лучше усвоить учебный материал и этим самым повысить свою компетенцию.

В своем выступлении Президент страны Н.А.Назарбаев неоднократно подчеркивал, что Казахстан должен стремиться достичь уровня 30 наиболее развитых стран мира. Поэтому одной из важных задач казахстанского общества является вырастить новое поколение казахстанцев, владеющих тремя стратегически важными языками - казахским языком - как государственным, русским языком - как языком межнационального общения и английским языком - языком, успешной интеграции в глобальную мировую экономику [2].

Политика трехязычия и даже полиязычия в нашей стране обусловлено с рядом факторов. Главным из них является укреплением общественного согласия в стране. Казахстан многонациональная страна с многообразием культур и языков, равное сосуществование которых обеспечивается Конституцией страны и является безусловным достоянием нашего государства. Поэтому знание государственного языка и языка межнационального общения является одним из направлений языковой политики страны. Проводимая языковая политика обеспечивает соблюдение языковых прав всех этносов и предоставляет свободный выбор языка для общения, получения образования, реализации творческих потребностей. Вместе с этим, говоря о повышении конкурентоспособности нашей страны, интеграции Казахстана в мировое сообщество нельзя не учитывать осознания и реализации простой истины: мир открыт тому, кто сможет овладеть новыми знаниями через овладение доминирующими языками, поэтому овладение английским языком, как языком международного общения является очень актуальным [3].

Интеграция в мировое сообщество и процесс построения открытого демократического общества поставили перед системой образования Казахстана новую задачу – воспитание человека, обладающего общепланетарным мышлением, сознающего себя с одной стороны, как представителя национальной культуры, а с другой, как представителя глобальной мировой культуры, т.е. гражданина, воспринимающего себя субъектом диалога культур и осознающего свою ответственность в глобальных общечеловеческих процессах [4].

Языковая политика в Казахстане направлена на интеграцию Казахстана в мировое сообщество, основу которого составляет трехязычие. Трехязычие – это необходимость, о которой говорил

в своем Послании народу Казахстана Глава нашего государства Н.А.Назарбаев [5]: «По вопросу поэтапного перехода на трехязычное образование. Казахский язык сохранит свою доминирующую позицию. Большое внимание будет уделяться его дальнейшему развитию. Вместе с тем сегодня английский язык является языком новых технологий, новых производств, новой экономики. В настоящее время 90% информации создается в мире на английском языке. Каждые два года ее объем увеличивается в два раза. Без овладения английским языком Казахстан не достигнет общенационального прогресса» [6].

С 2015 года в Казахстане идет эксперимент по внедрению трехязычия начиная с первого класса общеобразовательной школы накопился определенный опыт осуществления полиязычного образования. Это опыт обучения в Назарбаев Интеллектуальных школах, в казахско-турецких лицеях, в школах для одаренных детей «Дарын», международной школе «Мирас» и др., где преподавание идет на трех языках, однако, несмотря на это, проблема подготовки будущих учителей для подготовки внедрения трехязычия в начальную школу и формирование у них межкультурной компетенции, по-прежнему остается актуальной проблемой требующей своего решения. Основными причинами этого являются [7].

- отсутствие общепризнанного понимания межкультурной компетентности учителя как комплексного феномена, требующего специально организованных мер по его формированию и имеющего значительный потенциал в решении проблемы повышения качества профессионально-педагогической подготовки;
- недостаточная разработанность теоретико-педагогических основ процесса формирования межкультурной компетентности будущих учителей в условиях внедрения трехязычия в начальной школе;
- недостаточная разработанность содержательного и методико-технологического аспектов формирования межкультурной компетентности студентов в условиях их профессионально-педагогической подготовки с использованием ИКТ.

Учитывая сказанное выше проблема профессиональной подготовки будущих учителей иностранного языка особенно актуализируется, так как от уровня их общей и профессиональной педагогической культуры во многом зависит уровень культуры их учащихся. Для достижения вышеставленной цели, необходим эффективный способ формирования межкультурной компетенций (Г.В. Елизарова).

Интеграция новых информационных технологий в образовательный процесс позволило применить их и для обучения языкам. Основываясь на трактовках известных ученых (Т. А. Лавиной, И. В. Роберт и др.) можно отметить определение ИКТ, как совокупность методов и технических средств, предназначенных для сбора, организации, хранения, обработки, передачи и представления информации, которая расширяет межкультурные знания студентов и формирует у них межкультурную компетенцию [8, с.449].

Под понятием «Межкультурная компетенция» подразумевают способность человека существовать в поликультурном обществе, достигать успешного понимания представителей других культур и представителей своей культуры. Межкультурная компетенция предполагает умения адекватно понимать и интерпретировать лингвокультурные факты, основываясь на сформированных ценностных ориентирах и оценках своей и чужой культуры. В ее основе лежат принципы толерантности, плюрализма, лингвистического многообразия» [9, с.86].

Одним из средств, способствующих формированию и развитию МКК, является информационно-коммуникационные технологии (ИКТ). Важно, что это не только новые технические средства, но и новые формы и методы преподавания, новый подход к процессу обучения, практическому овладению иностранным языком как средством МКК.

Использование ИКТ в процессе обучения иностранным языкам имеет ряд преимуществ перед традиционной системой обучения. Во-первых, внедрение ИКТ в образование существенным образом ускоряет передачу знаний и накопленного социального опыта. Во-вторых, современные ИКТ, повышая качество обучения и образования, позволяют человеку более успешно адаптироваться к происходящим социальным изменениям. В-третьих, активное внедрение этих технологий в образование является важным фактором обновления системы образования в соответствии с требованиями современного общества и дает возможность, что очень важно для детей начальной школы, проводить обучение в игровой форме, что существенно мотивирует школьников к процессу изучения языков [10, с.72-75].

Ряд ученых отмечают, что широкое применение ИКТ при изучении иностранного языка способно значительно повысить эффективность активных методов обучения для всех форм организации учебного процесса, а именно: на практических, индивидуальных занятиях, во время самостоятельной работы. ИКТ способствует повышению

мотивации, целеустремленности к систематическому изучению иностранного языка, способствует полному погружению обучаемых в среду изучаемого языка, что приводит к формированию и развитию их коммуникативной компетенции, частью которой является социокультурная компетенция [8, с.450].

Т.А.Лавина отметила положительное действие ИКТ на формирование социокультурной компетенции у студентов педвуза. По ее мнению ИКТ дает возможность: диалогового общения пользователя со средствами ИКТ; визуализацию социокультурной информации; графическую интерпретацию социокультурных знаний; компьютерного моделирования изучаемых социокультурных объектов, их отношений, явлений, процессов; архивирование, хранение больших объемов социокультурной информации с возможностью легкого доступа к ней, ее передачи, тиражирования; автоматизацию процессов информационно-поисковой деятельности; автоматизацию процессов научно-методического обеспечения, организационного управления учебной деятельностью и контроля результатов усвоения социокультурных знаний [9, с.72].

Педагогический потенциал ИКТ достаточно широк и способствует эффективному формированию социокультурной компетенции у обучающихся иноязычному образованию. Например, тестовые задания на закрепление социокультурной лексики с автоматизированной проверкой и оценкой сэкономят время занятия, позволяя заниматься непосредственно устным общением. Работа с видеоматериалом в режиме индивидуального просмотра будет способствовать детальной проработке социокультурных явлений за счет индивидуального темпа работы, что затруднительно в рамках аудиторного занятия. Использование средств ИКТ должно быть дозировано и идти параллельно с традиционным обучением: каждому разделу (модулю), пройденному на занятии, должен соответствовать блок заданий в сети в электронном виде. Средства ИКТ не заменяют, а дополняют основные занятия по иностранному языку [8, с.450].

Проведенный эксперимент в школах г. Алматы - Международная школа «Мирас» по внедрению трехязычия показал положительный результат. Обучение трём языкам начинается с предшкольного возраста и длится на протяжении всех ступеней среднего образования. Классы делятся на языковые потоки в зависимости от основного языка обучения: казахский поток, русский и английский. Однако, вне зависимости от выбранного потока, ученики изучают еще два языка,

в итоге данная модель образования полностью соответствует новой трёхязычной политике страны. При этом нельзя не учитывать, что роль информационных технологий особо важна, так как они обеспечивают развитие всех навыков учащихся. В практике учителей школы огромной популярностью пользуются организация учебного процесса на основе ИКТ, позволяющие организовать учебный процесс через E-learning (электронное обучение). Одной из наиболее применяемых систем управления и обучения является система Moodle, позволяющая легко контролировать процесс обучения и обеспечивающая учителей дополнительными ресурсами и аутентичными материалами для работы с учащимися [9, с.209].

На сегодняшний день глобальная сеть Интернет пестрит различными обучающими программами, которые имеют легкий доступ и понятный интерфейс. К наиболее популярным в обучении казахскому языку относятся – вебсайт www.imektep.kz, позволяющий посмотреть видео на различные темы с последующими упражнениями. Большой популярностью при обучении казахскому языку пользуются обучающие программы - «Офисные игры с изучением казахского языка» (Разработчик: ТОО «Bimash»), в которой обучение казахскому языку реализовано в увлекательной игровой форме (найди слово, время, поле чудес, маджонт) и многие другие для обучения детей дошкольного возраста и младших классов. Данная программа благодаря её легкости и увлекательности может эффективно использоваться для обучения не только казахскоговорящих детей, но и всех других, кто изучает казахский язык.

В обучении русскому языку используются следующие программы – «Многоязычная программа для изучения русского языка «Русский для всех. 1000 заданий» - обучающая компьютерная программа, разработанная ЗАО «ИстраСофт» по заказу фонда «Русский мир» для изучения русского языка, а также Flash уроки-сказки Мудрейкина со звуком и анимацией для интересного изучения правил русского языка. Правила правописания в ней представлены в виде историй, главными героями которых являются буквы.

В практике обучения английскому языку уже на протяжении многих лет популярной является программа «Talk to me» — это уникальный интерактивный курс изучения иностранного языка, основанный на аудировании и тренировке устной речи, даёт возможность вести диалог с компьютером и сегодня она считается самой современной технологией распознавания речи. Другой обучающей программой

является «Профессор Хиггинс» (версия 6.1) — полный фонетический, лексический и грамматический мультимедийный справочник-тренажер, предназначенный для желающих (независимо от их начального уровня знаний) научиться понимать разговорную английскую речь и говорить грамматически правильно, с хорошим и отчетливым произношением.

Таким образом, современные ИКТ дают большие возможности для подготовки будущих учителей иностранного языка к внедрению трехязычия, формированию и развитию не только языковой, но и информационной, межкультурной компетенций. Обучение студентов, будущих учителей, на основе использования ИКТ развивает аналитическое мышление, интеллектуальные и творческие способности, самостоятельность в конструировании собственных знаний, приводит к формированию нового уровня мышления — общепланетарного и глобального.

ЛИТЕРАТУРА

- 1 Назарбаев Н.А. Новый Казахстан в новом мире // Казахстанская правда. – 2007. - № 33 (25278).
- 2 Назарбаев Н.А. Социальная модернизация Казахстана: Двадцать шагов к Обществу Всеобщего Труда // Казахстанская правда. - 2012. - № 218-219.
- 3 Государственная программа развития языков в Республике Казахстан на 2011-2020 годы. - Астана, 2010.
- 4 Джандар Б.М. Формирование межкультурной компетенции в профессиональной подготовке преподавателя иностранных языков и культур // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 3: Педагогика и психология. – 2009. – Вып. 4.
- 5 Послание Президента Республики Казахстан – Лидера нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Казахстанский путь – 2050»: единая цель, единые интересы, единое будущее». - Астана, 2014.
- 6 Курмангалиева А. Т. Трехязычие – основа формирования полиязыковой личности школьников // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 3: Педагогика и психология. – 2009. – Вып. № 4.
- 7 Колосовская Т.А. Формирование кросс-культурной компетентности будущих учителей: дис. канд.п.н. - Челябинск, 2006. - 195 с.
- 8 Колосовская Т.А. Формирование кросс-культурной компетентности будущих учителей, диссертация – Режим доступа URL: <http://www.dissercat.com/content/formirovanie-kross-kulturnoi-kompetentnosti-budushchikh-uchitelei> - (дата обращения 27.04.2017).
- 9 Бабушкина Л.Е., Сафонов В.И. ИКТ как средство формирования социокультурной компетенции студентов педвуза при обучении иностранному языку // Образовательные технологии и общество. - 2015. - Выпуск № 1. Т.18.- С. 449-450.

ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ҮШТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫНДА ШЕТ ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Джусубалиева Д.М.,¹ Аппасова А.Ж.²

¹ п.ғ.д., профессор, Абылай хан атындағы ХҚжәнеӨТУ, Алматы қ., Қазақстан

² магистрант, «6M011900 - Шет тілі: 2 шет тілі» мамандығы,
Абылай хан атындағы ХҚжәнеӨТУ, Алматы қ., Қазақстан

Жаһандану процесі қазіргі өмірдің барлық аспектілерін қозғап, білім беру парадигмасын өзгеруіне үлес қосып, және инновациялық компьютерлік технологияларды дамытуды, өз кезегінде, оқу процесінің ақпараттандыруна әсер етті. Әлемдік қоғамдастыққа ықпалдасу және ашық демократиялық қоғам құру процесі Қазақстанның білім беру жүйесін жаңа мәселе қойды - ұлттық мәдениет және жаһандық әлемдік мәдениет өкілі, өзін саналы адам ретінде сезіне алатын, мәдениеттер арасындағы диалог субъектісі ретінде өзін қабылдайтын және жаһандық адам процестерде өз жауапкершілігін сезінетін азаматы тәрбиелеу болып табылады.

Тірек сөздер: Мәдениетаралық құзыреттілік, үштілді білім беру ортасы, ақпараттық және коммуникациялық технологиялар, мәдениетаралық құзыреттілігін қалыптастыру.

Статья поступила 29.05.2017 г.

ELECTRONIC BOOK AS A MEAN OF IMPROVING THE QUALITY OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION FOR FUTURE FOREIGN LANGUAGES TEACHERS

Dzhusubaliyeva D.M.¹ Tugambayeva S.O.²

¹ Prof. D.Sc. at Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

² Master's student, specialty «6M011900 – Foreign language: 2 foreign languages» at
Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

Informatization of education has made great strides in improving the quality of learning and its effectiveness in teaching process. Today, when the intensive transition from traditional education to electronic learning has begun, the use of electronic learning content has become more important for the organization of the learning process and the control of understanding materials. One of the most successfully using training materials are electronic teaching tools, that give great opportunity for interactive communication of the computers with the learners and helps increase the quality of teaching. It's impossible to imagine foreign language teaching without the use of multimedia teaching aids. The possibility of illustrating the real process of communication in English, the need to bring the educational environment closer to the real conditions of the functioning of the language and culture being studied are certainly topical tasks of the method of teaching foreign languages.

Keywords: e-learning, electronic content, digital educational content, electronic textbooks, multimedia training programs, digital educational resources.

УДК 378.147:811
МРНТИ 14.07.07

ЭЛЕКТРОННЫЕ УЧЕБНИК КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ИНОЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Джусубалиева Д.М.,¹ Тугамбаева С.О.²

¹ д.п.н. профессор, КазУМОиМЯ в им. Абылай хана, г.Алматы, Казахстан

² магистрант по специальности «6М011900 – Иностранный язык: два иностранных языка», КазУМОиМЯ им. Абылай хана, г. Алматы, Казахстан

Информатизация образования сделала большой рывок в повышении качества обучения и его результативности. Сегодня, когда начался интенсивный переход от традиционного обучения к электронному обучению, использование электронного учебного контента стало важным для организация процесса обучения и контроля усвоения материала. Одним из наиболее успешно используемых учебных материалов стали электронные обучающие средства, дающие возможность интерактивного взаимодействия компьютера с обучаемым и повышающие качество обучения. Обучение иностранным языкам невозможно представить без использования мультимедийных средств обучения. Возможность иллюстрирования реального процесса общения на английском языке, необходимость приближения образовательной среды к реальным условиям функционирования изучаемого языка и культуры, безусловно, являются актуальными задачами методики обучения иностранным языкам.

Ключевые слова – электронное обучение (e-learning), электронный контент, цифровой образовательный контент, электронные учебники, мультимедийные обучающие программы, цифровой образовательный ресурс.

Начиная со второй половины XX века применение новейших средств информационной технологии в различных сферах человеческой деятельности, в том числе и в образовании, приобретает все большую актуальность. Десятки тысяч школ за рубежом и сотни школ в нашей стране за последние годы начали использовать возможности современных компьютеров и телекоммуникаций непосредственно в учебной работе, в особенности при обучении иностранному языку [1, с.66].

Обучение иностранным языкам невозможно представить без использования мультимедийных средств обучения. Возможность иллюстрирования реального процесса общения на английском языке, необходимость приближения образовательной среды к реальным условиям функционирования изучаемого языка и культуры, безусловно, являются актуальными задачами методики обучения иностранным языкам [2, с.523].

Активное использование электронного обучения (e-learning) в школах и вузах Казахстана стало одним из направлений Государственной программы развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. Основной целью электронного обучения (e-learning) является обеспечение равного доступа всех участников образовательного процесса к лучшим образовательным ресурсам и технологиям, создание условий для внедрения автоматизации учебного процесса, и, что немаловажно, проводить процесс обучения, опираясь на знания, передаваемые лучшими и наиболее опытными преподавателями системы образования. Достижение поставленной цели приведет к повышению качества обучения, эффективности управления образованием, информационной интеграции с внешней средой [3].

Сегодня во всем мире электронное обучение становится все более востребованным, поскольку дает возможность получать необходимые знания не отрываясь от своей основной деятельности. Формируется совершенно новая философия e-learning, основу которой составляет принцип Юнеско «Образование на протяжении всей жизни».

Электронное обучение (e-learning) в Казахстане стало активно внедряться во все ступени образования, начиная от школьного и кончая вузовским. В традиционном учебном процессе благодаря электронным учебникам и цифровым образовательным ресурсам процесс обучения стал более интересным, поскольку позволяют гармонично объединить лекцию с демонстрацией учебного материала, практикум в виде компьютерного имитатора, тестирующую систему и все дополнительные материалы в едином интерактивном компьютерном информационном материале (учебнике, пособии и т.д.).

Электронный учебник – средство обучения, представляющее собой компьютерную программу, которая содержит учебный материал и систему интерактивных тестов [4].

Электронный учебник – основное образовательное электронное издание, созданное на высоком научном и методическом уровне, полностью соответствующее составляющей дисциплины образовательного стандарта специальностей и направлений, определяемой дидактическими единицами стандарта и программой, обеспечивающее непрерывность и полноту дидактического цикла процесса обучения при условии осуществления интерактивной обратной связи. Электронный учебник не может быть редуцирован к бумажному варианту без потери дидактических свойств [5].

Электронный учебник не просто разгружает преподавателя от каждодневных рутинных функций, но и значительно повышает интерес обучающихся к предмету, ускоряет процесс обучения и обеспечивает лучшее усвоение знаний, поскольку обладает удобным интерфейсом, позволяющим легко получать доступ к любым его частям. Текст насыщается видео- и аудио- комментариями, позволяющими наглядно воспринимать информацию, легко ее усваивать и закреплять в сознании. После каждого раздела учебного пособия можно проверить степень усвоения знаний выполнением специальных заданий (тестовых вопросов). Компьютер оценивает знания студента, учащегося демонстрируя, сколько баллов из максимально возможных он получил. Применение электронных образовательных ресурсов дает возможность экономить время на занятии, активизировать познавательную деятельность; формировать коммуникативную и информационную компетенции у обучающихся, так как ученики становятся активными участниками процесса обучения [6, с.126].

Сегодня в Казахстане сложился достаточно большой рынок цифрового образовательного контента, включающий более 25 компаний, из которых лидирующее место занимает АО «Национальный центр информатизации», выпустивший и внедривший электронные учебники во всех школах Казахстана по всем предметам [7].

Электронные средства обучения имеют двадцатилетнюю историю своего развития. С внедрением новых информационных технологий в образование вузовские педагоги и учителя школ искали различные возможности использования их в процессе обучения, создавали экспериментальные обучающие материалы на основе педагогических технологий, в том числе и для иноязычного образования.

На образовательном рынке существует достаточно большое количество электронных обучающих программ по различным отраслям знаний, что конечно же, ставит своей целью освободить преподавателя от необходимости самостоятельного создания своего электронного курса по дисциплине. Однако, готовые электронные учебники могут быть только подспорьем в процессе обучения, поскольку каждый преподаватель работает по своему УМКД и логика преподавания у всех различна. Поэтому опытный педагог должен уметь создать свой электронный курс с определенными заданиями, содержание которого должно соответствовать поставленным целям занятия.

Процесс создания электронных учебников сопровождается проведением аспектных научно-педагогических исследований:

В.В. Гриншкун разработал методику создания иерархических структур данных, А.И. Тажигулова обосновала педагогические принципы конструирования электронных учебников, Д.Е. Сагимбаева изучила влияние использования электронных учебников на формирование методической подготовки учителей английского языка [1, с.65].

По мнению профессора Г.К.Нургалиевой процесс информатизации образования напрямую связан с использованием цифрового образовательного контента: электронных учебников, мультимедийных обучающих программ, цифровых образовательных ресурсов. Роль цифрового образовательного контента очень велика, так как направлена на решение образовательных задач. Электронные учебники могут заменить преподавателя, давая студенту или ученику школы не только теоретический материал, но и возможность видеть видео-лекцию, проконтролировать свои знания через систему интерактивного тестирования и самое главное, научить учиться самостоятельно [8, с.29].

По данным Национального центра информатизации РК обучение по электронным учебникам позволило повысить успеваемость школьников от 3 до 25% (ВКО) и обеспечить переход 200 школьников из категории "троечников" в категорию "хорошистов" и "отличников"(СКО) [7].

Использование электронных учебников в иноязычном образовании также показало, что эффективность преподавания и качество иноязычного образования с использованием электронного контента повысилось еще на несколько ступеней.

При подготовке электронного контента для иноязычного образования, большая роль отводится интернет ресурсам. Интернет-ресурсы - привычное и удобное средство знакомства с культурой других стран и народов, общения, получения информации, неистощимый источник образовательного процесса. Именно поэтому, в основе системного подхода к реформированию методов обучения иностранному языку с использованием новых информационных технологий лежит концепция информационно-обучающей среды, которая рассматривается в тесной связи с системой развивающего обучения. Информационно-обучающая среда представляет собой совокупность условий, которые не только позволяют формировать и развивать языковые знания, умения и навыки, но и способствует развитию личности учащегося. Учебная ситуация проектируется в такой среде, как динамический, опосредованный компьютерными

технологиями процесс субъективно-субъективного взаимодействия всех участников учебного процесса. Обучаемый, по мере все более активного, глубокого и всестороннего участия в процессе самостоятельной учебной деятельности по усвоению иностранного языка, превращается из пассивного объекта воздействия преподавателя в полноправного соучастника учебного процесса. Педагогическая актуальность, формируемой в информационно-обучающей среде системы языковых знаний и умений, состоит в том, что обучаемому должна быть предложена для усвоения именно такая система знаний, которая ему необходима на данном этапе своего развития, впоследствии дающая возможность решать задачи возрастающего уровня сложности [9, с.49].

Применение электронного учебного контента в педагогической деятельности при изучении иностранных языков способствует комплексному формированию всех аспектов коммуникативной компетенции: языкового, социокультурного, познавательного, лингвострановедческого; а также смежных коммуникативно-когнитивных умений учащихся (поиск и отбор релевантной информации, её анализ, обобщение и классификация).

Таким образом, электронные средства обучения обогащают и улучшают качество преподавание иностранных языков. На смену однообразной и монотонной работе приходит интеллектуально-креативный, критическо-творческий поиск, в процессе которого формируется личность нового уровня, активный и целеустремленный, ориентированный на постоянное самообразование и развитие.

ЛИТЕРАТУРА

- 1 Тулегенова А.М. Электронные учебники в обучении иностранного языка (ИЯ) // Современная система образования: опыт прошлого и перспективы будущего.- Одесса, 2014. - С.65-85.
- 2 Джуманова Л. С., Тоимбаева Б. М., Тулегенова М. К. Инновационные технологии и обучение иностранным языкам // Молодой учёный. – 2014. - № 19(78). - С.523.
- 3 Роберт И. В. Современные информационные технологии в образовании. - Москва, Школа-Пресс, 1994. - 215 с.
- 4 Государственная программа развития образования на 2011-2020 годы. – Астана, 2010.
- 5 Flash 4. Анимация в Интернете – Дерек Франклин, Брукс Паттон. - СПб: Символ Плюс, 2000.
- 6 Джусубалиева Д.М. Электронные и мультимедиа учебники как современная технология обучения студентов иноязычного образования // Матер. респ. науч.–

практ. конф. «Научно – методические основы профессиональной подготовки учителя иностранного языка», посвящ. 90- летию профессора П.Г.Козлова. Алматы, 18 февраля 2016г. – Алматы, 2016. - С.126-132.

7 Нургалиева Г.К. Преимущество в развитии научной школы. - Алматы: АО «Национальный центр информатизации», 2015.-310с.

8 Нургалиева Г.К., Кадырова А.С. История развития идеи электронного учебника // Вестник КазУМОиМЯ им. Абылай хана. - 2000.- № 1. - С.29-31.

9 Стамгалиева Н.К. Информационно-коммуникационные технологии обучения иностранным языкам // Матер. респ. науч.–практ. конф. «Учитель ия в контексте информатизации иноязычного образования».- Алматы, 2012.-С.45-51.

ЭЛЕКТРОНДЫ ОҚУЛЫҚ БОЛАШАҚ ШЕТ ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ШЕТ ТІЛІ БІЛІМІН ЖЕТІЛДІРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Джусубалиева Д.М. ¹, Тугамбаева С.О.²

¹ п.ғ.д., профессор, Абылай хан атындағы ХҚжәнеӘТУ, Алматы қ., Қазақстан

² магистрант, «6М011900 - Шет тілі: 2 шет тілі»,
Абылай хан атындағы ХҚжәнеӘТУ, Алматы қ., Қазақстан

Қазіргі жаһандану заманында білім беруді ақпараттандыру және оның тиімділігін сапасын жақсартуға үлкен өзгерістер жүргізілуде. Бүгінде оқыту дәстүрлі білім беруден электронды білім беруге қарқынды көшуде, электрондық оқытудың мазмұнын пайдалану және оқыту үрдісін ұйымдастыру, материалды меңгеру және бақылау үшін маңызды болуда. Оқу-әдістемелік материалдардың ішінде жиі қолданысқа ие болып келе жатқан әдіс-тәсілдерінің бірі оқушылармен интерактивті компьютер арқылы өзара қарым-қатынас жасау және білім беру сапасын жақсартуға электрондық оқыту құралдарының пайдасы зор. Шет тілдерін оқыту мультимедиялық оқу құралдарын қолданбай елестету мүмкін емес. Ағылшын тілінде мұғалім мен студент арасындағы қарым-қатынастың нақты процесін, мақсатты тіл және мәдениетін білуде электронды оқу құралдары маңызды орын алады.

Тірек сөздер: электронды оқыту, шет тілі білім беру, сандық білім беру контенті, электронды оқулықтар, мультимедиялық білім беру бағдарламалық қамтамасыз ету.

Статья поступила 25.05.2017 г.

THE FORMATION OF STRATEGIC COMPETENCE OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN CONDITION OF TRILINGUALISM

Nurgali A.Zh.¹

¹Undergraduate, «Foreign language: two foreign languages»

Ablai khan KazUIR and WL, Almaty, Kazakhstan

e-mail: aigera_0.0@mail.ru

This article describe is how important to know all three languages. In our time student should to be intelligent, educated and competent. In this article is told about how to create strategic competence.

Keywords: skills, experience, modernization, competent, progress.

ӘӨЖ 378.147
ҒТАМР 14.23.11

ҮШТІЛДІЛІК ЖАҒДАЙЫНДА СТУДЕНТТЕРДІҢ ШЕТЕЛ ТІЛІН МЕҢГЕРУДЕГІ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Нурғали А.Ж.¹

¹Абылай хан атындағы ҚазХҚ және ӘТУ магистранты
Мамандығы «6М011900-Шет тілі:екі шет тілі»

Алматы, Қазақстан
e-mail:aigera_0.0@mail.ru

Бұл мақалада қазіргі болашақ ұрпағымыздың үш тілде жетік меңгеріп қана қоймай құзыретті маман ретінде көрініс табуын сипаттайды. Болашақ маман тек қана білікті, білімді маман ғана емес құзыретті тұлға соның ішінде шетел тілін меңгеруі кезінде стратегиялық құзыретті болуын қамтамасыз ету керек екенді берілген. Шетел тілін меңгеру кезінде стратегиялық құзыреттіліктің қаншалықты қажет екендігі көрсетіледі.

Тірек сөздер: құзыреттілік, біліктілік, ұстаным, оқыту, жаһандану, үдеріс.

Бүгінгі білім беру жүйесі модернизацияланған заманда көп тілді меңгертуге аса назар аударылып, жан-жақты жол ашылған. «Келешекке кемел біліммен», - деп Елбасы Н.Ә.Назарбаев ұстаным еткендей, келешекке терең біліммен қадам басып, әлемдік білім кеңістігінің құпияларына үңіліп, қоғамға бейім, өз қабілетін таныта алатын, жан-жақты дамыған, бірнеше тілді меңгерген құзіретті тұлғаны қалыптастыру басты мақсаттардың бірегейі болып отыр. Үштілді оқыту – заман талабы. Үштілділік – бәсекеге қабілетті елдер қатарына апарар басты баспалдақтардың бірі. «Үштұғырлы тіл» туралы идеяны мемлекет басшысы 2006 жылдың қазанында өткен Қазақстан халқы ассамблеясының XII құрылтайында жария етті. Ал 2007 жылғы «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты халыққа Жолдауында «Тілдердің үштұғырлылығы» атты мәдени жобаны кезең – кезеңмен іске асыруды ұсынды. Елбасымыздың «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты Халқына жолдауында: «Тілдердің үштұғырлылығы мәдени жобасын кезеңдеп асыруды қолға алуды ұсынамын. Қазақстан бүкіл әлемге халқы үш тілді пайдаланатын мәдениетті ел ретінде танылуға тиіс. Бұлар – қазақ тілі – мемлекеттік тіл, орыс тілі – ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі – жаһандық экономикаға ойдағыдай кіру тілі» деген салиқалы үндеуінде айтқандай, әлемдік кеңістікке енуде ағылшын тілінің маңызы зор. Ағылшын тілі – әлемдік бизнес тілі, оны меңгеру жастарға әлемді танудың кілті болмақ. Ағылшын тілін

білу біздің жастарға шексіз мүмкіндіктер ашады. Ол – жаһандандудың кепілі. «Ақпараттық технология дамыған қазіргі дәуірде күн сайын дерлік ағылшын тілі дүние жүзі халықтарының тілдеріне жаңа сөздер мен ұғымдар арқылы батыл ену үстінде. Бұл үдерістен біз де тыс қалмауымыз керек» [1].

Қазіргі заманғы ғылым мен техниканың даму деңгейіндегі өркениет білім берудің мазмұны мен формаларын жетілдіруді талап етуде. Қазақстан Республикасының «Білім беру туралы» заңы мен көптеген нормативтік – құқықтық актілер осы талаптарға сай және кәсіби бағдарлама лар қажеттігін ескертеді. Осыған байланысты Елбасымыз мемлекет дамуының жеті басымдылығының ішінде білім беру жүйесін маңызды орынға қоя отырып, өзінің Қазақстан халқына жолдауында: «Ұлттың бәсекеге қабілеттілігі ең алдымен оның білім деңгейімен анықталады», «Білім беру реформасы – Қазақстанның бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ететін маңызды құрал. Бізге экономикалық және қоғамдық жаңартудың талаптарына жауап бере алатын заманауи білім жүйесі қажет» деп көрсетеді [2, 13-б.].

Осыған орай, Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарының талаптарына жүгінсек, бүгінгі түлек – көптілді коммуникативтік және ақпараттық құзыреттілігі дамыған, көпмәдениетті, рухани-адамгершілік, ұлтаралық қатынастар мәдениетінің жоғары деңгейін меңгерген, қазақ елінің және жалпы қазақстандық құндылықтарды қастерлейтін, тілдерді меңгеруге тұрақты қызығушылық танытатын, отансүйгіштік және азаматтық сана сезімдері дамыған тұлға [3, 30-31-б.].

Тіл – кез-келген қоғамды біріктіретін негізгі күш. Мемлекеттің саясаты, идеологиясы, болашағы тілгенемесетілдерге құқықтық мәнімен де өлшенеді. Сондықтан да қазіргі таңда Қазақстан Республикасында мемлекеттік тіл толеранттық ортаны қалыптастыратын тіл ретінде қолданыста болуы заң жүзінде айқындалған. Бүгінгі білім берудегі қоғам қойып отырған талаптарының бастыларының бірі – көптілділік.

Көптілділік мәселелері жайында сөз болғанда, тілдер гармониясы деген сұрақ туындайды. Ал, тілдер гармониясы дегенміз – тілдердің үйлесімді бірлесіп өмір сүруі. Бұл көптілті мемлекетке тән құбылыс. Ұлттардың бір-бірінен тілдік айырмашылығы олардың кеңістіктегі гармониялық бірлігін де қамтамасыз етеді. Дүниенің сұлулығы, табиғаттың кереметі – ондағы сан алуан түстердің гармониясы болуымен құнды десек, адамзаттың рухани әлемнің байлығы – әр түрлі ұлт мәдениеті мен ұлт тілдерінің гармониялы дамуымен де ерекше [4, 6-б.].

Көптілділік – Қазақстан үшін ғана емес, бүкіл әлемнің алдында тұрған көкейкесті мәселелердің бірі, себебі, жаһандандыру және киберкеңістікке шыққан заман тілдерді білуді талап етеді.

Елбасы Н.Назарбаев көптілді білімді дамытуға жіті назар аударып, «... еліміздің маңызды құндылықтарының бірі – көпұлттылық пен көптілділік» деп атап көрсеткені белгілі. Президент жүктеген тапсырмаларға сәйкес, Тілдерді қолдану мен дамытудың 2011-2012 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы мен «Тілдердің үштұғырлығы» мәдени бағдарламасында, Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында, 2020 жылға қарай «... барша қазақстандықтар қазақ тілін, орыс тілін 95% және 25% меңгеруі тиіс» делінген [1].

Көптілді оқыту білім берудің қоршаған әлемде болып жатқан үдемелі өзгерістерге бейімделгіштігін күшейтетін лингвистикалық біліктілігі жоғары дамыған, бәсекеге қабілетті жастардың қалыптасуына септілігін тигізетін тұжырымдамалық тұрғыдан жаңа үлгісін құрууды көздейді. Осы орайда үш тілде (қазақ, орыс, ағылшын) бірдей оқытуды білдіретін көптілді оқыту бағдарламасының бірегейлігін атап өту керек.

Көптілді білім берудің қажеттілігін түсіну Еуроодақтың тіл саясатының қарым-қатынас дағдыларын қалыптастырып, болашақ кәсіби салада тиісті лингвистикалық біліктілікті қамтамасыз ету үшін жоғары оқу орындарында, ішінара шетел тілінде оқытуды қошеметтейтін қағидаларынан да қолдау тапты. Еурокомиссия Еуроодаққа мүше елдердің білім беру жүйелеріне «ана тілімен қоса екі шетел тілі» қағидасының енгізілгенін жариялағаны белгілі [5]. Осы қағидаға сәйкес, қазақ тілі Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі ретінде маңызды орында. Мемлекеттік тілді меңгеру – басты бағыт. Себебі, елімізде жүргізіліп жатқан саяси құжаттардың барлығы дерлік мемлекеттік тілде жүргізіле бастады.

Қазақстан Республикасының тілдік саясат Тұжырымдамасы орыс тілін ғылым мен техниканың әр түрлі салаларының негізгі ақпарат көзі ретінде қарастырады. Орыс тілінің алыс және жақын орналасқан шет мемлекеттермен қарым – қатынаста байланыс құралы ретінде алатын орны маңызды.

Ал, әлемдік экономикалық кеңістікке кірігу әлем тілдерін меңгеру арқылы ғана іске асатыны даусыз. Әсіресе, ағылшын тілінің халықаралық байланыста алатын орны ерекше екенін атап өткен жөн. Ағылшын тілін қолданудың қазақстандық қоғамда қарқынды

дамуының өзі бұл қоғамды көптілді деп атауға толықтай мүмкіндік береді. Яғни, уақыт талабына сай екі тілді қоғам ақырныдап көптілді қоғам ретінде қалыптасып келе жатқаны айқын [6].

Қоғамның тіл өміріне саналы түрде араласуы жеке адамнан бастап мемлекетке дейінгі деңгейде сан-салалы ықпал жасаудың мүмкіндіктерін қамтиды. Көп ұлтты егемен еліміздің қазіргі күндегі тілдік саясаты барлық жағынан байыпталған, тарих барысында жинақталған ащы-тұщы тәжірибелерді ескерген өте прагматистік саясат.

«Қазақстан халқы дүние жүзінде үш тілді бірдей пайдаланатын ел ретінде көрінуі тиіс. Бұлар – қазақ тілі, яғни мемлекеттік тіл, орыс тілі – ұлтаралық қатынастар тілі және ағылшын тілі- әлемдік экономиканың сәтті қолданысындағы тіл» делінген Қазақстан Республикасы президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауында [1, 3-б.].

Шығармашылық тұрғыдан ойлайтын, ой-өрісі, дүниетанымы дамыған, Қазақстан қоғамының әлеуметтік-экономикалық, рухани қалыптасуының жаңа міндеттерін іс жүзіне асыруға дайын жас ұрпақты тәрбиелеудің негізгі факторларының бірі – көп тілді және билингвалды білім беруді жолға қою болып табылады.

Білім беруді интеграциялау, интеграцияландыру мақсатында қазіргі таңда көп тіл білу қажеттілігі жолға қойылып отыр. Мемлекеттік «үш тұғырлы тіл» саясаты қолға алынып, ғылыми пәндерді халықаралық тілде оқыту үдерісі басталып та кетті. Көп тіл білу – уақыт қалауы, заман талабы. Тек бір тілді білумен шектелу – бүгінгідей әлемдік интеграциялану үрдісінде адымыңды аштырмайтын тірлік екенін түсінікті. Сондықтан студенттердің үш тілді еркін меңгеріп шығуын қамтамасыз ету басты талап болып отыр. Алайда естен шығармайтын бір мәселе – көп тілді меңгеру ана тілінен бастау алып, соны тірек ете отырып жүзеге асуы керек, яғни бала әуелі ана тілін бойына сіңіріп, содан кейін өзге тілдерді үйренуін жолға қою керек.

Қазақ тілін терең оқыту, сонымен өатар үштілділікті меңгеруді жолға қою – бүгінгі таңдағы орта білім жүйесінде педагогикалық үрдістің негізгі бағыттарының бірі. Үш тілде оқыту – заман талабы.

Біздің мақста – көптілді мемлекеттер арасында әлеуметтік - мәдени қатынастар жасай алатын, түрлі елдердің мәдениеті, әдебиеті, тарихымен танысып, қажетін пайдалана отырып, бөтен мәдениеттің ішіне сіңіп кетпей, өзінің елі мен мәдениетін басқаларға таныта алатын, санатты да саналы тұлғаны жетілдіру. Ал, әлемдік экономикалық кеңістікке кірігу әлем тілдерін меңгеру арқылы ғана іске асатыны

даусыз. Әсіресе, ағылшын тілінің халықаралық байланыста алатын орны ерекше екенін атап өткен жөн. Ағылшын тілін қолданудың қазақстандық қоғамда қарқынды дамуының өзі бұл қоғамды көптілді де атауға толықтай мүмкіндік береді. Яғни уақыт талабына сай екітілді қоғам ақырындап көптілді қоғам ретінде қалыптасып келе жатқаны айқын [7, 25-б.].

Осы ретте студенттердің деректілігін, өрісін кеңейтетін, білім мазмұнына қызықтыратын, ұлттық мәдени құндылықтарға құрметпен қарайтын және әлемхалықтарының мәдениетімен дамыту, көптілді меңгерген тұлға қалыптастыру.

Қазақстан Республикасының тіл саясатын жүзеге асыру, тілді меңгеруге деген қызығушылықты ынталандыру, жан- жақты дамыған, бәсекеге қабілетті тұлға тәрбиелеу, үш тілді – қазақ, орыс және ағылшын тілдердің жетік меңгерген қабілетті жастарды тәрбиелеу.

Көптілділік – заман талабы. Бір халықтың мәдениетін басқаларымен салыстыру арқылы ғана, әлем суретін әр алуан әрі тұтас көруге мүмкіндік беретін ұлттық мәдениеттің барлық ерекшеліктерін және құндылықтарын сезінуге болады. Көп тілді үйретудің қай қырын алып қарасақ та, жүргізілетін жұмыстардың басты мақсаты білім берудің сапасы мен нәтижелігін арттыра отыра, полимәдениетті тұлғаны қалыптастыру болып табылады.

Қазақстанды бүкіл әлем халқы үш тілді бірдей пайдаланатын жоғары білімді мемлекет ретінде тануы керек. Олар: қазақ тілі – мемлекеттік тіл, орыс тілі – ұлт-аралық қарым- қатынас тілі және ағылшын тілі – жаһандық экономикаға ойдағыдай кірігу тілі.

ЮНЕСКО XXI ғасырды полилингвизм ғасыры деп атады. Болашақ ұрпағымыз тек ана тілін меңгеріп қана қоймай, бірнеше шетел тілін меңгеруі хақ. Ал шетел тілін жан- жақты меңгертуде оқыту – тәрбие үдерісін қызықты, ыңғайлы және ұтымды қылу үшін бірнеше тілдегі (қазақ, орыс, ағылшын) әдіс-тәсілдерді қолдануымыз қажет.

Тіл – ұлттың тірегі. Ол – жан дүниенді ашып көрсететін мөлдір айна. Осы айна бетіндегі тоталитарлық жүйе түсірген даңқты кетіріп, дидарымызды анық көруге ұмтылғалы да біраз жыл болды.

Қазақстандағы тілдердің үштұғырлылығы туралы ойды Президентіміз Нұрсұлтан Назарбаев алғаш рет 2006 жылы Қазақстан халқы Ассамблеясында айтқан еді. Ал 2007 жылғы «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» деп аталған халыққа Жолдауында Елбасы «Тілдердің үштұғырлылығы» – «Триединство языков» мәдени жобасының жүзеге асырылу кезеңдерін айқындады. Биылғы, 2008 жылдың ақпанындағы

кезекті Қазақстан халқына Жолдауында да: «Үкімет «Тілдердің үштұғырлығы» мәдени жобасын іске асыруды жеделдетуі тиіс. Бүкіл қоғамымызды топтастырып отырған мемлекеттік тіл ретінде қазақ тілін оқыту сапасын арттыру қажеттігіне ерекше назар аударғым келеді», – деп атап көрсетті. Тілдердің үш тұғырлығы идеясына Елбасы нақты анықтамасын да береді: қазақ тілі мемлекеттік дәрежесінде мемлекет өмірінің бар саласында «бүкіл қоғамымызды біріктіруші» қызметін атқарса, орыс тілі ұлттар арасындағы қарым-қатынастарға қызмет етеді, ал ағылшын тілі әлемдік экономикаға, әлемдік қауымдастыққа кірігуімізге қызмет етеді.

Әйгілі философ В. фон Гумбольдт өзінің «Тіл білімінен таңдамалы еңбектер» туындысында тілдің сипаты мен мәнін айқындай келе, оның халық рухымен астасып жататынын ашып көрсетеді, осы тұрғыдағы маңызын анықтай түседі. Бұл, жалпы алғанда, тілдің тек қана бір қатынас құралы емес, ол сол халықтың тарихы, мәдениеті, өмір салты, пайымы, бүткіл тұтас бір болмысы екеніне анықтама береді ғалым. Ендеше тілді тек бір ғана қызметі жағынан қарап қоймау керек екені анық, одан кеңірек пайымдауымыз қажет [8, 1-б.].

Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаев тіл саясатына қатысты тіпті жаңа бағытты анықтады: жаңа бағыт бойынша елде «үш тұғырлы тіл» атты ауқымды мәдени жоба бүкіл ел көлемінде іске асырылуы керек. Оның мақсаты бойынша, қазақстандықтар қазақ, орыс, ағылшын тілдерін жаппай меңгеруі керек. Бұл идея бірінші рет 2006 жылы қазан айында Қазақстан халықтар ассамблеясының 12 сессиясында айтылды. Одан кейін көп ұзамай 2007 жылы Президент «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты халыққа жолдауында «Үш тұғырлы тіл» мәдени жобасын кезең-кезеңмен іске асыруды бастауды тапсырды. Қазақ, орыс, ағылшын тілдерін үйренуге деген сұраныс трилингвизмді оқыту базасын қалыптастырады. Алайда, тілдік жобалу кезінде мынаны ескеруіміз керек, қостілділік ол Қазақстан Республикасындағы ұлтқа, жас ерекшелігіне қарамастан дамып жатқан табиғи үрдіс, ал «үш тұғырлы тіл» ол «жоғары» жақтан ендірілген үрдіс. «Үштұғырлы тіл» туралы идеяны мемлекет басшысы 2006 жылдың қазанында өткен Қазақстан халқы ассамблеясының XII құрылтайында жария етті. Ал 2007 жылғы “Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан” атты халыққа жолдауында “Тілдердің үштұғырлығы” атты мәдени жобаны кезең-кезеңмен іске асыруды ұсынды [1, 1-б.].

Қазіргі иновациялық процесс ғылым салаларының тоғысуы мен бірігуіне ғана емес, сонымен қатар тың ғылыми салалардың қалыптасуы

мен дамуына да әсер етті. Когнитивтік лингвистика – тіл білімінің қоғамдық- әлеуметтік орны мен рөлінің күшеюіне орай, адамзаттың ой мен тіл, сана мен ойлау, таным мен тілдік қарым-қатынас процестерінің бірлескен ірекеті нәтижесінде тілші- ғалымдар алдында жаңа идея, тың ізденісті қажет ететін сала. Бұл – жалпы тілі білімі мәселелерімен де, сондай-ақ жеке тіл білімі мәселелерімен де тығыз байланысты сала. Когнитивтік лингвистика – көп тілділікті қарастыратын тіл ғылымының бір саласы. Көптілділік – ұзақ жылдардың жемісі, қазіргі заманға сай адамдар бір тілмен ғана шектелмей бүгінгі күндегі өзекті мәселелердің бірі – бірнеше тілді ұғып, үйренуде. Біреуге бөтен тіл үйреткіміз келсе, алдымен оған тілдік үлгілер мен тілдік орамдардың көмегімен әлгі тілді сөйлеуді үйретіп алуымыз керек. Қиындықтан қорықпаған қамалды алады демекші, жаңа ұрпақты жасампаз жылдармен келген жаңа заман талабына сай оқу құралдарымен қамтамасыз ету – қашан да ұстаздар қауымының басты міндеті болып қала бермек.

Үштұғырлы тіл – дамыған мемлекет құрудың алғышарттарының бірі, ол өмірлік қажеттіліктен туған игілікті идея екендігі белгілі. «Тілдердің үштұғырлылығы», дәлірек айтқанда, қазақ, орыс және ағылшын тілдерін Қазақстан азаматтарының бірдей меңгеруін меңзегенімен, бұның түпкі негізі, көздеген мақсаты- мемлекеттік қазақ тілінің халықаралық қолданыстағы орыс, ағылшын тілдермен тең қолданылатын биікке жеткізу, қазақ тілін әлемдік тілдер қатарына қосу үшін нақты ұмтылыс жасау. Қандай мемлекет болмасын, оның ең әуелі мән беріп, ұлықтайтын тілі, әрине мемлекеттік тіл.

Үштұғырлы тіл мәдениетін қалыптастыру үшін басқа шетел тілдері ішінен не себепті ағылшын тілі таңдалып алынды? Өйткені, жаңа әлемдік мәдени өмірде ағылшын тілін ең кең тараған дүниежүзілік қатынас құралына айналып отыр. Көптеген қазіргі тіл мамандарының пікірінше, ағылшын тілі ең кең тараған дүниежүзілік қатынас құралына айналып отыр. Көптеген қазіргі тіл мамандарының пікірінше ағылшын тілі мәдениетаралық қатынас құралы болу сияқты жалпы қоғамдық қызмет атқарумен бірге төмендегідей қосымша қызмет атқарады екен:

Ол білімдерді бір тілден екіншісіне аударып тарату қызметін атқарады.

Халықаралы қатысым мен ақпарат құралдары қызметін атқарады.

Адамдар арасында бүкіл әлемдік ой- пікірлер алмасу құралы. Аса мол ақпараттарды сақтау құралы қызметін атқару тілі болып табылады.

Үштұғырлы тіл мәдениетін қалыптастыру мемлекеттік тіл қазақ тілін қалыптастыру ісін жүзеге асыруды қиындатады, керек десе,

оған зиянын тигізеді деген сияқты пікірлерді айтып жүргендер де жоқ емес. Рас, бұл оп-оңай жүзеге асыратын іс емес, қиын проблема екені анық. Бірақ қиындықсыз даму жоқ. Қысқасы, үштұғырлы тіл мәдениетін қалыптастыру әрбір қазақ үшін бүгінгі өмір талабына айналды деуге болады [9, 1-б.].

Осыған орай, үштұғырлы тіл мәселесін көтергенде тілдік жоғары оқу орындарының алдында қоғам талабына сай көптілді тұлға қалыптастыру мәселесі қойылады. Қазіргі уақытта еліміздің барлық дерлік тілдік оқу орындарында бұл мәселе жүйелі түрде шешімін тауып келеді. Тұлға бойында көптілді қалыптастыру тілдік нормалар мен талаптарды жүйелі, орынды оқытып, қолданылу арқылы жүзеге асатыны белгілі. Ал, сол нормалар грамматикамен тығыз байланысты болғандықтан тілдік тұлға қалыптастыру мәселесі кез-келген тілдің тілдік құрылымын жетік меңгеруінен бастауалады. Яғни, тілді қатынас құралы дейтін болсақ, ол «құралдың» орынды, орынсыз қолданылуы да тұлға бойында қалыптасқан құзыреттіліктерге байланысты.

Бүгінгі таңда шеттілдік білім берудің мазмұны жаңартылған, оқытудың жаңа тәсілдері мен технологиясы енгізілген жағдайларда білім беру сапасын көтеру қажеттігі де өзекті мәселелердің бірі екені мәлім. Академик С.С.Құнанбаева өзінің еңбегінде «ғылыми зерттеу мен дидактикалық зерделеудің нысанының тұтастығын көрсететін біртұтас теориялық тұғырнамасы шеттілдік білім берудің қазіргі заманғы мәдениетаралық қатысымдық теориясының жетекші тұжырымдамасы болып табылады. Ол шеттілдік білім берудің когнитивтік – лингвомәдени әдіснамасына негізделген және қазіргі заманғы білім берудің гуманистік философиясын көрсететін, тұлғаға бағытталған білім беруді жүзеге асырады» - деп айтып өтеді. Яғни, қазіргі шеттілдік білім берудің жаңа жүйесінің концептуалды негізі когнитивтік лингвомәдени әдіснамасы, және өзінше шеттілдік білім беру парадигмасының компетентті – әдістемелік мәні мәдениетаралық қатысымдық құзыреттілік субъектінің қалыптастыру [9].

Ал, тілдік қатысымда маңызды орын алатын құзыреттіліктердің бірі – стратегиялық құзыреттілік. Егер оқушы сол тілде сөйлеушілермен тікелей немесе аралық қарым-қатынас барысында сол тілдің нормалары мен мәдени дәстүріне сәйкес өзара түсінісе алса, коммуникативтік құзыреттілікті меңгергені. Коммуникативтік құзыреттілік өз ана тілін және басқа тілді білудегі қабілеттілігін қарастырады. Ол құрамына қарай 5 негізгі бөлікке бөлінеді:

- 1) Грамматикалық құзыреттілік;

- 2) Социолингвистикалық құзыреттілік;
- 3) Дискурсивті құзыреттілік;
- 4) Стратегиялық құзыреттілік;
- 5) Социомәдениеттік құзыреттілік.

Енді осы құзыреттіліктердің анықтамасына тоқталайық.

Грамматикалық құзыреттілік – тіл ережелерін білу, грамматикалық ережелерді оқыту. Оқушыларға грамматикалық кестелер арқылы жан-жақты білім беруді негізге ала отырып оқулықта берілген грамматикалық ережелерді жаттату, талдату.

Қарым қатынастың нәтижелілігі тұлғаның құзыреттілік деңгейіне байланысты. Себебі, қарым – қатынасқа түсуші екі жақтың құзыреттілік деңгейі жоғары болса және бір-біріне бара-бар болған жағдайда, қарым-қатынас нәтижесі жемісті болатыны белгілі.

Сонымен қатар, психологиялық – педагогикалық әдебиеттердегі ғалымдардың зерттеулеріне қарағанда кәсіби шеберліктің қалыптасуы мен даму үрдісінде құзыреттілік және құзырет ұғымдары пайдаланылып келеді. Біріншісі, С.Ожегов сөздігі бойынша, белгілі бір кәсіби қызметке байланысты, «қандай да болсын мәселеден хабардарлық, беделділік», ал екіншісі «қандай да бір істі жүргізетін жеке адамның, мекеменің мәселелерді шешуге, іс-әрекет етуге, бір нәрсені істеуге құқықтылық шеңбері». Методикалық терминдер сөздігінде «Құзыреттілік қандайда бір оқу пәнін оқыту үдерісінде қалыптасатын білім, білік, дағдылар жиынтығы, сонымен қата, қандайда бір қызметті орындай алу қабілеттілігі», делінген.

«Құзыреттілік» терминін ХХ ғасырдың ортасында Н.Хомский енгізген болатын, алғашында ол ана тілінде нақты тілдік қызметті орындау үшін қажет қабілеттіліктер деген түсінік береді.

«Құзыреттілік» ұғымы бүгінгі күні оқыту үдерісінде білімді қолданудың ақырғы нәтижесі ретінде қарастырылуда. Оқыту үдерісінде «құзыреттілік» ұғымы студенттердің білімі мен тәжірибесін, дағдылары мен біліктерін белгілі бір мәселені шешуде қолданулуы. Оқыту үдерісіндегі құзыреттіліктерге ғалымдар әр түрлі анықтамалар берген.

Л.М.Митина «құзыреттілік» ұғымына «білім, дағды, білік, сонымен қатар практикада, тілдесімде, жеке тұлғаның өзін өзі дамытуда қолданатын тәсілдері» деген анықтама береді.

Г.Ж.Ниязова зерттеу жұмысында «құзыреттілік» ұғымына «Білім беру құзырлары – бұл студенттің мағыналық бағдарлары, білімдері, біліктіліктері мен тұлғалық және әлеуметтік іс-әрекетін жүзеге

асыруына қажетті нақты анықталған объектілер шеңберіне қатысты тәжірибелерінің жиынтығы» деп, - анықтама береді.

Б.Т.Кенжебеков құзыреттілік жөнінде: «Құзыреттілік бар – жоғын адам еңбегінің нәтижесіне қарап паймдау қажет. Кез – келген қызметкер, өз әрекетімен кәсіби іс – әрекеттің түпкі нәтижесіне сай талаптарға жауап беретін жұмыстарды орындаса ғана, кәсіби құзыретті болып саналады» деп анықтама береді.

Ғалымдардың пікірлерін басшылыққа ала отырып, біз «құзыреттілік» ұғымына – студенттердің жеке тұлғалық психологиялық ерекшеліктеріне байланысты меңгерген білімдерін, дағдылары мен біліктерін, танымдық және тәжірибелік іскерлігін өмірде дұрыс қолдануы деген анықтама бере аламыз.

«Құзырлылық», «құзыр» ұғымдарының қолданыстағы білім, білік, дағдыдан айырмасы төмендегідей ажыратылады:

Білімнен айырмасы – қызмет жөніндегі ақпараттық сипатта емес, өнімді қызмет формасы түрінде байқалады.

Дағдыдан айырмасы – оқыған материалды топтастыра, құбылыстарды, заңдылықтарды шығармашылықпен пайдалана отырып өзгерте алатын саналы қызмет.

Біліктен айырмасы – дағдыға автоматты түрде жету немесе алмастыру еме, керісінше бірнеше пән дағдыларын кіріктіру, жалпы қызмет негіздерін сезіну.

Соңғы жылдары болашақ мамандардың құзыреттілігі туралы пікірлер кәсіби маман даярлау мәселелері жайлы көптеген пікірлер айтылып жүр. Соларға сүйене отырып, мұның өзі болашақ мамандарды, қоршаған дүниені, табиғатты, қоғамдық өмірдің құбылыстарын тану, әлеуметтік – экономикалық даму мәселелерін пайымдау, талдау, маңыздысын ажырата білуге, адамдармен қарым-қатынастағы жоғары мәдениеттілікке үйренуге мүмкіндік береді. Ал шетел тілі сабағында студенттердің өз бетінше жұмысын ұйымдастыру арқылы білім, білік, дағдының жоғары деңгейіне шығу, яғни, жеке тұлғаның құзыреттілігін жүзеге асыру тақырыптың өзектілігі болып отыр. Құзыреттілік тәсіл бірінші орынға студенттердің хабардылығын емес, нақты құбылыстарды танып білу мен түсіндіруде, қазіргі заманғы техника мен технологияны игеруде, практикалық өмірде, мамандық таңдау кезінде өзінің кәсіби білім алуға дайындығын бағалауда, өмірден өз орнын анықтауға, өмір салтын, кикілжіндерді шешу тәсілдерін таңдауға байланысты мәселелерді шешу қажет болғанда туындайтын өмірлік мәні бар мәселелерді шешу біліктілігін шығарады. Негізгі

құзыреттіліктер тізімі әлеуметтік тәжірибе мен жеке басының тәжірибесін, сондай-ақ студенттердің өз бетінше білімін дамытуға қолданылатын негізгі қызметтүрлерін құрылымдық жағынан таныстыру негізінде анықталады.

ӘДЕБИЕТ

- 1 Қазақстан Республикасында тілдерді дамыту мен қолданудың 2011- 2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. – Асатана, 2011.
- 2 Сегізбаева О.А. Қазақ философиясының тарихы. – Алматы, Ғылым, 1999.- 170 б.
- 3 Жанибекова А. Қазақстандағы көптілділік: қалыптасу жолдары. Көптілділік жоғары білім беру контекстінде. Республикалық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары – Қарағанды: ҚММУ, 2015.- 250 б.
- 4 Байкадамова С.И. Искерлік дискурстағы фразеологиялық бірліктердің сипаттамасы, қолданылуы, қызметі (қазақ және ағылшын тілдері негізінде): магистрлік диссертация. Абылай хан атындағы ҚазХҚжӘТУ. – Алматы, 2014.
- 5 Гумбольдт, Вильгельм фон. Избранные труды по языкознанию. - М: Прогресс, 1984.- 400 б.
- 6 Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений. Российская академия наук. Институт русского языка им.В.В.Виноградова – 4-е изд., дополненное. – М.: Азбуковник, 1997. – 944 с.
- 7 Әбдірәсілов Е.Қ. Лингвистикалық терминдердің семантикалық қатынастары – Арман., Алматы, 1999. -27 б.
- 8 Құнанбаева С.С. Қазіргі шеттілдік білім берудің теориясы мен практикасы. – Алматы, ҚазХҚжӘТУ, 2010.- 324 б.
- 9 Хомский Н. Язык и мышление. - Москва, 1999. -210 б.

ФОРМИРОВАНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ ТРЕХЯЗЫЧИЯ

Нурғали А.Ж.¹,

¹магистрант КазУМОиМЯ имени Абылай хана
специальность «6М011900-Иностранный язык:
два иностранных языка», Алматы, Казахстан
e-mail: aigera_0.0@mail.ru

В статье описывается значение знания трех языков. В наше время студент должен быть всесторонне развитым, не только умным, целеустремленным, но и компетентным. В статье рассказывается, как формировать профессиональную языковую компетенцию.

Ключевые слова: развитие, компетенция, модернизация, умение, достижения.

Статья поступила 26.05.2017 г.

DEVELOPMENT OF COMMUNICATION AND INTERCULTURAL COMPETENCE OF STUDENTS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Чакибаева А.Б.¹

¹Undergraduate of specialty «Foreign language: two foreign languages», Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan. azhar_sweety@mail.ru

One of the most important aims of language universities in the process of teaching a foreign language at the present stage – the formation of communicative and intercultural competence of students. And, as a result of foreign-language education, to prepare a “subject of intercultural communication” that will meet the requirements of the 21st century, which can easily adapt to the constant changes in economic development and the global world, as well as capable of solving problems in various spheres of professional activity, using their knowledge and skills accumulated in the process of training and practice. The article discusses the various ways and means of the formation intercultural communicative competence of students. Essential characteristics of the concepts “communication”, “language”, “culture” and “intercultural and communicative competence” are considered, and the importance of the relationship of these concepts to each other is determined.

Keywords: intercultural communication, competence, culture, teaching, foreign language.

ӘӨЖ 378.16
FTAMP 14.07.07

ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚИТУ ҮДЕРІСІНДЕ СТУДЕНТТЕРДІҢ ҚАТЫСЫМДЫҚ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ҚҰЗІРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Чакибаева А.Б.¹

¹магистрант, «БМ011900-Шет тілі:екі шет тілі» мамандығы,
Абылай хан атындағы ХҚжәнеӘТУ, Алматы қ., Қазақстан. azhar_sweety@mail.ru

Қазіргі таңдағы тілдік жоғары оқу орындарының шетел тілін оқыту үдерісіндегі ең маңызды мақсаты – студенттердің бойында қатысымдық және мәдениетаралық құзыреттіліктерін қалыптастыру. Ал, шеттілдік білім беру нәтижесі ретінде ХХІ ғасыр талаптарына сай келетін, әлемнің жаһандық және экономикалық жедел дамуы мен үнемі өзгерісіне жылдам бейімделе алатын, түрлі саладағы кәсіби қиындықтарды шешуде өз бойында оқу мен тәжірибе негізінде жинақталған білімін, қабілеттері мен дайындығын тиімді пайдалана алатын «мәдениетаралық қатысым субъектісін» қалыптастыру болып отыр. Мақалада шетел тілін оқыту кезіндегі мәдениетаралық қатысымдық құзыреттілікті қалыптастырудың әртүрлі жолдары мен тәсілдері берілген. Оқыту әдістемесіне ерекше назар аударылады. «Қарым-қатынас», «тіл», «мәдениет» және «мәдениетаралық қатысым құзыреттілігі» ұғымдарына сипаттама беріліп, бұл ұғымдардың бір-бірімен байланыстарының маңыздылығы анықталады.

Тірек сөздер: мәдениетаралық қатынас, құзыреттілік, қарым-қатынас, тіл, мәдениет, оқыту, шетел тілі.

Қарым-қатынас - адамдар әлемін суреттейтін ең маңызды ұғым. Бәлкім, адамдық болмыстағы қарым-қатынастың табиғаты мен рөлдерінің сан алуан түрі бұл құбылыстың ерекше статусын анықтаған

болар. Адамдар арасындағы қарым-қатынастың қатысымдық функциясының өзіндік ерекшелігі бар екендігін есепке ала отырып, біз қарым-қатынас-ақпараттың күрделі үйлесімдігін, ақпарат алмасу белсенді орын алатын субъектаралық үдеріс деген ойды ұстанамыз. Оның үстіне, жалпы мағына өңделіп, әңгімелесушілердің бір-біріне әсер етуі мүмкіндігі бар. Қарым-қатынас тиімділігі бұл әсердің қаншалықты іске асқандығымен өлшенеді.

Қатысымдық әсер, ақпарат алмасу нәтижесі ретінде коммуникатор (адресант немесе эмитент) мен реципиент кодтау мен декодтаудың біріңғай немесе ұқсас жүйесіне ие болған жағдайда ғана ықтимал.

Тілді ана тілі ретінде немесе шетел тілі ретінде үйрену - әлеуметтік өзара іс-әрекет және қарым-қатынаста көрініс табатын жеке адамның қажеттілігі болып саналады. Қарым-қатынас табыстылығы сөйлеушінің қатынасқа түсу ниетіне ғана емес, мұнымен бірге тілдік ойды дұрыс түрде іске асыру шеберлігіне негізделеді. Берілген белсенділік тілдік бірліктерді меңгеру сатысы және оларды қарым-қатынастың нақты жағдайларында қолдану шеберлігіне байланысты. Алайда, тек жеке тіл бірліктерін білуді «тілді қарым-қатынас құралы ретінде меңгерілгендігі» ұғымына жатқыза алмаймыз. Қатысымдық күзиреттілікті меңгеру барысында «тіл-сөйлеу» - оның құралы (тіл) және оны жүзеге асырудың жолы (сөйлеу) ретіндегі бірлігі жүзеге асады.

Тіл полиморфтық қызмет болып табылады, яғни өзінің түрлі функционалдық тағайындамаларында әртүрлі: сыртқы, ішкі, монолог, диалог, жазбаша, ауызша және т.б формаларда ұсынылған. Бұл шетел тілін үйренудің ерекшелігін түсіну үшін маңызды. «Тіл» және «сөйлеудің» негізгі айырмашылығы келесіде: тіл - шартты белгілердің жүйесі, оның көмегімен адамдар үшін белгілі мән мен мағынаға ие тілдік бірліктердің үйлесімі беріледі. Ал сөйлеу - айтылатын немесе естілетін дыбыстардың жиынтығы, оларға сәйкес жазбаша белгілердің жүйесі секілді дәл сол мән мен мағынаға ие. Тіл оны қолданатын барлық адамдар үшін бірдей, сөйлеу жеке түрде өзіндік болып табылады. Сөйлеуде жеке алынған адам немесе адамдар қауымының психологиясы көрініс табады, оларға сөйлеудің бұл ерекшеліктері тән, тіл ана тілі болып табылатын халықтың психологиясында көрініс табады, және бүгінде өмір сүретін адамдар үшін ғана емес, бұрын өмір сүрген және берілген тілде сөйлеген адамдар үшін де осылай.

Ана тілі, қарым-қатынас және жалпылау функциясының бірлігінде қызмет ете отырып [1], ең алдымен, адамның қоғамдық тәжірибеге «ие» болу құралы, содан кейін осы функцияны орындай отырып, оның өзіндік ойын білдіру құралы болып табылады. Ана тілін меңгере

отырып, адам шынайылықты тану құралына «ие» болады. Бұл үдерісте, әлбетте, оның спецификалық, адами, танымдық, коммуникативтік және басқа да әлеуметтік қажеттіліктері қалыптасады.

Шетел тілінің басқа пәндерге қарағанда кейбір ерекшеліктері бар. Шетел тілін меңгеру адамға шынайылық жайлы тікелей ақпарат бермейді [2].

Тіл объективтік шынайылық жайлы ойды білдірудің құралы болып табылады, оның қасиеттері мен заңдылықтары басқа пәндердің нысаны болып табылады. Шетел тілінің оқу пәні ретіндегі спецификасы оның шексіздігі мен ауқымдылығында. Расында, егер шетел тілін басқа кез келген пәнмен салыстырсақ, олардың әрқайсысында белгілі тақырыпқа сай бөлімдер бар, оларды меңгере отырып, белгілі бір бөлімді аяқтаумен оқушы қанағаттанады. Шетел тілін үйрену кезінде студент «мезгілдер» бөлімін меңгермей жатып, тек қана «герундий» формасын біле алмайды және т.б. Ол барлығын, атап айтқанда, тілдік жүйені білуі қажет. Яғни, бұл жерде тақырыптар мен ережелер бірлігінің бір-бірімен тығыз байланысы көрінеді. Бұл тұрғыда тіл оқу пәні ретінде «шексіз» [3].

Тіл кең мағынада басқа құбылыстардың тұтас жиынтығын, мысалы, «тілдік жүйені», «тілдік қабілеттілікті» және т.б. қамтиды.

Де Соссюрдің, тіл жайлы сөйлеуші топтың және жеке индивидтің тілдік жаһандық қызметі және тілді - белгі жүйесі ретінде айтқандығы белгілі. Тілдік қызметтің бұл екі көрінісі сөйлеуде жүзеге асады. Де Соссюрдің айтуы бойынша: «тіл –индивидтің әлеуметтік шарт арқылы қабілеттілігін жүзеге асыратын іс-әрекеті» [4]. Адамдардың сөйлеу қызметі, олардың бір-бірімен қарым-қатынасын іске асыра отырып, сол уақытта олардың қоғамдық-коммуникативтік қызметін іске асырады.

Еуропалық Кеңестің білім жобаларында әлемде демократиялық қоғамның, азаматтық әлемнің толыққанды мүшесі болу үшін түрлі мәдениеттегі адамдармен табысты және нәтижелі жұмыс істеуге дайын, жауапкершілікті мойнына ала алатын, қоғамдық өмірде маңызды жаңа ақпарат технологияларын, ауызша және жазбаша қарым-қатынасты меңгерген маман талап етілетініне аса назар аударылады.

Заманауи қоғамға тұлғада ойлаудың шығармашылық стилінің тұрақты компоненттерін қалыптастыратын педагогика қажет. Болашақ маманның шығармашылық тұлғалық қасиеттерін қалыптастыруға арналған педагогика бағыттылығы шетел тілін оқыту барысындағы педагогикалық қызметтің түрлері мен принциптерін түбегейлі өзгерту қажет.

Қазіргі кезде тілді үйрену қолданбалы сипатта, бұрынырақ ол

салыстырмалы түрде дерексіз және теорияландырылған сипатта болған.

Н.В. Копылованың пайымдауы бойынша [5], шетел тілін үйренудің ең терең және кеңінен қамтылатын тәсілдерінің бірі ретінде әлеуметтік және мәдениеттік орта секілді компонентке апелляцияны жобалайтын лингвосоциомәдениеттік әдіс қызмет етеді. Тұлға - мәдениет өнімі. Тіл де – дәл солай. Бұл әдіс қарым-қатынастың екі аспектісін қарастырады - тілдік және мәдениетаралық. С.Г. Тер-Минасова тіл – белгілер жүйесі және эмоция мен көңіл-күйді білдіру құралы ретінде жануарларда да бар екенін ерекше бөліп көрсетеді. Тілді не «адами» етеді? Бүгінде «тіл – тек қана сөздік қор емес, адамның өзін білдіруінің тәсілі. Ол қарым-қатынас мақсаттары үшін қызмет етеді және адамның әлем жайлы білімі мен түсініктерінің жиынтығын білдіре алады» [6].

Лингвосоциомәдениеттік әдіс өкілдерінің пікірі бойынша: «тіл - адами лекті этносқа қалыптастыратын, берілген тіл комплексі мәдениетін, дәстүрін, қоғамдық сана-сезімін сақтау және ұрпақтан ұрпаққа жеткізу арқылы ұлтты құрайтын күшті қоғамдық құрал». Тілге мұндай тәсіл қолдану кезінде мәдениетаралық қатысым ең алдымен ақпарат алмасатын, әртүрлі ұлттық мәдениеттерге жататын екі сұхбаттас немесе адамдардың өзара түсінушілігі болып табылады. Сол кезде олардың тілдері сол тілде сөйлеуші адамдардың «белгілі социумға жататын белгісі» болып табылады.

М.Хайдтың пайымдауынша, мәдениетаралық қатысымдық құзіреттілікті қалыптастыру үшін тілдік қарым-қатынас жағдайы, сөйлеу мәдениеті, сыпайылық ережелері, талқылауға арналған тақырыпты таңдау және т.б. талаптарына байланысты тіл құралдарын түрлендіру шеберлігінің жиынтығы қажет.

Бұл мағынада мәдениетаралық қатысымдық құзіреттілік арнайы түрде қалыптасуы қажет, оған И.И.Халеева, Е.Ф.Тарасова, В.П.Фурманова, В.Д. Мюллердің және т.б. зерттеулері арналған [5, 7-б.].

Отандықғалым С.С.Құнанбаевада өз еңбектерінде мәдениетаралық қатысымдық құзыреттілік ұғымын қарастырып қана қоймай, мәдениетаралық қатысымдық құзыреттілігінің мәнін ашып, сипаттама берген. С.С.Құнанбаеваның пайымдауынша, мәдениетаралық қатысымдық құзыреттілік құрылымы – білім беру біліктілігі сипатын бейнелейді. Ана тілі мен шетел тілі мәдениеті туралы ілімді, өз білімін тәжірибе жүзінде қолданудың шеберлігі мен дағдысы бар тұлғалық білімді, сондай-ақ осы білімді, шеберлігі мен дағдысын жүзеге асыра алатын тұлғалық қасиет жиынтығын және оларды өзге мәдениет өкілдерімен өзара әрекет барысында пайдаланудың практикалық

тәжірибесін қамтиды. Оған қоса, «мәдениетаралық қатысымдық құзыреттілікті» шеттілдік қатысымдық компоненті емес, жеке құзыреттілік деп алу қажеттілігін көрсетеді.

Сонымен қатар, С.С. Құнанбаева мәдениетаралық қатысым құзыреттілігінің келесідей субқұзыреттіліктерін де айқындап береді: лингвомәдениеттанушылық, танымдық, әлеуметтік, социомәдениеттанушылық, концептуалдық, тұлғаға бағдарланған және қатысымдық біліктер [8].

«Қатысымдық құзіреттілік сұхбаттастың қатысымдық интенциясының дұрыс түсіндірілімі, әлеуметтік қатысым арқылы басқа социум мүшесінің мағыналы және прагматикалық ерекшеліктерін түсіну және «тану» арқылы «өзге әлеуметтік қоғам бейнесін» ұғыну деп түсіндіріледі», - деп пайымдайды ғалым И.И. Халеева. Осылайша, мәдениетаралық қатысымды іске асыру үшін тілдік қана емес, социомәдениеттік салалардағы түсінікті, дағдыларды, құндылықтарды игеріп, сондай-ақ, қарым-қатынастың ережелері мен заңдылықтарын қамтитын концептуалдық жүйесі жайлы хабардар болу қажеттілігі анықталды.

Қатысымдық әдіс оқыту ізгілігінің мәдени контекстінде тілді үйрену интерактивтілігі, қарым-қатынас түпнұсқалығы принципіне негізделіп, шетел тілін меңгертуде кеңінен қолданылады. Бұл принцип бойынша қатысымдық құзіреттіліктің дамуы шетел тілдерін үйренудің соңғы мақсаты болып табылады және өзге тілдік ортада еркін жүруді меңзеп, қарым-қатынастың түрлі жағдайларында қалыпты түрде өзін-өзі ұстауға мүмкіндік береді.

Түпнұсқалылық принципінің мәні - оқыту кезінде пәнді үйренуге ынталандыратын және өзін-өзі оқу, тәжірибе үдерісінде еркін ұстауға жағдай жасайтын шынайы жағдаяттарды құрастыру. Интерактивтілік принципі бірігіп жұмыс істеуді меңзейді, онда басты акцент қарым-қатынас жасай білу шеберлігіне және топтық жұмысқа қойылады. Үшінші принципке сәйкес, қатысымдық – тұлғаның басқа мәдениеттердің рухани құндылықтарына жеке қарым-қатынас арқылы ортақтануы. Шынайы тілдік тәжірибеде бұл ерекшелік лингвоелтанушылық білім мен дағдыларды жүзеге асырады. Қатысымдық әдіс ең алдымен, шынайы қарым-қатынас жасаудың алдында болатын қорқынышты жоюға бағытталады. Осылай, грамматикалық конструкциялармен және 600-1000 сөздік қормен қаруланған адам бейтаныс елде тез тіл табысары анық.

Ағылшын тілін оқытудың заманауи тәжірибесі жайлы түсінікті кеңейту мақсатында шетелдік әріптестердің білім беруге арналған амалдары өте қызық. Осылайша, британдық әдістер оқытудың

дәстүрлі және заманауи жолдарының интеграциялануына негізделеді. Жастық топтар бойынша дифференциация және көпдеңгейлік тәсіл жеке адами тұлғаның дамуына мүмкіндік беріп, оның көзқарасына, құндылықтар жүйесіне, ойлау қабілетіне әсер етеді. Басты тақырып – жеке тұлғаға бағдарланған тәсіл. Барлық британдық әдіснамалар төрт тілдік дағдының дамуына бағытталған: оқу, жазу, айту және тыңдау.

Бұл орайда, аудио, видео және интерактивті ресурстарды қолдануға аса үлкен мән беріледі. Методикалық тәсілдердің көптігінің арқасында, олардың ішінде тілдік технологиялар бірінші орынға ие, британдық оқу курстары адамға заманауи кәсіпкерлік, өмірде қажет дағдылардың қалыптасуына септігін тигізеді (есеп, презентация, жоба құрастыра білу және т.б.). Британдық әдіскерлердің сөзсіз артықшылығы – оқытуды аутенттік материалдар негізінде құру, стилистикаға аса мән беру, жартылай шынайы кейіпкерлердің «өмірлік» мысалдары арқылы «жағдаяттық (ситуативтік)» және «шынайы» ағылшын тілін оқыту шеберлігі.

Заманауи кезеңде ағылшын тілін үйренудің интенсивті әдістері кеңінен таралған. Интенсификация ғылымда және жалпы түрде уақытты бос шығындамай еңбек өнімділігін арттыру ретінде қарастырылады. Интенсификация оқу процесінде білім алушы мен мұғалім уақытының шығынсыз, үйрену уақытының тездетіліп, үйренетін материал көлемінің өсуінен тұрады. Идентификациялаудың үлкен мүмкіндіктері ми әрекеттерінің деңгейлік жоспарлық теориясында қаланған (П. Я. Гальперин, Н. Ф. Талызина).

Шетел тілін үйрену үдерісіндегі студенттердің қатысымдық құзіреттілігінің қалыптасуы білім берудің басты міндеттерінің бірі болып табылады. Бір жағынан, бұл нақты практикалық міндеттерді шешуге арналған (адам әрекетінің психологиялық мазмұнын түсіну, түрлі жағдайлар контекстінде адамдардың өзін-өзі ұстауының жолдарын болжау, басқа адамдармен қарым-қатынастың жөнді жолдарын жобалау, өз бетінше ойлау және т.б.) ойлау қабілетінің дамуымен байланысты.

Басқа жағынан қарағанда, қатысымдық құзіреттіліктің қалыптасқандығы тұлғаның интеллектуалдық және эмоционалдық жақтары арасындағы тепе-теңдіктің орнауымен байланысты. Қатысымдық құзіреттіліктің қалыптасуы қарым-қатынастың нақты жағдайында шетел тілін дұрыс қолдану дағдысын меңзейді. Шетел тілін үйренудегі коммуникативтік құзіреттілік дамуының перспективті жолы - оқытудың ойындық және рөлдік элементтерін енгізу.

Үшінші кезеңдегі мемлекеттік білім стандарттарының айырмашылықтарының бірі - айрықша құзіреттілік сипаты. Құзіреттілік

тәсіл жан-жақты дайындық және индивидті маман ретінде ғана емес, коллектив пен қоғам мүшесі ретінде дайындау идеясымен тікелей байланысты. Лингвистикалық және психологиялық ерекшеліктеріне сүйене отырып өнімді мәдениетаралық қарым-қатынасты жүзеге асыру үшін тілдік тұлға мәдениетаралық құзіреттілікке ие болуы тиіс. Бұл ерекше табиғат құзіреттілігі. Мәдениетаралық құзіреттілік - тұлғаға өз мәдениетінен алшақтап, мәдениет медиаторының қасиеттеріне ие болуға мүмкіндік беретін дағды.

Мәдениетаралық құзіреттілік кешендік құрылымға ие және күрделі түрде мәдениетаралық қатысымдық құзіреттілікпен жанасады. Мәдениетаралық құзіреттіліктің қалыптасуы интеллектуалды когнитивті салада ғана орын алмай, психикалық және эмоционалдық процестерді қозғайды. Мұндай жағдай берілген типтің құзіреттілігінің қалыптасуымен дамуына бағытталған тапсырмалар сипатын белгілейді. Тапсырмалар нәтижелілігі, өз кезегінде, мәдениет феноменінің және мәдениетаралық қарым-қатынас феноменінің ерекшеліктерін есепке алатын іріктеу мен спецификалық принциптерді қолданумен қамтамасыз етіледі. Нәтижесінде, шетел тіліндегі Қазақстан мәдениетін әлемге танытушылардың мәдениетаралық қарым-қатынасы қоғамдық дамудың заманауи кезеңдеріне сәйкес келеді.

Мәдениетаралық қарым-қатынас құбылысының бір мәдени ортаға жататын индивидтер мен әлеуметтік топтар деңгейінде түбегейлі түрде айырмашылығы бар, оның заңдылықтары шетел тілдерін үйрену үрдісінде есепке алынуы тиіс.

Осылайша, шетел тілдерін үйрену үдерісіндегі мәдениетаралық құзіреттіліктің тиімді қалыптасуы бұл тектің, сондай-ақ оның құрылымының ерекшеліктерін және оның қалыптасуының спецификалық принциптерін, ерекше табиғатын есепке алатын оқыту әдіснамасымен қамтамасыз етіледі.

Мәдениетаралық құзіреттілікті үйрену студенттермен екі мәдениет - өзінің және өзге мәдениетті салыстыруды меңзегендіктен, оқытушы шет тілінде өз елін таныстыруды, немесе кең мағынада «өзін таныстыра білуді» дағдыландыруы тиіс.

Бұл жерде «мәдениет» ұғымы жайында да сөз қозғап кеткеніміз жөн болар. Мәдениет – бүкіл бір қоғамның, сондай-ақ жеке тұлғаның белгілі бір мәдениет өкілі ретінде құндылықтар жүйесін анықтайтын күрделі феномен.

«Мәдениет» ұғымының аса кең тараған мәні оны тарих дамуы барысында адам жасаған бейнелердің, нысандардың, материалдық заттардың жиынтығы ретінде түсіну. Осы түсіндіруде мәдениет дегеніміз адамзаттың барлық жетістіктерінің қорытындысы сияқты,

адам жасаған «екінші табиғат» сияқты. Кез-келген мәдениеттің ядросы дәстүрлердің көмегімен тарайтын идеялар мен ерекше құндылықтар. Осылайша, адам мәдениетін әртүрлі жергілікті мәдениет құрайды, оларды таратушы – халықтар. Әр халық өз алдына этникалық қауымдастықтың формасында көрінеді немесе басқаша айтқанда этнология, жеке этнос деп аталады. Кез-келген мәдениеттің өзгешелігі оның әлемнің мәдени көрінісінде аяқталуы, ал бірте-бірте сол мәдениеттің пайда болуы мен өмір сүруінде қалыптасады. Атақты кеңес заманының ғалымы Е.М.Верещагин және В.Г.Костомаров мәдениет терминіне бірнеше анықтама берген, оларды атап өтсек:

- Мәдениет – бұл қоғамның мәдени әдет-ғұрыптарын құрайтын материалдық және рухани дамудағы жеткен табыстарының жиынтығы.
- Мәдениет – бұл тарихи экономикалық базис негізінде жинақталған қоғамның материалдық және рухани құндылықтары.
- Мәдениет – бұл адамдар қоғамының өндірістік, қоғамдық және рухани өміріндегі жеткен жетістіктерінің жиынтығы.
- Мәдениет – бұл кез-келген саладағы ой әрекеті мен шаруашылық әрекетіндегі даму дәрежесі.
- Мәдениет – бұл білімді адам қажет ететін өмір жағдайының бар болуы.

Мәдени қарым-қатынастың ең жоғары күрделі құралы тіл болып табылады. Мәдениетсіз тіл өмір сүре алмайды. Тіл – адамзат, өмір көріністері топтасқан сиқырлы айна. Тіл – мәдениет қазынасы. Тіл – мәдениет қаруы. Тіл өмір сүріп отырған кезде сол елдің мәдениеті де өмір сүре береді.

Яғни, өнімді мәдениетаралық қатысым жасау үшін тұлғада мәдениетаралық қатысым құзыреттілігі болу керек, ал бұл құзыреттілік ұлт мәдениетінің ерекшеліктерін білумен тығыз байланысты.

Мәдениетаралық құзіреттіліктің қалыптасу процесі шет тілін үйренушіде ол оның қатысымдық құзіреттілігімен жанасатынын ескере отырып жүзеге асуы тиіс.

Оқытушы қарамағында, сондай-ақ таңдалған иллюстративтік, статистикалықты қамтитын, әлеуметтік-мәдени ақпарат жоқ. Бұл жағдайда оқытушы қолданбалы сипаттағы проблемамен: жаттығу, кесте, мәтін, түрлі тапсырмалар түрінде ұсыну үшін өзінің елі туралы ақпаратты қамтитын құжаттарды іздеу, таңдау және жүйеге келтірумен бетпе-бет келеді.

Тұлғааралық кеңістікте мәдениетаралық құзіреттілікті қалыптастыру педагогикалық мәселе ретінде орын алады, және оның шешімі ретінде оқытушы оқушымен серіктестік қатынасқа түсіп, келесі негіздемелерді бірлесіп орындау қажеттілігі туындайды:

- тұлғааралық қатысым әрдайым әртүрлі тұлғалық типтер, әртүрлі мәдени қор түріндегі кедергілерге ие, сондықтан қатысым барысында оқытушы білім алушыға түрлі тәуекелге төтеп беруге дайын болатындай, кикілжіңдерді шешуге көмектесе отырып, оларды алдын-ала дайындауы керек;

- оқытушы өзінің қандай да бір сұрақтарды білмейтінін аңғаруы мүмкін, және бұл проблеманың шешімі тұрақты түрде сол тіл иелері болып табылатын және сол үйреніп жатқан тілде қарым-қатынас жасау тәжірибесіне ие қатысушылармен бірге шешу ғана ықтимал болады;

- алайда, қатысым әрдайым кәсіби тұрғыдағы проблемалық сұрақтардың қайнар көзі болып табылады, ол сұрақтарға тіпті тәжірибелі оқытушы нақты жауап бере алмауы мүмкін.

Бұл жағдайда оқытушының өзіндік сыни бақылауының арқасында проблеманы анықтап, оны білім алушы немесе қатысушылармен бірлесе отырып шешетін тәжірибелік қызметі жөнді болады.

Қорытындылай келе, жоғарғы оқу орындарының студенттеріне мәдениетаралық қатысымдық құзіреттілікті қалыптастыру үрдісін ұйымдастыру барысында оқытушы келесі ерекшеліктерді ескергені жөн:

- оқыту үрдісінің тақырыптық мазмұны, анық көрсетілген екіжақты сипатқа ие, ал дәлірек: екі мәдениетті білу және салыстыру (өзінің және өзгені);

- оқытудың дидактикалық камтамсыздандырылуы үшін оқытушы ұйымдастырушы (менеджер) жұмысының дағдыларына ие болуы және қолданбалы лингвистика тәсілдерін білуі тиіс;

- оқыту процесінде *медиатор* рөлін орындайтын оқытушы өзін студенттермен серіктестік қатынасын жүзеге асыратын тұлға ретінде көрсетуі тиіс.

Қорытындылай келе, мәдениетаралық қатысым құзіреттілігін қалыптастыру қазіргі таңдағы шетел тілін оқытудың әдіснамалық ғылымы үшін ғана өзекті мәселе болып отырған жоқ. Ол жалпы қоғамға және жеке тұлғаға, олардың дамуы мен жалпы және кәсіби жетістіктерге жетуде қажетті де, маңызды аспектілердің бірі болып отыр.

Осылайша, Қазақстан жоғары оқу орындары студенттерінің академикалық белсенділік үдерісіне интеграциялануы үшін, жоғарғы оқу орындарында шетел тілін оқыту жолдарын дамыту үрдісіндегі мәдениетаралық қатысым құзіреттілігінің қалыптасуына бағыттылықты күшейту қажет.

ӘДЕБИЕТ

1 Выготский Л. С. Предисловие к русскому переводу книги Э. Торндайка «Принципы обучения, основанные на психологии» // Выготский Л. С. Собрание сочинений : в 6 т. – М. : Педагогика, 1982-1984. – Т. 1 : Вопросы теории и истории психологии. – М., 1982. – С. 176 – 195.

2 Пересыпкин А.П., Цурикова Л. В., Гусакова Н.Л., Бочарова Е.Н. Формирование коммуникативной и межкультурной компетенций в процессе обучения студентов иностранному языку // Научные ведомости. Серия «Гуманитарные науки». – 2011. – Выпуск 11.- №18 (113).

3 Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата современного образования // Эйдос : Интернет-журнал. – 2006. – 5 мая.

4 Куликов Д. В. Становление двуязычной личности в условиях искусственного билингвизма: лексический и лексикограф. аспекты: дис. ... канд. филол. наук. – Саратов, 2004. – 208 с.

5 Копылова Н. В. Психолого-акмеологические закономерности и механизмы становления иноязычной коммуникативной компетентности будущих специалистов в неязыковых вузах: автореф. дис. ... д. психол. наук. – М.: РУДН, 2005. – 54 с.

6 Құнанбаева С.С. Қазіргі шеттілдік білім берудің теориясы мен практикасы. - Алматы: Эдельвейс, 2010. – 324 б.

ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ И МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

Чакибаева А.Б.¹

¹магистрант по специальности «6М011900-Иностранный язык: два иностранных языка», КазУМОиМЯ в им. Абылай хана, г.Алматы, Казахстан.
azhar_sweety@mail.ru

Одна из важнейших задач языковых вузов в процессе обучения иностранному языку на современном этапе – формирование у студентов коммуникативной и межкультурной компетенции. Результат иноязычного образования - подготовить «субъекта межкультурной коммуникации», соответствующего требованиям XXI века, которая может легко адаптироваться постоянным изменениям экономического развития и глобального мира, а так же способный решать проблемы в разных сферах профессиональной деятельности, употребляя свои знания, умения и навыки, накопленные в процессе обучения и практики. В статье рассматриваются различные пути и способы формирования межкультурно-коммуникативной компетенции студентов. Рассматриваются сущностные характеристики понятий «общение», «язык», «культура» и «межкультурно-коммуникативная компетенция», и определяется важность взаимосвязи данных понятий друг с другом.

Ключевые слова: межкультурная коммуникация, компетенция, общение, язык, культура, обучение, иностранный язык.

Статья поступила 12.5.2017

2 Бөлім
ОҚЫТУДАҒЫ ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ
Раздел 2
СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ
ОБУЧЕНИЯ
Part 2
MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES OF TEACHING

FOREIGN LANGUAGE TEACHING BASED ON THE MATERIAL OF TESTING

Smagulova A.S.¹, Tusupova A.K.¹, Sadykova Zh.E.²

¹ Candidate of Philology Science, Associate Professor, Central Asian University, Almaty Kazakhstan

² Masters of humanitarian science, Central Asian University, Almaty, Kazakhstan

Evaluation of the quality of teaching foreign languages on the test material is an important and urgent problem, since a single national testing, and independent certification are conducted in the form of universal tests. System representation of control as part of a single management process allows us to formulate its objectives, functions and tasks, requirements for planning, organization and conduct, the specific content and forms of control, based on educational goals. Testing serves both as a means of development and regulation of certain activities, so as to check the final result, thereby realizing basic control functions - learning and actually controlling. This article discusses the importance of applying the test in a foreign language in the learning process.

Keywords: lexical and grammatical tests, tests in reading, listening, in the spoken language, test formats, test preparation guideline.

УДК 378.147
МРНТИ 14.25.09

**ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ НА МАТЕРИАЛЕ
ТЕСТИРОВАНИЯ**

Смагулова А.С.¹, Тусупова А.К.¹, Садыкова Ж.Е.²

¹к. филол. н., доцент Центрально-Азиатский университет,
г. Алматы, Казахстан

² магистр гуманитарных наук, Центрально-Азиатский университет,
г. Алматы, Казахстан

Оценка качества обучения иностранным языкам на материале тестирования является важной и актуальной проблемой, так как единое национальное тестирование, да и независимая аттестация проводятся в форме универсальных

тестовых испытаний. Системное представление контроля как элемента единого процесса управления позволяет сформулировать его цели, функции и задачи, требования к планированию, организации и проведению, конкретное содержание и формы контроля, исходя из образовательных целей. Тестирование выступает как в качестве средства развития и регуляции определенной деятельности, так в качестве проверки конечного результата, реализуя тем самым основные функции контроля – обучающегося и собственно контролирующего. В данной статье рассматриваются важность применения тестов по иностранному языку в процессе обучения.

Ключевые слова: лексико-грамматические тесты, тесты по чтению, аудированию, по устной речи, тестовые форматы, принципы подготовки тестирования.

Оценка качества обучения иностранным языкам на материале тестирования является важной и актуальной проблемой, так как единое национальное тестирование, да и независимая аттестация проводятся в форме универсальных тестовых испытаний.

Проблема оценки качества обучения языку с помощью тестов всегда рассматривалась как «важная» и одновременно «опасная». «Опасностью языкового тестирования заключается в том, что любая необоснованность, неосторожность или поспешность в выводах может привести к случайным заключениям, поспешным рекомендациям, непредвиденным результатам и сомнительным педагогическим последствиям. Порой «опасность» заключается в том, что тест с неизбежностью становится инструментом не только оценки качества обучения языку, но и эффективным средством влияния на содержание обучения, источником суждений об ученике и учителе. При этом тест не всегда используется для поиска скрытых резервов. В условиях языкового тестирования один объект измерения нередко подменяется другим, а при оценке результатов тестирования не учитываются индивидуальные особенности учащихся.

Например, по результатам теста в формате «заполнение пропусков» можно необоснованно сделать вывод об уровне языковых способностей ученика. Игнорируются определенные положительные тенденции конкретных учащихся в учебном процессе, так как большинство тестов попросту не могут зафиксировать подобные положительные тенденции, и не созданы для этого. Наконец стремление обеспечить максимальную объективность через полную стандартизацию процедуры тестирования приводит к частичному или полному игнорированию индивидуальных особенностей тестируемых школьников. Сказанное означает, что языковое тестирование в большинстве случаев пока еще используется для измерения успешности выполнения самого теста, содержание которого приравнивается к требуемому объему знаний. Оценка

качества обучения языку осуществляется далеко не всегда.

Несмотря на несовершенство тестирования, мы должны признать, что оно стало неотъемлемой частью учебного процесса. Следовательно, мы должны уделять достаточное внимание подготовке учащихся к выполнению тестов, знакомить их со всем разнообразием тестовых заданий, а также правильно применять тестовую методику для контроля знаний и оценки достижений учащихся.

В статье Л.Г.Денисовой и В.Н.Симкина «Об итоговом контроле обученности иностранным языкам» дается следующее определение теста: «Тест – это измерительная процедура, направленная на выявление и измерение специфических проявлений языкового поведения, составляющих компоненты языковой компетенции. Внешне это может быть выражено в специальной системе вопросов и ответов и заданий» [1, с.109].

Современные тесты отличаются своей многоуровневостью, независимостью от учебных методик или преподавателя. Они проверяют все виды деятельности - чтение, аудирование, говорение и письмо. Деление по видам речевой деятельности дает нам 4 группы тестов: тесты, *проверяющие навыки чтения, письма, устной речи и аудирования*. В отдельную группу можно выделить тесты, проверяющие навыки владения лексикой и грамматикой, которые мы называем лексико-грамматическими [2, с.4].

Не претендуя на всеобъемлющую классификацию существующих тестов, мы хотели бы рассмотреть каждую группу тестов детально.

Лексико-грамматические тесты, которые можно подразделить на *лексические и грамматические*:

1. *Лексические тесты* проверяют навыки орфографии, словообразования, различения слов, близких по написанию или по значению. Например: глаголы *do, take*- делать и глаголы *lie*- лгать и *lie*- лежать.

2. *Грамматические тесты* проверяют навыки владения различными грамматическими явлениями, а именно:- *употребление времен английского языка в активном и пассивном залоге*;- *согласование времен*;- *употребление неличных форм глагола*;- *употребление модальных глаголов*;- *употребление степеней сравнения прилагательных и наречий* и т.д.

Вариантами заданий в таких тестах могут быть: множественный выбор, постановка слова в правильную форму, преобразование предложений, исправление ошибок и др. Если в процессе обучения

обычно мы применяем отдельно лексические и грамматические тесты, привязанные к изучаемым темам, то в ЕНТ мы видим единые лексико-грамматические тесты. Тесты на проверку письменной речи позволяют проверить навыки передачи идей и мыслей на иностранном языке, умение работать с документацией:

Среди таких тестов можно выделить следующие:

- *заполнение бланков (проверяет умение кратко излагать информацию личностного и делового характера);*

- *описание таблиц и графиков (проверяет умение извлекать, систематизировать и кратко передавать полученную информацию в логической последовательности, а также умение пользоваться речевыми клише);*

- *написание личного и делового письма (проверяет владение деловой этикой и знание общепринятых норм общения и связанной с ними лексикой, т.е. знание этикета);*

- *диктанты (проверяют понимание речи на слух, знание лексики, орфографии и грамматики; умение писать и быстро соотносить звуковой и графический образ слова);*

- *написание эссе, сочинения на заданную тему (проверяет умение изложить свои собственные мысли и сделать выводы, соблюдение логической последовательности, абзацев, умение соотносить и противопоставлять факты и употребление слов - связок, таких как *however, yet, so, thus, to sum up, in conclusion* и т.д.).*

Тесты по чтению проверяют уровень понимания и извлечения информации, представленной в письменной форме. Обычно используются 2 вида тестов: тесты с пропусками (*close tests*) и тесты с различными заданиями.

Close tests - проверяют умения восстанавливать недостающие смысловые связи, опираясь на контекст. Предлагаются небольшие тексты с пропущенными словами, которые сам тестируемый должен вставить, опираясь на контекст. Также обучающимся даются тексты с пропущенными предложениями, которые обычно помещаются после текста и, которые предлагается расставить по своим местам, согласно содержанию.

Тесты с заданиями могут быть очень разнообразны:

- *выбор верного или неверного предложения, взятого из текста (true\false);*

- *выбор правильного варианта ответа на вопросы по тексту (multiple choice);*

- поиск заданной информации;
- определение основной идеи текста;
- восстановление порядка следования событий или этапов;
- выбор заголовка к различным частям текста и др.

Тесты по аудированию проверяют уровень понимания и извлечения информации из устного сообщения. Обучающиеся одновременно прослушивают текст и выполняют задания, т. е. тест по аудированию максимально приближается к естественной обстановке. Задания могут быть такие: - множественный выбор; - соотнесение друг с другом фраз или частей предложений; - подстановка слов; - комплектование предложений; - заполнение таблиц и т.д.

Тесты по устной речи проверяют коммуникативные умения детей, владение лексикой; умение высказывать свое мнение, давать оценку, обобщать, делать выводы, расспрашивать, отвечать на вопросы, реагировать на реплики и замечания и т.д. Формы устной речи разнообразны: - монологическое высказывание: описание рисунка, высказывание на заданную тему; - диалогическая речь: диалог – расспрос, запрос информации, обсуждение событий, фильма, литературного произведения.

К вышеназванным видам тестов мы можем добавить тематические тесты на знание социокультурных, исторических, географических, политических, экономических и других сведений о стране изучаемого языка и своей собственной. Они используются в различных конкурсах, викторинах, олимпиадных заданиях для развития познавательных способностей детей и интереса к изучению иностранного языка [3, с.26]. Следует добавить, что многие тесты можно и нужно проводить с применением современных компьютерных технологий.

Тестовые форматы. В рамках каждого вида тестов выделяют тестовые форматы, определяющие следующие характеристики теста: длина теста, количество и тип разделов, контролируемые умения и навыки, тестовые единицы, задания и их количество, предполагаемые ответы тестируемых. Западная методика оперирует, как правило, такими разновидностями форматов:

- 1) множественный выбор (multiple choice);
- 2) альтернативный выбор (верификационные) (да - нет) (True/False; Yes/No);
- 3) подбор пар (matching);
- 4) перенос информации (information transfer);
- 5) перестановка в логическом порядке (ordering tasks);

- б) редактирование (editing);
- 7) заполнение пропусков (gap-filling);
- 8) клоуз (cloze);
- 9) С - тест;
- 10) краткие ответы.

Классификация тестов с учетом тестовых форматов:

- 1) объективные тесты:
 - а) тесты множественного выбора;
 - б) тесты альтернативного выбора;
 - в) подбор пар;
 - г) перенос информации;
 - д) перестановка в логическом порядке;
 - е) редактирование;
- 2) субъективные тесты:
 - а) заполнение пропусков;
 - б) клоуз-тесты;
 - в) С-тесты;
 - г) тесты кратких ответов

Хочется добавить, что в тестировании важен не только контроль, но и обратная связь. В статье В.И. Кувшинова «Тестовый контроль в процессе обучения иностранным языкам» говорится: «Систематическое тестирование стимулирует активность и внимание учеников на уроке, повышает их ответственность при выполнении учебных заданий... Результаты проверки тестов анализируются учителем и служат для него, с одной стороны, показателем уровня знаний учащихся, с другой – самооценкой работы самого учителя, что позволяет ему внести необходимые коррективы в процесс обучения и тем самым предупредить повторение ошибок школьников» [4, с.118-122].

Проводя тестирование, мы учим ребенка мыслить более логично, развиваем у него другие модели мышления, учим нестандартному подходу к заданию, готовим его к тому, что в тесте может быть подвох. Ребенок должен дать ответ только после того, как сравнит данные теста и сделает вывод. Работая с тестами, они вырабатывают свою тактику, свой подход и свое видение проблемы. Но главное, что мышление становится более организованным. Ученик в состоянии отбросить все лишнее и не тратить силы на решение ненужных или несвоевременных задач. Иными словами, тестирование развивает у ребенка иной тип мышления. На современном этапе обучения тестовый контроль поднялся на более качественный уровень. Многие авторы учебников

используют тесты в формате итогового тестирования (независимая аттестация, ЕНТ и КТА), тем самым подготавливая обучающихся к сдаче экзамена на разных уровнях. Сказанное позволяет сделать вывод о том, что оценка качества обучения иностранным языкам на материале тестирования остается насущной проблемой, и актуальность ее решения особенно возрастает в наше время в связи с окончательным переходом школ к универсальным тестовым испытаниям в форме ЕНТ.

В заключении хотелось бы сказать, что контроль знаний обучаемых в управлении качеством образования представляет собой процесс планирования, организации и проведения измерительных процедур для последующего анализа полученной в их ходе информации по каждому оцениваемому показателю. Результаты контроля являются основой, на которой строятся все последующие циклы управления. Исходя из этого, контроль должен рассматриваться как обязательный этап управления качеством, эффективность которого в существенной мере обуславливает адекватность принимаемых управляющих решений. Системное представление контроля как элемента единого процесса управления позволяет сформулировать его цели, функции и задачи, требования к планированию, организации и проведению, конкретное содержание и формы контроля, исходя из образовательных целей. Разработка методологии проектирования и организации контроля основой, исходной базой создания его технологии. Процессуальная сторона контроля связана с осуществлением конкретной практической деятельности его субъектов (руководителей, педагогов, учащихся). Поэтому существенным моментом повышения эффективности контроля и всего управления качеством образования в целом является разработка и совершенствование его технологии - конкретных методов, форм и средств контроля. Под технологией контроля следует понимать комплекс взаимосвязанных алгоритмов, методов, организационных форм и средств, представляющих собой совокупность практических действий по получению (сбору), хранению, обработке и передаче информации об уровне обученности. При этом само понятие технологичности контроля приобретает смысл именно в связи с наличием определенных алгоритмов его проведения, разработанных в процессе теоретического анализа и обобщения практического опыта. Технологии обучения учащихся оценочной деятельности являются важнейшим фактором перевода учащегося из позиции объекта контроля в позицию его активного субъекта, представляют собой конкретные способы овладения рефлексивными умениями,

освоения инструментов статистического контроля. Вовлечение учащихся в процесс контроля достигается их активным участием в создании информационных моделей контентного анализа учебного материала, в самостоятельной разработке тестовых заданий, совместного с педагогом таксономического анализа и оценки статистических показателей тестовых заданий, определяющих их диагностические свойства, самодиагностики и составлении программ совершенствования деятельности по ее результатам.

ЛИТЕРАТУРА

- 1 Денисова Л.Г. Тестирование в обучении иностранному языку // Иностранные языки в школе. – 2009. - № 2. - С. 109.
- 2 Государственный образовательный стандарт. Общее среднее образование. Министерство образования и лаборатория обучения иностранным языкам. Академия образования. - М., 1993. - С. 4.
- 3 Брейгина М. Е. О контроле базового уровня обученности // Иностранные языки в школе. – 1991. - №2. – С. 26.
- 4 Кувшинова В.И. Тестовый контроль в процессе обучения иностранным языкам // Вестник развития науки и образования. – 2015. – № 4. – С.118–121.

СЫНАҚТАР НЕГІЗІНДЕ ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУ

Смағұлова А.С.¹, Түсіпова А.К.¹, Садықова Ж.Е.²

¹ филол.ғ.к., Орталық Азия университетінің доценті, Алматы, Қазақстан

² магистр, Орталық Азия университетінің, Алматы, Қазақстан

Сынақ материалға шет тілін оқыту сапасын бағалау ұлттық бірыңғай тестілеу, және әмбебап сынақтар түрінде өткізіледі өйткені, тәуелсіз бағалау, маңызды және өзекті мәселе болып табылады. Бірыңғай басқару процесінің бөлігі ретінде бақылау жүйелік ұсыну оқу мақсаттарына негізделген, оның міндеттері, функциялары мен міндеттерін тұжырымдау мүмкіндік береді. Жоспарлау жөніндегі талаптар, ұйымдастыру және бақылау нақты мазмұны мен нысандарын жүргізу. соңғы нәтиже тексеру етіп тестілеу осылайша негізгі бақылау функцияларын жүзеге асыратын, белгілі бір іс-шараларын әзірлеу және реттеу құралы ретінде екі қызмет етеді - студент және нақты бақылау. Бұл мақалада оқу процесінде шет тілінде тест қолдану маңыздылығын талқылайды.

Тірек сөздер: лексика-грамматикалық тест, тест оқу, сөйлеу арқылы, тыңдап, тест форматтары, тестілеу дайындау үшін нұсқаулар.

Статья поступила 25.05.2017 г.

INTERACTIVE TECHNOLOGY AND ITS TYPES IN LEARNING PROCESS

Almetova A. S.¹,

¹d.p.s., prof. at Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

The article presents the meaning of the concept of methodology and learning technology and their features. The goal of methodology and technology is one: to raise the level of quality of teaching. The methodology often raises the question of the quality and level of the educational process. And in technology, in order to increase the level of the educational process, a specific type of teaching methods is given, the so-called teaching technology. This is all explained in interactive learning technology. Their types are given, especially with regard to foreign language education.

Keywords: learning process, teaching technology, teaching methods, methodology, interactive technology, effective teaching, learning skills.

ӘӨЖ 81'1

FTAMP 14.07.07

ОҚЫТУ ҮРДІСІНДЕГІ ИНТЕРАТИВТІК ТЕХНОЛОГИЯ ЖӘНЕ ОНЫҢ ТҮРЛЕРІ

Әлметова Ә.С.¹,

¹п.ғ.д., профессор, Абылай хан атындағы ҚазХҚжӘТУ, Алматы қ., Қазақстан

Мақалада әдістемеден мен технология терминдерінің ерекшеліктері туралы айтыла келіп, екеуі де оқыту әдістерін жақсартуды көздейтіні сөз болады. Әдістемеден оқыту үрдісінің сапасы туралы, оны көтеру туралы жиірек айтылса, технологияда сол оқыту сапасын жақсартудың айқын, нақты амалдары ұсынылатыны айтылып, интерактивтік технология және оның түрлері жөнінде мағлұмат беруге тырысады.

Тірек сөздер: оқыту үрдісі, оқыту технологиясы, оқыту әдістері, әдістемен, интерактивтік технология, тиімді оқыту, оқыту дағдысы.

Оқыту үрдісінің, оқытылатын пәннің тиімді болуы оқытушы пайдаланатын әдіс-тәсілдерге, оқыту ұстанымдары мен технологияларына тәуелді екені белгілі. Сөздікке жүгінсек: «Әдіс – адам баласы қызметінің белгілі салаларында қолданылатын әртүрлі амал, тәсіл, айла». «Оқыту ұстанымдары» ұғымы оқыту үрдісіне қойылатын талаптарды айқындайды. Ондай талаптар оқыту мақсаты мен міндетіне, оқытудың әдістері мен құралдарына, сабақты ұйымдастыру түрлеріне, басқа да оқыту үрдісін құрастырушы бөліктерге қойылады. Бұлар әдістеменің негізі категориясына жатады. Ал бұлардың оқыту үрдісінде жүзеге асуы олардың тиімділігін қамтамасыз етеді. Оқыту үрдісінде пайдаланатын ұстанымдардың санын ешкім де дәл, анық айта алмайды. А.Н.Щукин өзінің «Методика преподавания русского языка как иностранного» атты еңбегінде: «В разных работах приводятся

сведения почти о сорока принципах обучения. Не существует и общепринятой классификации принципов. Одним из возможных подходов к классификации принципов обучения является содержание базисных для методики наук, на которые преподаватель ориентируется в своей работе», - деп жазды [1].

Ұстанымдардан басқа педагогикада соңғы кезде кең қолданысқа ие болып, орныға бастаған термин – оқыту үрдісіндегі «жаңа технологиялар» ұғымы. Оқыту үрдісіне «жаңа технологияларды енгізу» деген ұғымның айтыла бастағанына көп болмаса да, университеттердің әр түрлі пәндерді оқыту тәжірибесінде кеңінен қолданыла бастады. «Технология» деген сөз басында техникалық ғылымдармен байланысты айтылатын. Мағынасы грек тілінен аударғанда «шеберлік» деген ұғыммен сәйкес келеді. Технологияның құрамына кез-келген істі бастар алдындағы мақсат, оның мазмұны, мақсаты мен мазмұнын жүзеге асырудағы адамның әрекеті және осы жүйеде тындырылған істің нәтижесі деген бөліктер енеді. Жалпы қай ғылымға қатысты айтылмасын технология істің нәтижелі болуына тіреледі. Педагогика саласында да оқытудың нәтижесін көрсетеді. Оқыту үрдісіндегі технологияның басқа ғылым салаларындағы технологиямен істің жүзеге асу барысындағы желісі бір болғанмен, құрылымында айырмашылық бар. Оқыту үрдісіндегі технологияның құрылымдық мазмұны оқыту мазмұны, оның құралы, оқытушының оқу үрдісін ұйымдастыруы және оқытушы мен студент қарым-қатынасы деген бөліктерден тұрады.

Оқыту үрдісінде бұрыннан белгілі «әдістеме» деген термин бар. Әдістеме мен технология бір жағынан ұқсайды, екінші жағынан өзіндік ерекшеліктерге негізделген айырмашылықтары да бар. Екеуі де оқыту әдістерін жақсартуды көздейді. Алайда олардың құрылымында айырмашылық бар. Әдістеме оқытудың мақсаты мен мазмұны, оқыту формасы мен әдісі, оқыту құралдары мен тәсілдерінен тұратын болса, технология оқыту әдісі мен формасынан және оқыту тәсілі мен құралдарынан тұрады. Технологияда қалай үйрету керектігі бірінші орынға қойылса, әдістемеденеге оқытатыны, не үшін оқытатыны бірінші орында. Себебі оқыту технологиясының алдына қойған мақсаты айқын, сондықтан ол қалай оқыту керектігіне назар аударып, жауап іздейді. Оқыту технологиясының мақсаты айқын болғандықтан оқыту мазмұны мен әдіс-тәсілдері белгілі мақсатқа сай жоспарланып, оқытып-үйретудің нәтижелі болуына негізделеді. Әдістемеденеге оқыту үрдісінің сапасы туралы, оны көтеру туралы жиірек айтылса, технологияда сол оқыту сапасын жақсартудың айқын, нақты технологиясы ұсынылады. Әрбір әдіскер өзі ұсынған оқыту үрдісі үшін қажет, оның сапасын

көтереді деп санаған әдісін жаңа технология ретінде қарастыра алады. Бұл туралы Б.Шалабай, Н.Құрманова, Ж.Бектұрғановалар былай дейді: «Ғылыми еңбектерде педагогикалық технология ұғымы әрі тар, әрі кең ұғымда түсіндіріліп жүр. Тар ұғымында – білімді, ғылыми ақпаратты оқушыға сұрыптап, саралап ұсынудың жолдары мен әдіс-тәсілдерінің жиынтығы. Кең ұғымында – оқу процесі барысында қажетті техникалық, ақпараттық құралдарды тиімді пайдалану арқылы оқушыға ықпал етуге көмектесетін әдістер мен тәсілдердің жиынтығы туралы ғылым. Оқытудың жаңа технологияларының маңыздылығы да сол, білім беру талаптары мен бағдарламаға сәйкес қажетті деген білімді оқушыға тиімді жолмен, қолайлы әдіспен ұсынуға көмектесу, педагогикалық шеберлікті ұштау. Әрбір жеке педагогикалық сапа жеке технология ретінде де қарастырылуы мүмкін» [2].

Қазіргі заманғы оқыту технологиясы дегенде ақпараттық технологиялар мен интерактивтік әдістерді айтпай кету мүмкін емес. Әуелі кез келген тілді үйретуде жиі пайдаланылатын интерактивтік әдістерден, кейде мұны технология деп те атайды, міне осы технологиядан бастасақ. Оның кең тараған түрлері мыналар: миға шабуыл әдісі немесе технологиясы, кейс технологиясы, пікір талас технологиясы, тандем технологиясы, ұжымдық технология. Енді осылардың әрқайсысына жеке-жеке тоқталып көрейік.

1. *Миға шабуыл технологиясы.* Алекс Осборнға сүйенсек «Миға шабуыл» - технологиясы үш этаптан тұрады. Сынып міндетті түрде шағын топтарға бөлінеді. Мысалы, сынып екі топқа бөлінді делік: бірінші топ- «қатысушылар», екінші топ - «комиссия мүшелері». «Қатысушылар» алынған тақырып бойынша пайда болған көптеген идеялар мен сол идеялардан туындаған мәселелерді шешу жолдарын, шешуге бағытталған әр түрлі амал нұсқалары мен алынған тақырыптың мақсатын көрсетіп береді. «Комиссия мүшелері» (әрине, оқушылардың өздері) көрсетілген ұсыныстарды өңдеп, қорытындысын шығарады.

1-этап: Ең әуелі басты мәселені таңдап алады. Мысалы, оқытушы мәтіннен 4-5 басты сөзді таңдап, тақтаға жазады.

«а» нұсқасы: Жұптарға миға шабуыл әдісімен белгілі бір терминдерге жалпы түсініктеме беруге және олар келесі мәтінде қалай кездесуі мүмкін екендігіне болжам жасау үшін 5 минут уақыт беріледі. «б» нұсқасы: Оқушыларға топ болып орындау үшін немесе жеке өзі орындау үшін тапсырма беріледі. Мысалы, берілген клишелерді, мәтіндегі тірек сөздерді, терминдерді пайдаланып, тіл үйренушілердің деңгейіне қарай жазбаша жұмыс түрлерін (баяндама, эссе, мақала, тезис, конспект, реферат) жазуды немесе жазбаша жұмыстың әр түрінің бірнеше нұсқасын құруды тапсыруға болады. Негізгі мазмұнымен

танысуда тіл үйренуші «өзі жасаған» нұсқа мен «ұсынылған мәтін» нұсқасын салыстырады. Сипатталған тапсырма әдетте «ойға жетелеу» сатысында қолданылады, бірақ «рефлексия» сатысында басты терминдерге қайта оралып және табылған сәйкестіктер мен қайшылықтарды талдау орынды. Берілген жолды қолдану елестетуді, қиялдауды дамытады, бастапқы мәтінмен танысуда зейінді белсенді етуге көмектеседі.

2-этап: Мұндағы басты қағида топтағы идеяның немесе ой-сананың саны. Қаншалықты ой көп болса, соншалықты маңызды. Кез келген ойды, тіпті қиялдан туған орындалуы мүмкін емес ойларды да ортаға салуға болады. Ойға шектеу болмауы тиіс. Ешқандай кері немесе сыни тұрғыдан бағалауға болмайды, тіпті сандырақ ойлардың өзін дұрыс деп талқылап, оның сабақта қолданылу тиімділігін көрсету қажет. Кез келген идеяны бір-бірімен қиыстырып, сабақ тақырыбына орайластырып, тиімді болу жағын көздей отырып, жақсартып, өңдеп байланыстыра алулары тиіс.

3-этап: Бағалау. Мұғалім өз ойын, оқушылардың қандай бағытта бара жатқандығын, дұрыс-бұрыс жолын осы этапта көрсете алады.

Қорыта келе, бұл оқыту технологиясы бізге не береді? «Миға шабуыл» технологиясы адамның ой-өрісін дамытады. Бірінің ойын екіншісі бірден түсініп, жалғастырып, өз идеяларын қосып толықтыра түсуге үйретеді. Технологияның маңыздылығы, мақсаты ортаға қойылатын ойдың, идеяның шектеусіздігінде, қиялға еркіндік беруінде. Ең бастысы, бұл - диспут немесе пікірталас емес, бұл топ болып бірігіп жұмыс жасауға дағдыландыратын бірлескен шығармашылық жұмыс [3].

Келесі педагогикалық үрдісте кездесетін жағдаяттарды әлде туындаған мәселелерді шешудің тиімді технологиясы - кейс технологиясы.

Кейс-технологиясы - шын және ойдан шығарылған жағдайларға негізделген қысқа мерзімді оқытуға арналған интерактивтік технология. Әдіс бойынша студенттерге немесе кез келген тіл үйренушілерге болған жағдайды толық мәлімдейтін мәтін ұсынылады. Оқытушының негізгі қызметі – жетекші сұрақтар қою арқылы, студент жауаптарын ескере отырып, дискуссия туғызу. Студенттер жағдаймен танысады, оны өз бетінше талдайды және оны шешудің бірнеше жолын табады. Бұл технологияның аяқталуы ұсынылған алгоритмдерді бағалау және олардың ең үздігін тандап алумен шектеледі.

Кейс технологиясының мақсаты: оқытушылардың студенттермен

бірілесіп әрекет еткен жұмысын талдауына және практикалық шешім шығаруына көмектесу.

Нәтижесінде кейс технологиясы арқылы студенттің бойында мынадай дағдыларды дамытуға болады:

1. *Аналитикалық дағдылар.* Дағдының бұл түріне мыналарды жатқызуға болады: деректерді мәліметтерден айыра алу мүмкіндігі, ақпараттарды маңыздылығына, мәнді-мәнсіздігіне қарай ажырата білу, талдау, елестету, қажетті ақпараттарды тауып, іріктеп, оларды қалпына келтіру шеберлігін дамытуы. Сондай-ақ нақты және логикалық ойлау қабілетін жетілдіреді. Бұл әсіресе, ақпарат сапасы төмен болған жағдайда өте маңызды.

2. *Тәжірибелік дағдылар.* Кейсте көрсетілген нақты жағдайлармен салыстырғанда мәселенің күрделілігі, төмен деңгейі экономикалық теорияларда, әдістер мен ұстанымдарда қолданылатын тәжірибе дағдыларын жүйелеуге мүмкіндік береді.

3. *Шығармашылық дағдылар.* Ережеге сай жалғыз кейспен мәселе шешілмейді. Мұнда, логикалық жолмен шешілмейтін, альтернативті шешу генерациясының шығармашылық дағдылары өте маңызды.

4. *Коммуникативтік дағдылар.* Мұндай дағдылар қатарынан мыналарды атап айтуға болады: пікірталасты жүргізу шеберлігі; ойын дәлелді жеткізе білу машығы; көрнекі құралдарды және басқа медиа материалдарды орнымен пайдалана алуы; топ болып жұмыс істеуге дағдылануы; өз көзқарасын қорғай білуі; сөйлеген сөзіне оппоненттердің көзін жеткізе алу шеберлігі; қысқа да нұсқа есеп дайындай алуы.

5. *Әлеуметтік дағдылар.* Талқылау барысында кейсте нақты әлеуметтік дағдылар қалыптасады. Студент пікір айтуға төселуі арқылы өзінің сыни көзқарасын қалыптастыра алады. Өзгені тыңдай білуге, дискуссияны қолдауға немесе қарама-қарсы көзқарасты дәлелдеуге, яғни, көпшіліктің алдында өзін-өзі ұстауға және өзге де осындай шаршы топта сөйлеу мәнеріне төселеді.

6. *Өзіндік талдау дағдысы.* Пікірталас кезінде келіспеушілік басқалардың және өзінің пікірін жете түсінуге және талдауға септігін тигізеді. Туындаған моральдық және этикалық мәселелер оларды шешудің әлеуметтік дағдыларын қалыптастыруды талап етеді [4].

Пікірталас технологиясы – бұл технология қарым-қатынасқа негізделеді, атап айтқанда, оқытушы-студент. Қазіргі кездегі білім жүйесінде үлкен салмақ оқушының өзіне түседі. Пікірталаста студент оқытушының түсіндіргенін меңгеріп ғана қоймай, онымен тікелей пікірталасқа көшеді. Пікірталас технологиясын мемлекеттің қазіргі таңда білім беру саласына қойып отырған талаптарына сай

технология деп қарауға болады. Себебі бұл технология оқушылардың тәртібіне, ынтасына, оқып білім алу кезіндегі іс-әрекетіне игі әсер етеді. Пікірталас технологиясын сабақ үрдісінде қолдану бірнеше бөлімнен тұрады. Кіріспе бөлімде студентер қаралатын мәселені айқындап алады, өйткені олардың талқыланатын мәселе бойынша білімі болмаса, пікірталасты өз мәнінде өткізе алмайды. Осыдан кейін мәселені шешу жолдарын дәлелді дәйектеп, барлық тындаушылардың алдында қорғауы тиіс. Пікірталас технологиясының жетістіктері:

1) шешендік дағдыны жетілдіреді; өз өміріне, қоршаған ортаға сын көзімен қарауға үйретеді; анық, әсерлі, нақты тақырыпқа сай тілдесе білуге баулиды;

2) достық, жылы қарым-қатынасқа, өзара сыйластыққа, өзгенің пікірімен санасуға, оған құрметпен қарауға сөйте отырып, өз пікірін де қорғай білуге, өзгемен тең дәрежеде пікір таластыра алуға үйретеді. Пікірсайыс кезінде оқушы бір мезгілде әрі жазу, әрі ойлау, әрі айту қабілетін жетілдіреді.

Пікірталасты оқу үрдісінде пайдаланудың тиімділігі жоғары, өйткені «пікірталас» - философиялық, психологиялық, саяси, лингвистикалық ғылым; «пікірталас дегеніміз» - шешендік өнер [5].

Тандем технологиясы. Бұл әдіс ең алғаш рет Питер Петерсонмен Германияда енгізілді. Оқытудың бұл технологиясы әр түрлі тілдегі екі әріптестің тілді өз бетінше оқып үйренуіне негізделеді. Тандемнің мақсаты – үйреніп жатқан тілді шынайы қатысым жағдайында меңгеру. Ол үшін тілін үйренетін елдің мәдениетімен танысу арқылы және серіктесінің жеке бас қызығушылығын зерттей отырып, оның тілін де, ділін де лайықты деңгейде меңгеріп игеру арқылы өз мақсатына жету көзделеді. Сөйте жүріп өзге ел мәдениетінен өзі қызығатын білім саласы бойынша қажетті деңгейде ақпарат алады. Демек, тандем әдісінің табиғаты екі жақты болады да, бұл технология бойынша көтерілген мәселе екі жақты ұстаным арқылы шешіледі.

1992-1994 жылдары Интернетте халықаралық тандем жүйесін құру бойынша жұмыстар басталды. Оның мақсаты - интернет көмегімен оқу үрдісінде тандемге кіретін серіктестердің виртуалды қатысымын ұйымдастыру. Виртуалды қатысымның өзіндік ерекшелігі бар: 1) қатысымның мүмкіндігі мен шекарасы әлемдік деңгейде кеңейеді, тандем – серіктестерді әлемнің барлық елдерінен табуға ықпал етеді; 2) екі серіктес те қатысым үдерісінде қажетті ақпаратты алу үшін, түпнұсқа материалдарды пайдалану үшін қолайлы өзінің үйреншікті кеңістігінде болады; 3) қатысым жазбаша түрде іске асады (e-mail), сөйлеу әрекетінің жазбаша түрінің дамуына мүмкіндік туады; 4) оқыту жазбаша мәтін негізінде, атап айтқанда хат пен хабарлама

түрінде болады, олардың көмегімен серіктесінің сөйлеу ерекшелігін меңгереді; 5) ақпараттар алмасу барысында жазбаша мәтінді түсіну біліктілігі жетіледі; 6) серіктес хатының қателерін түзеу өзінің және өзгенің қателерін табуға, талдауға үйретеді.

Әдіскерлерді тандем технологиясы бойынша жинақталған әдіс мынадай қорытынды жасауға алып келген тәрізді:

1. Қазіргі оқыту технологиясының бірі ретінде осы әдістің көмегімен үнемі электронды хат алмасу нәтижесінде жазбаша сөйлеудегі біліктілік дағдысы жетіледі, электронды хат жазу дағдысы қалыптасады.

2. Оқып, үйреніп жүрген тіл бойынша білім жүйесі кеңейеді.

3. Мәтіннен өзінің және басқаның қатесін іздеу және түзету дағдысы қалыптасады.

4. Елтанымдық білімі мен өзгеден үйрену өрісі дағдысы қалыптасады.

5. Интернет жүйесімен және компьютермен жұмыс істеу білігі жетіледі.

Осылайша тандем технологиясы бүгінгі күндері өзінің оқыту үрдісіндегі тиімділігін, өзге тілді оқып-үйренудің, өзге тілдегі қатысымды жетілдірудің оңтайлы технологиясы екенін дәлелдеп келеді.

Ұжымдық бірлескен оқытуды ұйымдастыру технологиясы. Ұжымдық оқыту технологиясы дегеніміз оқу үрдісін төрт түрлі ұйымдастыру түрлеріне бөлуге негізделеді. Атап айтқанда, қазіргі әдістемеді топты жекелей, жұптық, топтық, ұжымдық деп бөлу бар. Соңғысы – ұжымдық оқыту тәсілі – бастысы болып табылады. Ұжымдық оқыту технологиясы әр студентті бір сәтте әрі студент, әрі оқытушы рөлінде көруге мүмкіндік береді. Ұжымдық оқыту технологиясының негізінде оқытушының күнделікті тексеріп қадағалауы мен студенттің өзін-өзі бақылауына негізделген оқыту үрдісіндегі студент пен оқытушы қарым-қатынасы жатады. Мұндай оқыту түрі тек қана бірлесіп жұмыс істеуді ғана емес, сонымен қатар, жарысқа түсуді, бәсекелесуді де өрістетеді.

Айталық, сабаққа дейін әр студент бір мәліметті білді делік (А,В,С,Д). Бастапқы кезеңде тіл үйренушілер жұппен жұмыс жасай отырып, бір-біріне білген мәліметін түсіндіреді. Содан соң отырған орындарына қарай, мысалы, А-В,С-Д отыруына байланысты, жұптасып жұмыс жасайды. Мұндайда әр студенттің оқытушы рөлінде де көрінуі әбден мүмкін.

Осыдан кейін жұптар ауысады, мысалы А-С,В-Д, сонда студент

осыған дейінгі жұмыс жасаған тақырыптан ауысып, басқасына көшеді. Басқаша айтқанда, студенттің тақырып бойынша білетін мәліметі екі есе көбейеді. Осындай жұмыстың нәтижесінде әр студент тақырып бойынша екі бірдей ақпаратты біледі немесе екі мәліметтен хабардар болады, осылайша оның білімі де үнемі артып, жетіліп отырады.

Ұжымдық оқыту технологиясының бір түріне - монитор технологиясы- жатады. Бұл технология жаңа ақпарат алу үшін оқу мәтінімен жұмыс істеуге арналған. Оқу мәтіні мағыналық бөліктерге бөлінеді. Әр студент мәтін мазмұны бойынша сұрақтары бар карточкалар алады. Әр карточка нөмірленген және түрлі-түсті болады. Бұл технологияда студент бір балл алса, ал екінші баллды оқытушы алады. Демек, жұптық жұмыс оқытушы мен студент арасында жүреді. Осылайша, сабақ барысында әр студент сабақта ұсынылған барлық мәліметті толық меңгермейінше, бір орыннан екінші орынға немесе бір-бірімен еркін ауысып жүреді. Жұмыс соңында мәтіннің толық нұсқасы беріледі немесе сұрақтар қойылады. Мұндай технология барлық студенттің танымдық әрекетін дамытып жетілдіреді; сабақта белсенділік көрсетуге ынталандырады; мәтінмен жұмыс істей білу дағдысын қалыптастырады; өз ойын байланыстырып жүйелі мазмұндауға үйретеді; жұппен жұмыс істеуге, көпшіл болуға бейімдейді.

Пікір алмасу технологиясы да қазіргі кезде оқыту үрдісінде кең қолданыс тауып жүр. Бұл технология барлық студенттің сабақты меңгергендіктерін көрсете алатындықтан, сабақтың басында да, сабақты бекіту кезінде де қолданылады. Мұндай сабаққа дайындалу үшін оқытушы ең алдымен, тақырыпты талқылауға арналған сұрақтар дайындайды. Студент топтарының саны сұрақтар санына байланысты болады, әдетте 4-5 сұрақтан аспайды. Топ шағын топтарға бөлінеді. Әр топ жұмыс алгоритмі мен сұрақ алады. Топта жұмыс істеп болғаннан кейін ортақ талқылау өтеді. Осылайша, сабақтың өн бойында оқытушы студенттерді қызықтыратын мәселелер жөнінде ой түйіп отырады. Ал студенттердің жұпта, топта жұмыс істеу, талқылау, жүйелеу дағдылары қалыптасады. Өзара жаттығу әдістемесі – жаттығу, бекіту, қайталауларды ұйымдастыру мақсатында қолданылады. Ұжымдық оқытудың бұл тәсілі барлық студенттердің үнемі жұмыс істеуін талап етеді, қадағалайды, тіпті үнемі жұмыс істеуге итермелейді. Осылайша, жұппен жұмыс істеу студенттің зейін қою, істің байыбына бару сияқты қасиеттерін дамытады.

Тіл үйренушіде тілді қалай да тез және толық игерсем деген ынта болатыны белгілі. Ол үшін үйренуші ұқыпты тыңдай білуі, қатесіз, сауатты жаза алуы, ұсынылған мәтінді мұқият оқып түсіне білуі,

ең соңында сол үйреніп жатқан тілде сөйлеп шығуы тиіс. Мұның барлығы тіл үйренушінің сол тілде сөйлеп шығуын ғана қамтамасыз етіп қоймай, өзге тілдік білімін жетілдіруге де ықпал ететіні анық. Ал ұжымдық оқыту технологиясы осы мақсаттың үдесінен шығу үшін өте тиімді оқыту технологиясы болып табылады. Олай дейтініміз, жұптасып немесе топ болып жұмыс істеу барысында тіл үйренушілер өз жұптасына түсіндіруге тырысады, екіншісі түсінуге тырысады. Ал мүлтіксіз түсіну үшін үнемі мұқият оқу, тиянақты тыңдау, сауатты жазу қажет екенін және бұлардың мүдірмей сөйлеуге жетелейтінін әр тіл үйренуші жақсы біледі. Сондықтан тіл үйренуге деген сұраныс пен құлшыныс сөйлеу әрекеті түрлерін терең меңгеру қажеттігін тудырады. Бұл қасиеттер мен талап-тілектер студенттерді өзін де, жұптасын да басқара алуға, бақылай алуға және бағалай білуге дағдыландырады [6].

ӘДЕБИЕТ

- 1 Шукин А.Н. Методика преподавания русского языка как иностранного.- Москва: Высшая школа, 2003.- 333 с.
- 2 Шалабай Б., Құрманова Н., Бектұрғанова Ж. Стилистиканы дамыта оқыту технологиясы.- Алматы? 2004.- 100 б.
- 3 Скалкин В. Л. Основы обучения устной иноязычной речи. – Москва: Русский язык, 1981.-248с.
- 4 Конышева А.В. Групповой метод обучения при организации самостоятельной работы студентов на практическом занятии по методике // Матер. I Респ. науч.-прак. конф. «Новые технологии в современном процессе обучения». – Новополюцк, 2003. - С. 324-329.
- 5 Шукин Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Уч. пособие для преподавателей и студентов. 3-е изд.- М.: Филоматис, 2007. – 112, 142-143 с.
- 6 Куклина С.С. Коллективная учебная деятельность в группе на этапе совершенствования навыков иноязычного общения // Иностранные языки в школе.- 2000. - № 1. - С. 58-61.

ИНТЕРАКТИВНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ И ИХ ВИДЫ

Альметова А.С.¹,

¹ д.филол.н., профессор, Казахский университет
международных отношений и мировых языков им. Абылай хана,
Алматы, Казахстан

В статье рассказывается об особенностях методов и терминов интерактивных технологий. Раскрываются проблемы улучшения методов обучения в учебном процессе, предлагаются конкретные меры по улучшению качества преподавания. Дается информация о типах интерактивных технологий.

Ключевые слова: обучение, технологии обучения, методы обучения, методы, интерактивные технологии, эффективное обучение, учебные навыки.

Статья поступила 25.05.2017 г.

FEATURES OF ENGLISH TEACHING PRE-SCHOOL CHILDREN

Yesselbay Zh¹.

¹Master's Degree, Central Asian University, Almaty, Kazakhstan,
e-mail: zhadyra.eselbay@mail.ru

Preschool age is a time of exploration and knowledge of the world. Children in this period are very inquisitive, active, they are still difficult to sit still, and they can quickly get tired. Therefore, often for preschool age games, mobile assignments, poems and songs are also used. The article pays attention to the problem of teaching a foreign language in preschool institutions. In this process, the author pays special attention to the game with various methods according to preschool age. At present acquaintance with foreign culture is a social order of the society and an urgent need of each of its members in expanding the opportunities for communication and knowledge of various world cultures. The transition to the early acquaintance of children with foreign culture causes the need for the practice of education for an early transition to gaming pedagogical technologies of acquaintance with the culture of children of preschool age that are of a foreign language, corresponding to the age specific features of children and capable of forming citizens possessing universal human culture and creative thinking.

Keywords: preschool age, language, foreign language, game, game functions, training.

ӘӨЖ 378.016:811.111

FTAMP 14.23.11

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ АҒЫЛШЫН ТІЛІНЕ ОҚЫТУДЫҢ ӨЗІНДІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Еселбай Ж¹.

¹Орталық Азия университетінің 2 курс магистранты,
Алматы, Қазақстан,
e-mail:zhadyra.eselbay@mail.ru

Мектепке дейінгі жас – әлемді танудың және зерттеудің уақыты. Балалар бұл кезеңде өте білімқұмар және белсенді, алайда, олар көп отырудан тез шаршап қалады. Сондықтан, мектепке дейінгі жастағы балалар үшін жұмыс орындарында, ойындар, қозғалуға арналған тапсырмалар, өлеңдер мен әндер пайдаланылады. Мақалада мектепке дейін шет тілін оқыту мәселесіне баса назар аударады. Автор ағылшын тілін оқыту әдісінің бірі - ойынға ерекше назар аударып, мектеп жасына дейінгі оқытудағы ойынның әр түрлі жақтарын көрсетеді. Шет тіл мәдениетін оқу бағдарламасына енгізу қазіргі уақытта қоғамның әлеуметтік тапсырысы болып табылады және қоғам мүшелерінің әрбір әлемдік мәдениеттермен байланысын және білім әлеуетін арттыру үшін үлкен қажеттілік. Шет тіл мәдениетін ерте жастағы балаларға таныстыру балалардың шығармашылық ойлау қабілетін, адами мәдениетін қалыптастыруға және болашақта шет елдің мәдениетімен танысуда ойын оқыту әдістемесі арқылы педагогикалық технологияларға көшу практикасының қажеттілігін анықтайды.

Тірек сөздер: мектепке дейінгі жас, тіл, шет тілі, ойын, ойын ерекшеліктері, оқыту.

Қазақстан Республикасының 2011-2020 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасында «Мектепке дейінгі тәрбие - үздіксіз білім берудің алғашқы сатысы. Ол баланың жеке бас ерекшелігін ескере отырып дамытатын орталық» деп атап көрсетілген [1, 26-б.].

Шет тілін оқыту жан-жақты дамыған, үйлесімді тұлғаның қалыптасуына өте зор ықпалын тигізетіні белгілі. Бұл ең алдымен балалардың бойында шығармашылық тәуелсіздікті, белсенділік қабілетінің, орындалып жатқан әрекетке деген оң көзқарас тәрбиесін қалыптастыру болып табылады.

Балалардың ағылшын тілінде сөйлеу білік-дағдыларын қалыптастыру, тілдің коммуникативтік, яғни, қарым-қатынастық қызметін меңгерту - мектеп жасына дейінгі ағылшын тілін үйренету оқу бағдарламаның басты мақсаты болып табылады. Білім беру мекемелерінде балаларға білім беру жүйелі және мақсатты ағылшын тілін оқыту ережеге сай мектепке дейінгі үрдісінде жүргізіледі [2,14-б.].

Балалар өзінің жеткен нәтижесін ертерек көру үшін, мектепке дейінгі жаста ойын әрекеті жетекші әрекет екенін ескере отырып, сабақ көбіне сөйлеу қабілетін дамытуға бағытталған ойын формасында өткізіледі. Ойын тілді әр жаста тез меңгеруге икемдейді әрі көмектеседі, мектепке дейінгі жаста ол өте пайдалы болып табылады. Бұл жаста ойын жоғары деңгейге жақындау және зерттеу дағдысына бейімделуге жол ашады.

Балалармен жұмыс тәжірибесінде шет тілін оқытуға бақытталған әртүрлі ойындар кеңінен қолданылады: рөлдік ойындар, ережеге негізделген ойындар, лингвистикалық ойындардың әртүрлі нұсқалары және білім тереңдету ойындары. Сабақтар ойын бағытының басынан аяғына дейін бірізді сақталып қалуына бағытталып құралады.

Сабақтың сәтті сонымен бірге тартымды өтуі - сабақты педагогтың ойын барысында ережені ұстанып, ойынға балаларды ерекше тартып, шығармашылық қабілетін көрсетуіне байланысты. Балалардың ойынға деген қызығушылығы төмендейді, жауапкершілік көрсетпейді және белсенділігі төмендейді деп ойлаудың қажеті жоқ. Бала ойдан шығарылған әлемді кәдімгі өмірдегі болмыстан өте жақсы ажырата алады және де ойын барысында үйренгенін нақты әрекет жасау кезінде байқатады.

Ағылшын тілін үйрету барысында мектепке дейінгі балаларды жалпы тақырыппен байланыстыру мақсатты болып есептеледі. Мысалы, балалар Мики Маустың туған күніне келеді және сабақтың соңына дейін сол туған күн иесімен ойнайды немесе кішкене тышқан

Джерриге көмектесу үшін бірнеше тапсырмалар жасайды. Осындай жолмен тіл оқыту мақсаты 5-6 жасар баланың өмір сүретін әлемімен байланысып сай келіп тұрады. Бұл таза қызығушылық, жаңаны білу және өзінің қатарлас достарымен ойнауға деген құштарлық сезімге толы ертегі, қызықты әңгімелер мен өлеңдердің әлемі. Егерде тақырыптық бірлік бірнеше сабаққа созылса, балалардың әрекетін міндетті түрде түрлендіру керек, жиірек жұмыстың түрін өзгерту қажет, оларды динамикалық паузалармен, қозғалыс элементтері бар ойындармен көңілін аулау керек, өйткені балалар бірсарынды сабақтардан шаршап кетуі мүмкін. Бірақ соның өзінде мұғалім сабақтың әр элементі оның міндеттерін орындау қажет болуын, қозғалыс немесе ойын негізгі мақсатқа айналмауын қадағалауы тиіс [3, 33-б.].

Мектепке дейінгі кезең - адамгершіліктің әуелгі сатыларын қалыптастырудың қайнар көзі және тәрбие мен білімнің берудің алғашғы баспалдағы. Елбасының тікелей тапсырмасымен көп жылдан бері мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру жүйесін қайта қалпына келтіру жөніндегі жұмыстар қолға алына бастады және «Балапан» бағдарламасы бойынша жүздеген балабақшалар ашуға мүмкіндік туды.

Қазақстан халқы ассамблеясының 2006 жылдың қазанында өткен XII құрылтайында Елбасы «Үш тұғырлы тіл» туралы идеяны жария етті. «Тілдердің үштұғырлылығы» атты мәдени жобаны кезең – кезеңмен іске асыруды 2007 Жолдауында ұсынды. «Үш тұғырлы тіл» идеясының үшінші құрамдас бөлігі – ағылшын дегеніміз – ғаламдық ақпараттар мен инновациялардың ағынына ілесу деген сөз. Елбасымыздың: «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты Қазақстан халқына Жолдауында: «Қазақстан халқы бүкіл әлемде үш тілді пайдаланатын жоғары білімді ел ретінде танылуға тиіс. Бұлар: қазақ тілі- мемлекеттік тіл, орыс тілі- ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі- жаһандық экономикаға ойдағыдай кірігу тілі», - деген сөзін басшылыққа ала отырып, «Тілдердің үш тұғырлығы» мәдени жобасын іске асыруды жеделдету міндетін алға қойып отыр. Мектепке дейінгі ұйымның бітірушісін тәрбиелеуде ана тілімен тең және басқа шетелдік тілдерде білім үлкен рөл атқарады. Еліміздің Президенті Н. Ә. Назарбаев айтқандай: Қазақстан бүкіл әлемде халқы үш тілді пайдаланатын жоғары білімді ел ретінде танылуға тиіс [4].

Мектеп жасына дейінгі балалардың ағылшын тілінде қарым-қатынас жасай алу негіздерін меңгеруі ағылшын тілін ерте жастан оқытудың негізгі және нақты мақсаты болып табылады. Сондай-ақ баланың коммуникативті даму біліктілігін арттырады, тілге деген

қызығушылығын оятуға мүмкіндік береді. Ағылшын тілін сатылы меңгеру болашақ ұрпақтың бәсекеге қабілеттілігін оятып, шыңдай түседі. Қай кезде болмасын ағылшын тілін білу және ағылшын тілінде қатынас жасау мақсатқа сай болуы тиіс. Баланың шет тіліндегі сөздерді қабылдауының әдіс-тәсілдерін ұйымдастыра білу керек. Мектеп жасына дейінгі балалардың ағылшын тілін үйретудің бірден-бір тәсілі ойын болып табылады. Ойын – баланың білімге деген қызығушылығын арттырып, үйрену дағдысын қалыптастыратын білім беру құралы. Мектепке дейінгі жаста ойын әрекеті жетекші әрекет екені анық, сондықтан балалар өзінің жеткен нәтижесін ертерек көру үшін ұйымдастырылған тілді үйрету әрекеттерін көбіне сөйлеу қабілетін дамытуға бағытталған ойын формасында өткізу өте тиімді. Ойын тілді әр жастағы балаға тез және толық меңгеруге көп септігін тигізеді, көмектеседі және жақсы жағдай жасайды.

Ағылшын тілін оқытуға бағытталған әр түрлі ойындарды кеңінен қолдануға болады: рөлдік ойындар, ережеге негізделген ойындар, лингвистикалық ойындардың әр түрлі нұсқалары білім тереңдету ойындары. Бұларды сабақтың әр тақырыпта әр кезеңінде, әртүрлі формада пайдалануға болады. Мысалы, «My house» - «Менің үйім», «My Family» - «Менің Отбасым», «My toys» - «Менің ойыншықтарым», «My clothes» - «Менің киімдерім», «Culture» - «Салт-дәстүр», «My parts of body» - «Менің дене мүшелерім», «Plants and animals» - «Өсімдіктер мен жануарлар», «Food and drink» - «Тағам және сусын» тағы басқа [5, 42-б.].

Ағылшын тілін үйрету барысында ойын элементтерін қолдану баланың сабаққа қызығушылығын, белсенділігін, сөйлеу және ойлау қабілетін дамытуға, жаңа сабақты пысықтау кезеңін нақты және сапалы өткізуге берілген материалды толық және саналы меңгеруге көмектеседі.

Шет тілін сабағында әр түрлі әдіс-тәсілдерді пайдалануға болады: көрсету, тындап-түсіну, сұрақ-жауап, сөйлеу, әңгімелеу. Сабақтың ресурстық қамтамасыз етілуі де өте маңызды. Материалды-техникалық ресурс (слайд, аудио-видео таспалар, теледидар, магнитофон, интерактивті такта) Оқу-әдістемелік құралдар (суреттер, кітаптар, флеш-карталар, ойын жинақтары, жұмыс дәптері, әдістемелер т.б.) Ағылшын тілінде үйретуде әсіресе, мектеп жасына дейінгі балаларды оқытуда бір-бірімен коммуникативті қарым-қатынас жасауы (диалог, монолог) өте маңызды.

Балалардың таным белсендігін арттыратын, өздігінен ойлауын дамытатын қоршаған ортаны тануды қалыптастыратын тәсілдердің

бірі – ойындар. Олар балалардың көңіл-күйін көтереді, кез-келген оқу материалын қызықты да тартымды етеді, сабаққа деген қызығушылығын арттырып, өздерінің жұмыстарына деген қанағаттану сезімін оятады және өтілген тақырыпты жеңіл, тыңғылықты меңгеруге көмектеседі.

Баланың қызығушылығына және бейімделуге негізделген оқыту тәсілдерінің бірі-дидактикалық ойын. Мектеп жасына дейінгі оқушыға ағылшын тілін үйрету барысында олардың ойын баласы екенін ескерген абзал, сондықтан, ағылшын тілін оқытуда дидактикалық ойындардың жүйелі қолданылуы жақсы және нақты нәтиже береді. Дидактикалық ойындарды пайдалану мәселесі педагогикалық теорияда кеңінен қарастырылған. Атап айтсақ, дидактикалық ойындардың маңызын, түрлерін қолдану жолдарын Төлтаева Г., Әбселемова А., Ахметов С., Алдабергенов А., Кларин М.В., Қайырбекова А., Ахметов Н.К., Хайдаров Ж.С., Әбішова А. т.б. ғалымдар өз еңбектерінде көрсеткен. Оқу процесінде ойын балалары іс-әрекетінің басқа да ерекше түрлерімен, оқу үстіндегі оқытумен бәрінен бұрын еңбекпен өзара тығыз және жүйелі байланыста болады.

Ойын арқылы өзі жасаған қимылына сенімі артады баланың дене құрылысы жетіліп, ширай түседі. Баланың бойында белсенділік, ойлау, шыдамдылық, тапқырлық, ұйымдастырушылық сияқты қасиеттер қалыптасады. Ойын дегеніміз – жақсы жаттығу, ол арқылы бала өмірге бейімделеді, әлемді таниды.

Мектепке дейінгі балаларды ағылшын тіліне үйрету сабағының негізгі міндеттері:

- үйлесімді дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру;
- баланың өз күшіне сенімділігін нығайту және дұрыс мотивация құру;
- ағылшын тілінің ырғағымен және мәнерлі дыбысталуымен танысу, балалардың тілдік құзыреттілігін дамыту;
- мектеп жасына дейінгі баланың сөйлеу мүмкіндігі мен қажеттілігін ескере отырып, ағылшын тілінде баланың өздігінен қарым-қатынас міндеттерінің қорытындылауын қолдау;
- ойын және нақты қарым-қатынас жағдайында қарапайым деңгейде серіктеспен байланыс орнатуды үйрету;
- фонетикалық есту қабілетін дамыту;
- ағылшын тілінде сөйлеу мазмұнын түсінуге үйрету;
- зейін, ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыту;
- айту және тыңдату: ауызша сөйлеу дағдысының негізін дамыту [6,74-б.].

Сабақты өту барысында ойын арқылы дамытуға арналған

тапсырмалар жүйелі ұйымдастырылып, қолданылып отырса, сонда ғана педагогтің тақырыпты ашуына, сабақты толық түсіндіруіне үлкен мүмкіндік жасалынады. Ал, бұл мәселелер жүзеге асу үшін балалардың жас ерекшеліктерін, психологиялық мүмкіндіктерін ескеру керек. Тек сонда ғана, педагог күткен нәтижесіне, алға қойған мақсат-міндетіне қол жеткізе алады. Тиімді және дер кезінде қолдана білген кез-келген әдістеме мен технология білім сапасын арттыратыны анық. Дамыған елу мемлекеттің қатарына кіру үшін білімді ұрпақ тәрбиелеу- біздің борышымыз. Қазақстанның адымдап өркендеуі, жарқын болашағы білікті-білімді ұрпақтың қолында. Ертеңгі Қазақстанның болашағы- бүгінгі балалар, жастар.

Қазіргі таңда шет тілі ретінде ағылшын тілін оқытуды жаңа сатыға көтеру отандық педагогикадағы іргелі міндеттердің біріне айналып отыр. Өйткені, елімізде Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың бастамасымен «Үштұғырлы тіл» мәдени жобасын дамыту басымдыққа айналып, соның ішінде жаһандану жағдайында әлемдік интеграцияға кірігу тілі ретінде ағылшын тіліне мән берілуде.

ӘДЕБИЕТ

- 1 Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беру тұжырымдамасы // Қазақстан жоғары мектебі. – 2004. - № 1.
- 2 Назарбаев Н.Ә. Қазақстан халқына Елбасының жолдауы «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан». – Астана, 2007.
- 3 Кадыргалиева С.И., Есбергенова Г. Мектепке дейінгі балаларды ағылшын тіліне оқыту. Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті. – Орал, 2011. - 10-14 б.
- 4 English. Play and Learn. - 2006.- №7.-95 p.
- 5 Нұрғаева Г. Ойын сабақ // Бастауыш мектеп. - 2001. - №7. - 40-46-бб.
- 6 Құлжанова Н. Ойын мақсатын талдау және ойын мәні // Қазақстан мектебі. - 2001.- № 1. – 74-б.

ОСОБЕННОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ДЛЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Еселбай Ж¹,

¹магистрант Центрального Азиатского Университета,
специальность «6M011900 «Иностранный язык: два иностранных языка»

Алматы, Казахстан,
e-mail:zhadyra.eselbay@mail.ru

Дошкольный возраст – это время исследования и познания мира. Дети в этот период очень любознательны, активны, им еще сложно усидеть на месте, и они могут быстро утомляться. Поэтому зачастую для дошкольного возраста также используются игры, подвижные задания, стихи и песни. В статье уделяется внимание проблеме обучения иностранному языку в дошкольных учреждениях.

При этом особое внимание в процессе обучения автор уделяет игре с различными методами соответственно дошкольному возрасту. В настоящее время ознакомление с иноязычной культурой является социальным заказом общества и насущной потребностью каждого его члена в расширении возможностей общения и познания различных мировых культур. Переход к раннему ознакомлению детей с иноязычной культурой обуславливает потребность практики образования к скорейшему переходу к игровым педагогическим технологиям ознакомления с иноязычной культурой детей дошкольного возраста, соответствующим возрастным особенностям детей и способным формировать граждан, обладающих общечеловеческой культурой и творческим мышлением.

Ключевые слова: дошкольный возраст, язык, иностранный язык, игра, функции игры, обучение.

Статья поступила 15.05.2017 г.

THE USE OF DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN THE CONDITIONS OF INFORMATIZATION OF SOCIETY

Dzhusupaliyeva D.M.¹, Yerdakhmetova K.E.²

¹ D.of Ped.Sc., Prof, Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

² Master's student, Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

One of the priority directions in the field of education of any state is the training of qualified specialists to the requirements of modern society. In this regard, the use of modern teaching tools to improve the quality of education is an urgent task. The article deals with the issues of informatization of education, the possibility of using digital educational resources to improve the quality of instruction, the role of electronic textbooks and electronic teaching materials for better mastering of subject material on foreign language education.

Keywords: information and communication technologies (ICT), digital educational resources (DER), foreign language education, e-learning, multimedia teaching materials.

УДК 378.147

МРНТИ 14.07.07

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ В ИНОЯЗЫЧНОМ ОБРАЗОВАНИИ В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАТИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА

Джусупалиева Д.М.¹, Ердахметова К.Е.²

¹ д.п.н., профессор, КазУМОиМЯ в им. Абылай хана, г.Алматы, Казахстан

² магистрант, КазУМОиМЯ им. Абылай хана, г.Алматы, Казахстан

Одним из приоритетных направлений в области образования любого государства является подготовка квалифицированных кадров соответствующих требованиям современного общества. В связи с этим, использование современных средств

обучения для повышения качества образования является актуальной задачей. В статье рассматриваются вопросы информатизации профессионального образования, возможности использование цифровых образовательных ресурсов для повышения качества обучения, роль электронных учебников и электронных учебных материалов для лучшего усвоения предметного материала по иноязычному образованию.

Ключевые слова: информационно коммуникативные технологии (ИКТ), цифровые образовательные ресурсы (ЦОР), иноязычное образование, электронное обучение, мультимедийные учебные материалы.

В условиях интеграции и глобализации различных сфер мирового сообщества возрастают требования к качеству подготовки специалистов. Сегодня обществу нужны широко образованные, инновационно мыслящие специалисты, которые способны самостоятельно принимать ответственные решения в ситуации выбора, прогнозировать их возможные последствия, отличаться конструктивностью, добывать, обрабатывать, анализировать необходимую информацию и эффективно использовать ее в нужный момент.

Внедрение образовательных технологий в вузовский педагогический процесс имеет свои особенности, которые определяются использованием форм, методов и приемов обучения, направленных на формирование познавательного интереса к овладению будущей профессией, навыков работы с информацией, самообучения, самовоспитания, саморазвития.

С развитием информационных и коммуникационных технологий (ИКТ), мы вступили в эпоху «Информационного общества», в котором интернет и ИКТ заняли свою неоспоримую нишу, особенно в области образования. В системе образования, с приходом информационно-коммуникационных технологий происходят буквально революционные изменения, а с появлением спутниковой глобальной сети Интернета произошел еще более значительный шаг вперед [1, с.347].

Изменилась парадигма образования, процесс обучения стал интерактивным, обучающиеся стали не только потребителями знаний от педагога, но и сами стали добывать себе знания, активизируя процесс самообучения.

В учебном процессе стали использоваться электронные средства обучения называемые цифровым образовательным контентом, облегчающие процесс усвоения учебного материала [2, с.310]. К ним относятся - электронные и мультимедиа учебники, цифровые образовательные ресурсы, электронные обучающие программы, виртуальные тренажеры и т.д.

Для начала определим что мы подразумевается под термином

«ЦОР». ЦОР - образовательный ресурс, представляющий собой законченный интерактивный мультимедиа продукт, направленный на достижение дидактической цели или на решение определенных учебных задач [3, с. 23].

ИКТ, ЦОР - важнейшие составляющие всех направлений деятельности современного учителя, способствующие оптимизации и интеграции учебной и внеучебной деятельности [7, с. 3]. Цифровые образовательные ресурсы – это представленные в цифровой форме фотографии, видеофрагменты, статические и динамические модели, объекты виртуальной реальности и интерактивного моделирования, картографические материалы, звукозаписи, символные объекты и деловая графика, текстовые документы и иные учебные материалы, необходимые для организации учебного процесса. Его использование позволяет реализовать такие общедидактические принципы обучения как [5]:

- наглядность;
- доступность;
- посильная трудность; с
- системность;
- переход от обучения к самообразованию;
- положительный эмоциональный фон обучения;
- связь теории с практикой.

А так же методические принципы:

- новизны;
- учета мотивации;
- коммуникативности;
- комплексности и дифференцированности;
- минимизации;
- системности.

Цифровые образовательные ресурсы в последнее время интенсивно стали использоваться в системе образования Казахстана, начиная от дошкольного и оканчивая вузовским образованием. В своём выступлении глава государства Н.А.Назарбаев на Парламенте Республики Казахстан с ежегодным обращением народу Казахстана 14 декабря 2012 года сказал: «Мы должны интенсивно внедрять инновационные методы, решения и инструменты в отечественную систему образования, включая дистанционное обучение и обучение в режиме онлайн, доступные для всех желающих». В своём Послании от 31 января 2017 года Президент нашей страны также подчеркнул

большую роль информатизации в жизни современного общества: «В мире началась очередная, уже Четвертая промышленная революция. Повсеместная цифровизация экономики приведет к исчезновению целых отраслей и созданию принципиально новых. Великие перемены, происходящие на наших глазах – это одновременно исторический вызов и шанс для нации. Мы должны культивировать новые индустрии, которые создаются с применением цифровых технологий.

Внедрения цифровых образовательных ресурсов (ЦОР) в процесс обучения, рассматривается как одна из наиболее принципиальных стратегических проблем развития цивилизации. Информатизация образования, внедрение электронных средств в процесс обучения и управления, невзирая на свою новизну, получила достаточно широкое распространение во всем мире. Стали появляться многочисленные курсы, вузы дающие возможность обучаться дистанционно с использованием электронного учебного контента.

Долгое время считалось, что обучение языку должно идти только с преподавателем очно. Однако с приходом ИКТ в систему образования этот миф развеялся, и использование электронных обучающих средств стало большим подспорьем и для изучения иностранных языков. Применение информационно-коммуникационных технологий на занятиях иностранного языка полностью доказало свою эффективность. Использование информационно-коммуникационных технологий помогает повысить уровень преподавания, обеспечивает наглядность, аудио поддержку, контроль знаний, содержит большой объем информации, мотивирует студентов к обучению [1, с.354]. С появлением ИКТ процесс подготовки преподавателей иностранного языка в вузе стал опираться и на электронные средства обучения.

Современный учитель должен свободно владеть информационными технологиями, уметь работать с компьютером и компьютерными программами, уметь ориентироваться в различных видах ЦОР, иметь возможность использовать цифровые образовательные ресурсы для решения различных педагогических задач: мотивирования учащихся, постановки целей и задач, организации педагогической деятельности, оценки результатов деятельности и др.

Благодаря своему техническому потенциалу, дидактическим свойствам, ЦОР-ы могут выступать в качестве эффективного средства обучения иностранному языку (ИО). При помощи ЦОР на уроке английского языка преподаватель сможет решать несколько задач [3, с.21, 6]:

- предъявлять новейший учебный материал
- повторять и закреплять пройденные лексические единицы
- проводить промежуточный и итоговый контроль усвоения знаний
- сделать игровые учебные ситуации, наиболее приближенные к реальным
- помочь студентам основательно подготовиться к сдаче экзаменам
- приобрести умения работы с компьютером.

Согласно теории ассоциативного запоминания, информация, воспринимаемая через разные сенсорные пути (через текст, видео, графику и звук) усваивается гораздо лучше и удерживается в памяти еще дольше.

На уроках английского языка при помощи ЦОР ученики совершенствуют навыки и умения чтения, устной и письменной речи, используем материалы глобальной сети; пополняем словарный запас. Хочется отметить, что интерес к изучению английского языка в старших классах не снижается, а напротив, становится всё устойчивее.

Многофункциональность компьютера при работе с ЦОР различного типа (или его мультимедийные свойства) позволяет создавать и воспроизводить программные продукты, главной характерной чертой которых с точки зрения обучающихся технологий считается интерактивная наглядность - эффект погружения в обучающую программную среду и взаимодействия с ней. Это особый и высший в настоящее время вид наглядности, изначально создаваемый автором-разработчиком программного продукта, дает возможность пользователю «вступать в диалог» с компьютером за счет наличия конкретного набора опций, сопровождаемых эффектами анимации - демонстрирующийся в данном темпе последовательности сменяющихся друг друга кадров.

При всем этом ученик совершает целенаправленные интеллектуальные усилия, познавая логические связи, характер взаимодействия между предметами и явлениями, т. е. усваивает не отдельные статичные образы, а смысловые схемы, что сродни приобретению опыта самостоятельного исследования. Помимо этого, виртуальное присутствие пользователя в программной обучающей среде мобилизует все основные каналы восприятия новой информации - визуальный, слуховой и моторный, начинающие работать параллельно и согласованно - так, как это обычно случается

в объективной реальности. Воспринятая таким образом информация, опирающаяся не на рассеянное, а на избирательное внимание, эффективнее поддается обработке в результате речемыслительных операций, надежнее хранится в памяти и быстрее из нее извлекается. А ведь именно избирательное внимание, по мнению специалистов по когнитивной психологии, является основой целенаправленного и эффективного обучения [4,6-7].

В отличие от обычных методик, где преподаватель привык предоставлять и требовать определённые знания, при использовании интерактивных форм изучения учащийся сам становится главной действующей фигурой и сам открывает путь к усвоению знаний. Преподаватель выступает в этой ситуации интенсивным помощником, и его главная функция - организация и стимулирование учебного процесса.

Быстрое развитие информационных технологий определяет потребность поиска новейших подходов к организации процесса обучения. Современный преподаватель должен эффективно использовать информационные и коммуникационные технологии в учебном процессе. Некоторые технологии используются многими учителями. Например, обширное распространение получило использование презентаций. Они удобны и для учителя, и для учащихся.

Использование цифровых образовательных ресурсов на уроках английского позволяет [4]:

- улучшить эффективность урока и качество знаний;
- ориентироваться на современные цели обучения;
- повысить мотивацию учащихся к изучению английского языка;
- учитывать страноведческий аспект;
- сделать уроки эмоциональными и запоминающимися;
- реализовать индивидуальный подход в обучении

Таким образом, применение ЦОР в учебном процессе для повышения качества иноязычного образования, доказало свою эффективность, поскольку ЦОРы способствует мотивации обучающихся, лучшему усвоению учебного материала, дают возможность закрепления полученных знаний и контроль за усвоением полученных знаний. Подготовка к любому уроку с использованием ИКТ и ЦОР, безусловно, кропотливая, требующая тщательной переработки разнообразного материала работа, но она становится творческим процессом, который позволяет интегрировать знания в инновационном формате. А зрелищность, яркость, новизна компьютерных элементов урока

в сочетании с другими методическими приемами делают урок необычным, увлекательным, запоминающимся, повышают престиж учителя в глазах учеников.

ЛИТЕРАТУРА

- 1 Джусубалиева Д.М. Инновационные технологии в иноязычном образовании // Матер. IV Междунар. науч.-практ. конф. «Иноязычное образование: опыт, проблемы, инновации», посвящ. 25-летию Независимости РК и 75-летию КазУМОиМЯ им. Абылай хана.- Алматы, 2016. – С.347-354.
- 2 Нургалиева Г.К. Преемственность в развитии научной школы.- Алматы: АО «Национальный центр информатизации», 2015. – 310с.
- 3 Джусубалиева Д.М., Джонисова Г.Б. Использование цифровых образовательных ресурсов в самостоятельной работе студентов языкового вуза // Известия КазУМОиМЯ им. Абылай хана. Серия «Педагогические науки». – 2015. - № 1 (36). – С.21-27.
- 4 Соломахина И.А., Малюкова Г.Н. Использование мультимедийных средств в обучении иностранному языку. – М.: Изд-во Первое сентября 2005. – 264 с.
- 5 Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств. - М.: НИИ школьных технологий, 2005. – 208 с.
- 6 Ушницкая В.В. Использование мультимедийных технологий в обучении иностранному языку. - Режим доступа: <http://pandia.ru/text/78/261/12609.php> - (дата обращения 11.5.2017).
- 7 Модулина О.Б, Орлова Е.Ю.Использование цифровых образовательных ресурсов в учебном процессе // Информационный дайджест. Информационно-образовательный Центр. – 2012. – Вып.2. – С.17.

ҚОҒАМДЫ АҚПАРАТТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУДА САНДЫҚ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫН ПАЙДАЛАНУ

Джусубалиева Д.М.¹, Ердахметова Қ.Е.²,

¹ п. ф. д., профессор, Абылай хан атындағы ХҚжәнеӘТУ, Алматы қ., Қазақстан

² магистрант, Абылай хан атындағы ХҚжәнеӘТУ, Алматы қ., Қазақстан

Кез келген мемлекеттің білім беру саласындағы басым бағыттарының бірі қазіргі қоғамның талаптарына сай келетін білікті кадрларды дайындау болып табылады. Осыған байланысты, білім беру сапасын арттыру үшін қазіргі заманғы құралдарды қолдану өзекті міндет болып табылады. Бұл мақалада кәсіптік даярлау, оқытуды жақсарту үшін сандық білім беру ресурстарын пайдалану, шет тілі пәнін жақсы меңгерту үшін электрондық кітаптар мен электронды оқыту материалдарының рөлі жайында талқылайды.

Тірек сөздер: ақпараттық және коммуникациялық технологиялар, сандық білім беру ресурстары, шет тілдік білім беру, электрондық оқыту, мультимедиялық оқу-әдістемелік материалдар.

Статья поступила 24.05.2017 г.

UDC 371.3:811.111
ICSTI 14.07.07

REFLECTIVE LEARNING AS A TOOL FOR MASTERING ENGLISH LANGUAGE LEARNING

Ainabayeva Z. M.¹

¹Master of education, Kazakh Ablai Khan UIR and WL, Almaty, Kazakhstan

This article dwells on activities that identify reflective learning essence in language learning. Reflection is a practice that makes easy to discover, practice and understand what people are experiencing, thinking, feeling and learning. It is believed as a deep study of personal experiences and interpersonal relationships and academic material as well. Reflective learning starts from reflective teaching which includes observing at what teachers as well as learners do in the classroom, thinking about why they do it and contemplation over if it works - a process of self-observation and self-evaluation.

Keywords: reflective learning, reflective teaching, educators, learning logs, mind mapping, teacher's diary, peer observation.

The era of passive learners, who have been directed to read textbooks and journal articles, listen to lectures and pass exams relying on memory capacity are disappearing. Nowadays vice-versa, time is for active learners, facilitators, participants engaged in dialogue - a reflective learner.

Reflection is a practice that ease the discovery, practicing and understanding of what people are experiencing, thinking, feeling and learning. It is considered as a deep study of personal experiences and interpersonal relationships and academic material as well. Reflection is a way of connecting learnt theory and practice to deepen understanding of everyday life and work. Thus, Gibbs' 1988 idea is relevant here 'It is not sufficient simply to have an experience in order to learn. Without reflecting upon this experience it may quickly be forgotten, or its learning potential lost. It is from the feelings and thoughts emerging from this reflection that generalisations or concepts can be generated. And it is generalisations that allow new situations to be tackled effectively.'

Reflective learning starts from reflective teaching which includes observing at what a teacher as well as learners does in the classroom, thinking about why they do it and contemplation over if it works - a process of self-observation and self-evaluation.

By collecting information about what is on in a classroom, and by evaluating and analysing gathered information, it can be possible to identify and explore one's own practices and underlying beliefs. Thus, this might transfer into changes and improvements in teaching process.

Learning how to learn is seen as an essential transferable skill, almost a survival skill in the current socio-economic climate. In such a context it is

seen as desirable that individuals are not only able to engage with questions about the ‘what’, but also the ‘how’ and the ‘why’ (Mezirow 1991), and to have a high degree of self awareness of their own learning needs and the initiative to take these forward [1].

It is claimed that one of the most effective ways of promoting such learning is to engage in reflection on a learning event, or learning experience, a process which would involve mentally revisiting the experience or event, interpreting the event and evaluating what we gained from it [2].

As Arthur L. Costa, Bena Kallick introduced in their “Learning and Leading with Habits of Mind” mentioned the significance of external voice, so according to them students hear an external voice of reflection in others’ comments, suggestions, assessments, evaluations, and feedback. External sharing of reflections is important because this kind of reflection multiplies the learning for each individual. As students review the learning events that have taken place, they give their learning new meaning. The opportunity to share often validates a student’s internal conversation [3].

In our class we experienced named by us “Peer achievement observation” activity as a mean of reflective learning. Firstly, not being able to arrange thoughts in logical and precise form was identified as a task to solve then mentioned above activity was selected as a tool for solving the problem. We pursued several goals; firstly, it is to teach students to organize their thoughts competently, in a short time to catch the author’s idea, reasonably to comment on the work of others, and most importantly through comments correctly reacting to the marked pluses and minuses to improve their own skills.

The procedure:

Here the procedure description:

Students were given the assignment to write a summary in 100-150 words for the read, written, watched information according to the themes taught. When they came to a classroom they exchanged their work in clockwise. Time was set for each summary to read 1 minute and 2 minutes for writing comments concerning the work done. However, in the beginning it took more time spent focusing on or discussing what was done. So we worked on developing simultaneously on the speed reading and writing skills, thinking and generating ideas fast.

The first step is to gather information about what happens in the class. Here are some different ways of doing this.

Here are suggestions for helping students develop the capacity for sharing their reflections:

Sit in a circle. Ask each person to share one reflection on the day's activities. Organize small-group reflections in which students share their thoughts. Then ask a reporter to present those thoughts to the whole class. Invite students to share problem-solving strategies. Ask them to focus on how many different ways they can effectively solve a problem.

Learning Logs

A simple but effective way of getting to grips with the idea of reflection is to set 10 minutes aside each week to write a Learning Log - every Friday afternoon, for example. A learning log is a bit like a diary or portfolio, but it has set headings that encourage you to record key events/experiences since the last log, your reactions to them, and then reflect on them to draw out conclusions about what happened and determine any subsequent actions you should take.

Here are four things to record in a simple Learning Log:

- the experience/situation/event
- your initial reactions to it
- what you did
- what you learned from the experience/situation/event

Tips for using Learning Logs

Make sure you keep your learning logs in a file or folder, so you can reflect on them again at a later stage. Reflection is better if it is a cumulative process.

Keeping a reflective journal

If you have not kept a reflective log, a diary, journal or sketchbook, you may have some questions about how to do it and why it can be useful to you. You may wonder about the purpose as well as what it should look like. What is the purpose of keeping a reflective journal? —Keeping a journal will help you get in touch with your reactions to readings, behaviours, experimentation, cohort dialogue, work experiences, and interpersonal relationships. It will help you “think about the way you think”, encourage the integration of theory and practice, and serve as a record of your experiences and learning in the program.

Mind Mapping

Process - How do I do it? —The process can have layers of complexity but the basic rules of Mind Mapping are: to begin with a central image or picture that represents your topic; place this image in the centre of the page which is lying horizontally; put keys words that relate to your central image on lines that radiate out from the central image; limit yourself to one key word per line; print or draw your key words in a way that relates to their

meaning and keep the length of the line close to the length of the word; put additional key words that relate to the previous key word in declining scope off the central radiating lines; use lots of colour, images, sizes, codes – whatever works for you to give the words greater association and meaning. The intention is to increase mental freedom and function. It is also believed that this form of note taking increases the input of information from both the left and right hemispheres of the brain thus encouraging “whole-brain” thinking [3].

It is really important to notice reactions of each student, because reflective learning implies a more systematic process of collecting, recording and analyzing students’ as well as teacher’s thoughts and observations to make changes and enhances.

Time demands educators to be more flexible and tangible for external changes and in this case reflective teaching becomes a tool which should be an essential part of the learning process, thus it should begin in our classroom. Some suggestions are already provided, which can be given in the next consistency:

- Why it is important
- Teacher’s diary
- Peer observation
- Recording lessons
- Student feedback
- What to do next-self questioning
- Thinking
- Talking
- Reading
- Asking
- Making conclusion

Educators may begin a process of reflection in response to a particular problem that has arisen with one or their classes, or simply as a way of finding out more about their teaching. They may decide to focus on a particular class of students or to look at a feature of your teaching - for example how they deal with incidents of misbehaviour or how they can encourage their students to speak more English in class.

Teacher’s diary

This is the easiest way to begin a process of reflection since it is purely personal. After each lesson it is suggested to write in a notebook about what happened. Educators may also describe their own reactions and feelings and those they observed on the part of the students. They are likely to begin to

pose questions about what they have observed. Diary writing does require a certain discipline in taking the time to do it on a regular basis.

Peer observation

Invite a colleague to collect information about the lesson. This may be with a simple observation task or through note taking. This will relate back to the area educators have identified to reflect upon. For example, a colleague might be asked to focus on which students contribute most in the lesson, what different patterns of interaction occur or how teachers deal with errors.

Recording lessons

Video or audio recordings of lessons can provide very useful information for reflection. Educators may do things in class that they are not aware of or there may be things happening in the class that as the teacher they do not normally see.

Audio recordings can be useful for considering aspects of teacher talk.

How much do educators talk?

What about?

Are instructions and explanations clear?

How much time do educators allocate to student talk?

How does educator respond to student talk?

Video recordings can be useful in showing you aspects of their own behaviour.

Where do they stand?

Who do they speak to?

How do they come across to the students?

Student feedback

Educators can also ask their students what they think about what goes on in the classroom. Their opinions and perceptions can add a different and valuable perspective. This can be done with simple questionnaires or learning diaries for example.

What to do next

Once educators have some information recorded about what goes on in their classroom, what do they do?

Think

Educators may have noticed patterns occurring in their teaching through their observation. They may also have noticed things that they were previously unaware of. They may have been surprised by some of their students' feedback. They may already have ideas for changes to implement.

Talk

Just by talking about what educators have discovered - to a supportive colleague or even a friend - they may be able to come up with some ideas for how to do things differently.

If they have colleagues who also wish to develop their teaching using reflection as a tool, they can meet to discuss issues. Discussion can be based around scenarios from their own classes.

Using a list of statements about teaching beliefs (for example, pairwork is a valuable activity in the language class or lexis is more important than grammar) they can discuss which ones they agree or disagree with, and which ones are reflected in their own teaching giving evidence from their self-observation.

Read

Educators may decide that they need to find out more about a certain area. There are plenty of websites for teachers of English now where you can find useful teaching ideas, or more academic articles. There are also magazines for teachers where you can find articles on a wide range of topics.

Ask

Pose questions to websites or magazines to get ideas from other teachers. Or if educators have a local teachers' association or other opportunities for in-service training, ask for a session on an area that interests them.

Conclusion

Reflective teaching is a cyclical process, because once educators start to implement changes, then the reflective and evaluative cycle begins again.

What are they doing?

Why are they doing it?

How effective is it?

How are the students responding?

How can they do it better?

As a result of their reflection educators may decide to do something in a different way, or they may just decide that what they are doing is the best way.

REFERENCES

- 1 Mezirow J. Transformative Dimensions of Adult Learning. Jossey-Bass. Chapter 4. Making Meaning Through Reflection. - San Francisco, 1991.
- 2 Pickering A. Facilitating reflective learning: an example of practice in TESOL teacher education. – Access mode: <https://www.llas.ac.uk/resources/gpg/2395.html> – (date of enquiring 20 may 2017).
- 3 Arthur L. Costa and Bena Kallick. Learning and Leading with Habits of Mind. Chapter 12. Learning Through Reflection. – Access mode: <https://www.llas.ac.uk> and – (date of enquiring 20 may 2017).

РЕФЛЕКСИВТІК ОҚЫТУ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ИГЕРУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Айнабаева З.М.¹,

¹магистрант, Абылай хан атындағы ХҚжәнеӨТУ, Алматы қ., Қазақстан

Бұл мақалада шетел тілін оқытуда рефлексивтік оқыту жаттығулары талқыланады. Рефлексивтік оқыту – студенттердің оқу барысында қандай білім алғандарын, оқу-білім жайлы қандай ойлар мен сезім және не үйреніп жүргенін айқындайтын тәжірибе. Рефлексивтік оқыту жеке тәжірибе мен тұлға аралық қарым-қатынасты және оқу-материалды терең зерттеу деп саналады.

Тірек сөздер: рефлексия, рефлексивтік оқыту, рефлексивтік оқу, оқыту журналдары, ақыл картографиясы, мұғалімнің күнделігі, жұптық жұмыс.

РЕФЛЕКТИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ ОВЛАДЕНИЯ АНГЛИЙСКИМ ЯЗЫКОМ

Айнабаева З.М.¹,

¹магистрант, КазУМОиМЯ в им. Абылай хана, Алматы, Казахстан

В этой статье рассматриваются упражнения, которые определяют рефлексивную суть обучения в изучении языка. Рефлексия - это практика, которая позволяет легко обнаружить, практиковать и понимать, что учащиеся переживают, думают, чувствуют и чему учатся. Считается, что рефлексивное обучение это глубокое изучение личного опыта и межличностных отношений и учебного материала.

Ключевые слова: рефлексия, рефлексивное обучение, рефлексивное преподавание, журналы обучения, картография ума, дневник учителя, парная работа

Статья поступила 14.05.2017 г.

UDC 327:37 (574:571)

ICSTI 14.07.07

INTEGRATION OF BLOG TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR SENIOR STUDENTS

Umutkulova A.N.¹

¹ Master student, specialty «6M011900 –Foreign languages: two foreign languages»

Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

aumutkulova@mail.ru

It is well known that “The learner remembers only 20% of what he sees, from 20% to 30% of what he hears, and 50% of what he sees and hears at the same time, and 80% of what he sees, hears and does simultaneously. Computer technologies, multimedia and the Internet, without any doubt, can serve to increase the effectiveness of training, allowing you to see, hear and implement various actions with educational material. This study does not aim at tracing the evolution of the use of computers and the Internet in education in detail. But at the same time, we need to focus on those areas of application of Internet technologies in foreign language education in the context of the competence approach, which can be actively used in independent work and self-education of students, promote

self-actualization of young people, and the identification and development of abilities.

Keywords: blog-technology, WEB 2.0 technology, foreign languages, intercultural communication, competence approach.

The purpose of this study is to introduce blog-technologies into a modern foreign language teaching method. The relevance of the study is due to the need of searching for better methods and means an increasing of the motivation of senior students within a study of a foreign language, the formation of the need of FL in means of communication, to increase the effectiveness of practical mastery of a foreign language. It is well known that “The learner remembers only 20% of what he sees, from 20% to 30% of what he hears, and 50% of what he sees and hears at the same time, and 80% of what he sees, hears and does simultaneously [1].

Today Blog is a personal page of the user in the form of a diary or magazine. A blog is usually created by one person who can optionally place on his page both textual material and photos, audio and video recordings, links to other Internet resources. Any visitor to the blog, having read the content of the site, can somehow react to the published text or viewed photos by posting comments on the blog. Blogs have a linear structure.

A Canadian scientist Stephen Downes gives the following definition to blogs: the blog is Humanities. Pedagogy and psychology are virtual expansion of the classroom. This virtual space consists of three components:

- a cool web-space where ads, homeworks and etc. are placed, .;
- public communication zone, where students publish the results of their work;
- the personal space reserved for the student’s thoughts and reflections, as well as for the instructions of the teacher [2].

S. Downes highlights five main ways to use blogs in learning a foreign language:

1) Teachers use blogs instead of the standard classroom web page where they post the course schedule, homework, texts / articles for study and exercises;

2) Teachers post on the class-blog addresses of some sites on the internet, which can be used by students for in-depth and effective training on the topic;

3) Blogs are used to organize an in-class discussion, which allows students and teachers to get each others opinions, to identify similarities and differences;

4) Teachers use blogs to organize classroom seminars and read books;

5) Students are encouraged to create their own blogs, in which they report about the work done, i.e, perform exercises, and write essays, articles on the proposed issues.

Students are also invited to join the training group's blog. This type of such kind of blog is designed specifically for organizing an out-of-class discussion of the studied issue (a watched movie, a read book, etc.) by the entire training group. A blog can start with a discussion item or text (audio, video), followed by student comments. Unlike personal blogs of students, each of which is located on a separate page, in the blog of the training group, students' comments are posted on one page one after another. This greatly facilitates familiarity with the opinions of others and stimulates discussion. During working with the blog of the training group, students develop the following skills in written speech [3]:

- to state the content of a read / heard foreign language text in theses or brief messages;
- to use the necessary language tools for expressing an opinion, expressing consent / disagreement in a non-categorical and non-aggressive form;
- to conduct analogies, comparisons with available language tools;
- to argue their own point of view with usage of language tools.

In our view, the blog is the most promising development environment of a network knowledge sharing community. Blogs and similar environments can serve as databases - repositories of collective experience. For joint collective activity in the network, there should be a common space that is equally accessible to all participants, where they can place their thoughts in co-authorship with teachers and students, and react to other people's statements. Such an electronic environment replaces the school board, on which anyone could write and draw.

Thus, the integration of the latest information technologies into the educational process provides opportunities for [4]:

- entry of students into live communication;
- active involvement of students in the language environment and overcoming the language barrier;
- for the creative activity of students;
- improvement of communicative and intercultural competence;
- motivation of students to study a foreign language and culture.

The use of Internet resources in teaching foreign languages, the integration of Internet resources into the educational process, allows to solve a number of didactic tasks more efficiently:

- to form and improve reading skills, directly using the network materials of varying complexity;
- to improve listening skills on the basis of authentic sound texts on the Internet, as well as texts prepared by a teacher;
- to improve writing and speaking skills;

- to replenish the vocabulary, both active and passive, with the lexicon of modern English;
- to introduce students to the cultural realities, which include speech etiquette, features of speech behavior of different peoples in the conditions of communication, features of culture, traditions of the country of the studied language;
- to form a stable motivation for foreign-language activity of students in the lesson on the basis of the systematic use of authentic materials and observance of the principle of connection with life.

Integration of blog-technologies into the educational process inevitably leads to a review of the place and role of the teacher in this process, the main task of which is not the transfer of knowledge and the formation of skills, but the stimulation of interest, motivation to learn the language, to help in learning and creative search. Relations with students are now based on the principles of cooperation and joint search and creativity.

In higher professional education, in the context of a competence approach, blogs can be used in the following areas [5]:

1. Organizational sphere.

- management and organization of the educational process (information on the organization of the educational process, timetable, curricula, programs, plans for seminars, problem books, information about assignments, teaching materials, literature, etc.);
- information about the intermediate and final certification, examination requirements, requirements for the design of abstracts, course and diploma papers, master's dissertations. criteria for evaluating various types of work (tasks);
- comments of representatives of the administration, teachers and students on the organization of the educational process;
- blogs when developing new courses and programs.

2. Advanced training. Research work.

- blogs as methodological seminars for young teachers, for sharing experiences or introducing a new material;
- research blogs for teachers and / or students;
- blog – is an information and analytical support for international seminars, conferences or roundtables held regularly at the university or institute;

3. Teaching general and special subjects.

- explanations, comments and exchange of views on the topics studied;
- consultations (especially during the semester);

- creation of thematic blogs for the course program, using blogs as an additional or basic material and as part of the internet textbook;
- blogs - archives of didactic and analytical materials;
- blogs for the publication of assignments of a creative or scientific nature (studies, analytical references, essays, reports, etc.).

4. Learning foreign languages.

- explanations, comments and exchange of views on the topics studied, carrying out of consultations;
- creation of thematic blogs for the course program, using blogs as an additional or basic material and as part of the internet textbook;
- audioblogs, helping students in learning foreign languages to form the skills of reading and pronunciation;
- blogs for teaching written language, formation and development of writing skills;
- blogs that have a linguistic-cultural and cultural orientation;
- blogs for translation training. consideration in blogs of theoretical and practical questions of translation. accommodation in the blogs of the translation workshops. discussion in the web of translation difficulties;
- blogs for learning different types of reading;
- blogs for learning business language. in blogs, imitation of professional skills is possible. for example, the reconstruction of the company. blogs can serve as training for specific skills (teaching writing business letters, business papers, documents, etc.);
- blogs - archives of didactic and analytical materials;
- blogs for the publication of independent creative tasks (essays, reports, etc.). on such blogs it is possible to place instructions, auxiliary materials, directly performed tasks, analysis of the jobs delivered [6].

5. Independent work.

- blogs that orient students, actively engaged in self-education in the existing methodology of teaching and research work;
- blogs highlighting internet resources, allowing students to study more deeply the curriculum of courses provided for by the curriculum, as well as related disciplines;
- blogs describing the methods of independent study of a foreign language;
- blogs that provide psychological help in teaching and self-improvement;
- live journals of students engaged in self-education [7].

As practice shows, students do not tend to write if there is not given

the appropriate task. The exception are email and blogs. Transfer of written assignments to blogs systematizes these tasks, unites and unites students, as they can get acquainted with the work of fellow students, exchange comments [8].

Consider the educational opportunities of a teaching blog in teaching a foreign language from the point of view of practical implementation by the example of Blogger.com. At the beginning of the training semester, the thematic plan and other documents regulating the educational process are published on the blog. The Google Docs service makes the publishing process fast and convenient: a Microsoft Word document stored on computer is downloaded directly to Google Drive (the “cloud” document store), then the link received on it is published in a blog post. This eliminates the need to copy and distribute documents, they are always available in the student-free access on the content of the teacher’s blog. It should be noted here that access to documents should be limited by using the “Share access to those who have a link” function. The publication of messages in the blog means both textual information and the ability to attach video clips, audio texts. As example, one of the tasks on the topic “Traveling”, posted on the blog, included a video in English on buying train tickets over the Internet and a number of questions. The task of the students was to get acquainted with the video information and answer the questions posed through the “Comment” function. The link to the comments which appeared on the blog (in this case, the answers of the students) comes to the teacher’s e-mail box and any participant who issued the newsletter from the blog. This makes it possible to track quickly any new published information.

The special gadget “*Interview*” contributes to an even greater development of the communicative function of the blog, its interactivity. This function provides the opportunity to publish a question and several answers with automatic counting of votes. The teacher’s analysis of the survey results allows him to make the necessary adjustments to various aspects of the learning process. For students, participation in the survey gives an additional opportunity to express themselves on the stated problem. As a first survey, we propose to determine the aspect of speech activity in a foreign language where students feel some difficulties. For instance, we published the question “*What do you find the most difficult in studying English?*” / “*What do you consider to be the most difficult in learning English?*” and the answers were: *Grammar* / “*Grammar*”, *Speaking* / *Listening* / *Reading*, *Writing* / *Reading*.

This survey was of a diagnostic nature, the analysis of the results helped the teacher to build a course on the organization of the educational process, taking into account the opinions of the students. In the future process of

organizing students' independent work, one can use a poll - voting for the work they liked most, performed by students and published on the Internet. This type of survey significantly increases the motivation of students to perform network project work, develops critical thinking and tolerance among them. It should also be noted that the appeal of students to the teaching blog gives them an additional opportunity to practice reading in a foreign language. Our dynamic world with its rapidly changing information flows and now is difficult to imagine it without using the Internet in various areas of the user's activities. Blog technologies in the process of teaching foreign languages have become an integral tool of the modern teacher and firmly consolidated their positions in the educational space of the information and teaching environment of the university.

There are various options for the structure, depending on the goals and objectives of the blog being created. Consider the most optimal structure of the educational blog, which includes several sections.

1. General and organizational information. This section contains the work program of the discipline, the calendar plan for its study, educational materials, recommended literature for students, requirements for credit, rules for conducting the exam, information on changes in the timetable and a number of other organizational issues.

2. Archive of the blog. It helps to carry out a quick navigation on the issue of translation to be discussed.

3. Practical tasks. The section is a set of exercises for translation.

4. Works of students. In this section, they perform the exercises proposed in the "Practical Assignments" block, comment on the translations of classmates.

5. Question and answer. Here students can ask any question they are interested in working with the blog.

6. The Forum. Section for discussing complex, controversial, contradictory and discussion translation tasks. The moderators of the conversation can be both teachers and students themselves.

7. News / Bulletin board. A section containing current news of a different nature: from a change in the schedule to information on current events in the university, translation competitions, student conferences, etc.

Let's look more detailed at the section "Practical tasks", which is represented by modules of exercises for lexical, grammatical and lexical-grammatical translations.

Exercises for the use of lexical transformations (exercises are given in a shortened version):

Exercise 1. Choose the dictionary correspondence to the verb "wait" in

different contexts, using the electronic dictionary “Multitran.com”. What lexical transformations did you use to translate this verb?

1. Finally, he spoke. “You have done a great service to God. We have waited centuries for this. You must retake the stone for me. “(Dan Brown. The Da Vinci Code).

2. The barricade was like a guillotine waiting for crush intruders (Dan Brown, The Da Vinci Code).

3. “Like you said yourself, you’re still not sure you have the job. Let’s wait and see. “ We cooked a simple dinner and fell asleep watching Letterman (Lauren Weisberger, The Devil Wears Prada).

Exercise 2. Study the translation of the verb “wait” in the professional translations of sentences from Exercise 1, compare with your options.

1. And then he said: “You rendered tremendous service to our Creator. We have been waiting for this hour for many centuries. You must get this stone for me. “(Dan Brown, Da Vinci Code (N.Rein’s translation)).

2. The overhanging grid resembled a guillotine, ready at any moment to crash and crush an uninvited guest (Dan Brown, Da Vinci Code (N.Rein’s translation)).

3. “You yourself say that you are not yet sure that you got this job. Wait and see”. We prepared a simple dinner and fell asleep just in the middle of the Letterman show (Lauren Weisberger.) The devil wears Prada (Mayakov, T. Shabaeva).

Exercise 3. Translate the headers with the verbs “wait” and “expect”.

1. The Researchers have discovered a better way to wait in line, and you’re going to hate it (The Washington Post).

2. Flying (Los Angeles Times). 2. You do not need to be in shape to try kiteboarding.

3. Racial disorder even affects how long we wait for the doctor (The Washington Post).

Exercise 4. Correlate the headings from Exercise 4 with the following excerpts from the articles. Translate the sentences containing the verbs “wait” and “expect”. What transfer method did you use to translate lexical items?

1. The differences appeared as part of the “clinic time”. White Americans spent 80 minutes waiting for or receiving care. Black Americans, on the other hand ...

2. Two Danish researchers have used the economic discipline of game theory to weigh the costs and benefits of some different methods of waiting in line. The paper analyzes three different systems for waiting in line: the first-come, first-serve system ...

3. Many kiteboarders say the sport can feel like flying. After four hours, I had an adrenaline. But I could not even work the kite ...

Exercise 5. Using the sites of electronic newspapers "The Guardian" (<http://www.theguardian.com/international>), The Washington Post (<https://www.washingtonpost.com/>), Los Angeles Times (<http://www.latimes.com/>), find the full version of the article you are interested in and make a functional Translation, posting your option in the blog.

Obviously, one of the main advantages of the exercises in the blog is the formation of skills to work with various electronic resources, the possession of which is necessary in the professional work of the future translator. In addition, by doing the translation exercises in the blog, students are more attentive to the tasks, more carefully think through their translations, the level of responsibility for writing is increased, since the blog has open access for all Internet users.

Summarizing the role of blogs in the training of future translators, we note that this technology is an effective training tool. Approbation of blog technologies in the training of translation allowed us to conclude that an educational blog can be used as:

a) a bulletin board for students, where information about changes in the timetable, homework, deadlines, announcements of various translation competitions is posted;

b) a platform for posting information on the use of various electronic resources, in particular, linguistic buildings;

c) a platform for placing exercises in order to form various translation skills;

d) space for organization of discussion within the group, in particular, discussion of the solution of a particular translation task, commenting and analysis of translations of students or professionals and etc. [9].

Thus, it can be said that blog as a pedagogical technology is a new phenomenon, but rather promising. Blogs give their authors and readers a great choice of means of development, learning and communication in a circle of common interests. Blogs can be of interest to a large number of readers: students, their parents, students. The undoubted merit of blogs in their multifunctionality. They allow you to develop the skills of written speech, create conditions for self-expression of the person, help to establish contact between the teacher, the student, the parents of the students. Blogs give anyone who comes to the site the opportunity to reveal their deeply hidden talents and unique opportunities.

REFERENCES

1 Andrews S. Teacher Language Awareness. - Cambridge: Cambridge University Press, 2007.

2 Downes S. Blogs in Learning // Staff Training and Research Institute of Distance Education (STRIDE). - Indira Gandhi University, 2010. – P. 88-91.

3 36 Articles on How to Put Technology Into Your Classroom // Structured learning LLC/ - USA, 2008. – P. 291.

4 Стратегический план Министерства образования и науки Республики Казахстан на 2017-2020 годы. – Астана, 2016.

5 Капранчикова К.В. Мобильные технологии в обучении иностранному языку студентов лингвистических направлений подготовки // Язык и культура. – 2014. – № 2. - С. 55-69.

6 Сысоев П.В., Евстигнеев М.Н. Использование новых учебных Интернет-технологий в обучении иностранному языку (на материале культуроведения США) // Язык и культура. – М., 2013. – С. 12-21.

7 Раицкая Л. К. Блоги и агрегаторы RSS в преподавании иностранного (английского) языка // Филологические науки в МГИМО. – М.: МГИМО-Университет, 2006. – С.118-127.

8 Bloch J. Abdulah's Blogging: a Generation 1.5 Student Enters the Blogosphere // Language Learning and Technology. - 2007. - Vol. 11/2. - P. 25-37.

ЖОҒАРҒЫ КУРС СТУДЕНТТЕРІНІҢ ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУҒА АРНАЛҒАН БЛОГ-ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ИНТЕГРАЦИЯСЫ

Умуткулова А.Н.¹,

¹ магистранты, «6M011900 - Шетел тілдер: екі шетел тіл»,

Абылай хан атындағы ХҚжәнеӘТУ, Алматы қ.,

aumutkulova@mail.ru

Студент көргенінен тек қана 20 %, естігенінен 20-30% дейін, бір уақытта көргенінен, естігенінен - 50%, және 80% бір мезетте істейтін, көретін, естігенің есінде сақтайтын белгілі болған. Күмәнсіз, компьютерлік технологиялар, мультимедия және Интернет көруге, естуге және материалмен әртүрлі әрекеттерді орындауға мүмкіндік беріп, оқыту тиімділігін арттыру үшін қызмет ете алады. Осы зерттеу жұмысы компьютердің және Интернеттің білім беру жүйесінде пайдалануы эволюциясынегжей қадағалауға бағыттаған жоқ, бірақ шет тілдік білім берудің құзыреттілік тәсіл контекстінде студенттердің өздік жұмыс үшін, жастардың өзін-өзі жәрдемдесу және қабілеттерін айқындау мен дамыту үшін белсенді пайдаланылатын интернет-технологияларының қолдану салаларында қажет қояды.

Тірек сөдер: блог-технология, WEB 2.0. технологиясы, шетел тілдер, мәдениаралық қарым-қатынас, құзыреттілік тәсіл.

ИНТЕГРАЦИЯ БЛОГ-ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ У СТУДЕНТОВ СТАРШИХ КУРСОВ

Умуткулова А.Н.¹,

¹ магистрант по специальности «6M011900 – Иностранный язык: два иностранных языка», КазУМОиМЯ в им. Абылай хана, г.Алматы,

aumutkulova@mail.ru

Известно, что «обучающийся запоминает только 20% того, что видит, от 20 до 30% того, что слышит, 50% того, что видит и слышит одновременно и 80% того, что видит, слышит и делает одновременно. Компьютерные технологии, мультимедиа

и Интернет, вне всякого сомнения, могут служить повышению эффективности обучения, позволяя видеть, слышать и осуществлять различные действия с учебным материалом. Настоящее исследование не ставит своей целью проследить подробно эволюцию использования компьютеров и Интернета в образовании, но в тоже время ставит необходимым отановиться на тех областях применения интернет-технологий в иноязычном образовании в контексте компетентностного подхода, которые могут активно применяться в самостоятельной работе и самообразовании студентов, способствовать самоактуализации молодыхлюдей, выявлению и развитию способностей.

Ключевые слова: блог-технология, технология WEB 2.0., иностранные языки, межкультурная коммуникация, компетентностный подход.

FEATURES OF INTERNET RESOURCES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN THE DEVELOPMENT OF WRITTEN SPEECH

Berniyazova G.A.¹

¹Master of degree, specialty «6M011900 - Foreign language: two foreign languages» at Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan
e-mail: gulmira_080993@mail.ru

English language lessons for students of higher education institution for the formation of the written word skills to discuss the specifics of the use of Internet resources. New technologies in the teaching of English language lesson, comprehensive use of technical means to relieve a lot of difficulties with the teacher services that contribute to the emergence of new method.

Currently in the process of the creation of specialized technologies to information and communication tools in many areas of education and training in the disciplines of multimedia encyclopedias. The organization of educational process with the use of new teaching methods, which allows you to play situational simulators and multimedia training systems are designed.

Keywords: Internet resources, interactive multimedia training systems approach.

ӘӨЖ 371.3
ҒТАМР 14.07.07

ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУДА ЖАЗБА СӨЗ ІСКЕРЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ИНТЕРНЕТ РЕСУРСТАРЫН ҚОЛДАНУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Берниязова Г.А.¹,

¹магистранты „6M011900-Шет тілі екі: шетел тілі”,
Абылай хан атындағы ХҚжәнеӘТУ, Алматы қ., Қазақстан
e-mail: gulmira_080993@mail.ru

Жоғары оқу орынының студенттерінің ағылшын тілі сабағында жазба сөз іскерліктерін қалыптастыруға арналған интернет ресурстарын қолданудың ерекшеліктерін талқылайды. Ағылшын тілді оқытуда жаңа технологияларды,

техникалық құралдарды сабақта жан-жақты қолдану, оқытушының көптеген қиындаған қызметтерін жеңілдетіп, осы іскерліктің ұстанымды жаңа тәсілдерінің пайда болуына мүмкіндік туғызады.

Оқытудың жаңа әдістерін пайдалана отырып, оқу үрдісін ұйымдастыру мүмкіндігін беретін ойындық ситуациялық тренажерлар және мультимедиалық оқыту жүйелері құрастырылған.

Тірек сөздер: интернет ресурстары, интерактивтік тәсіл, мультимедиалық оқыту жүйелері.

Шет тілі - қазіргі заманның талабына сай, қоғамның әлеуметтік-экономикалық, ғылыми-техникалық және мәдениет дамуының қайнар көзі. Қазір шет тілін оқыту әдістемесінің деңгейі жоғары. Тілді оқытуда интерактивтік тәсіл, ойындар, екеуаралық пікірталастар, сонымен бірге ақпараттық технология, интернет, компьютер қолданылуда.

Оқытудың ақпараттық технологиясы – бұл ақпаратпен жұмыс жасау үшін арнайы тәсілдер, педагогикалық технологиялар, бағдарламалық және техникалық құралдар (кино, аудио және видеокұралдар, компьютерлер, телекоммуникациялық желілер). Мысалы: оқушылар, студенттер, оқытушылар интернет талаптарында берілетін құжаттардағы тапсырмалар мен жаттығуларды орындай алады, үйреніп жүрген тілінде электронды почта(@mail), бейне-конференция, анықтама каталогтар, жүйеде сөйлесу(chat), виртуалды қатынас клубтары – конференцияларға қатыса алады. Сонымен бірге белгілі бір уақытта мәтіндік хабарламалар мен алмасуға, радио бағдарламаларды тыңдауға, бейнероликтер көруге, яғни ақпараттың кез келген түрін қолдануына толықтай мүмкіндіктері бар [1]. Ақпаратты қандай да арақашықтыққа тез арада жеткізу, алыстағы ақпарат көздерін пайдалану мүмкіндігі интерактивтік іздеу жүйелері мен өз бетімен іздеу, сондай-ақ алынған материалдарды түрлі тіл тасушыларға ауыстырып салу мен т.б сол сияқты интернет артықшылық көздері пайдаланылады. Ағылшын тілді оқытуда жаңа технологияларды, техникалық құралдарды сабақта жан-жақты қолдану, оқытушының көптеген қиындаған қызметтерін жеңілдетіп, осы іскерліктің ұстанымды жаңа тәсілдерінің пайда болуына мүмкіндік туғызады. Осындай жаңа жолдардың біріне ақпараттық оқыту жүйесіндегі компьютерлік бағдарламалардың түрлері арқылы тіл сабақтарының лексика бөлімін меңгертуде ақпараттық технологиялардың алатын орны зор. Интернет арқылы оқушы грамматикалық, лексикалық, фонетикалық жаттығулар, оқуға және грамматикаға арналған тесттерімен жұмыс істей алады [2].

Компьютерлік оқыту бағдарламаларының қай қайсы болмасын өз мазмұнынан грамматикалық құрылымның жұмыстарын қамтиды.

Білім беру жүйесіндегі ақпараттық технологияның мүмкіндіктері:

- Әрбір адамға білім алудың өзіне тиімді жолын таңдауға мүмкіндік беретін білім берудің ашық жүйесін орнықтыруға;
- Білім алудың техникасын түбірімен өзгертуге;
- Оқыту үрдісінде оқушылардың танымдық іс-әрекетін тиімді ұйымдастыру;
- Электрондық білім беру пайдалану арқылы даралап оқытуға.
- Ақпараттық коммуникациялық технологияларды пайдаланудың тиімділігі;
- Мультимедиялық мүмкіндіктерді қолдау (музыкалық немесе дикторлық дайындау, анимация бейне-клиптер, слайд-шоу).
- Жүйенің басқару құрылымы-оқытушы өз ойын, көзқарасы, өз кезегіндегі материалдық ұсынылымын, әр түрлі аудиторияға бірғана оқу мәліметтерін ұсынуға мүмкіндік алады.
- Білімді бақылау арқылы нәтиже алу, бағалау.

Қазақстан Республикасының мемлекет аралық тілі- ағылшын тілін жаңа технологиялар арқылы оқыту ісі күннен- күнге өзекті болып келеді. Тілді ақпараттық –коммуникативтік технология арқылы оқыту тіл үйренушінің өз бетімен тіл үйрену қабілеттерін жетілдіруіне игі ықпал ететін тиімді жүйе болып табылады [3-4]. Сонымен қатар оқушылар интеллектуалдық, шығармашылық және коммуникативтік істерін дамыта алады, оқушының оқу белсенділігі артады, сабақтың негізгі кезеңдерінің бәрінде оқушыларға шығармашылық жұмысты ұсынуға болады.

Оқытушы сабағында ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы оқушыға үйретуге тиісті ақпараттармен білім қорын жүйелі түрде көрсете біледі. Ақпараттық-коммуникациялық технологияны пайдалану оқытудың тиімді әдістерінің бірі. Мысалы: ағылшын тілін үйретудің тиімді әдістерінің бірі-шетел тілінде *ән үйрету*. Ән үйрету арқылы оқушылардың төмендегідей ақпараттық құзіреттіліктерін қалыптасады. Мысалы өз сабағымда тақырыпқа сай шетел тілі сабақтарында әндерді пайдаланғанда, оны мұқият таңдап аламын [5]. Өйткені жаңа лексиканы немесе грамматикалық материалды бекіткен кезде әнге берілетін тапсырмалар оқушының деңгейіне қарай таңдалады. №11 топта өткізілген

«Сан есім. The numerals» тақырыбына сай таңдалған әнді айтамыз:
One little, two little, three little Indians

Four little, five little, six little Indians
Seven little, eight little, nine little Indians
Ten little Indian boys.
Ten little, nine little, eight little Indians
Seven little, six little, five little Indians
Four little, three little, two little Indians
One little Indian boy.

99 bottles of pop on the wall

99 bottles of pop on the wall
99 bottles of pop
If one of those bottles should happen to fall,
98 bottles of pop on the wall.
98 bottles of pop on the wall
98 bottles of pop
If one of those bottles should happen to fall,
97 bottles of pop on the wall.
97 bottles of pop on the wall
97 bottles of pop
If one of those bottles should happen to fall,
96 bottles of pop on the wall.
Repeat....
3 bottles of pop on the wall
3 bottles of pop
If one of those bottles should happen to fall,
2 bottles of pop on the wall.
2 bottles of pop on the wall
2 bottles of pop
If one of those bottles should happen to fall,
1 bottle of pop on the wall.
1 bottle of pop on the wall
1 bottle of pop
If that bottles should happen to fall,
No bottles of pop on the wall.

Ағылшын тілі сабағында компьютерді, мультимедиялық және электрондық оқулықтарды және интерактивті тақтаны пайдаланғанда:

- лексиканы оқып үйретеді;
- сөйлеу ырғағын;
- диалог, монолог және рөлдік ойындарды («A visit to the doctor», “At the taxi”, “Farmer”)

- хат жазуға үйретеді; ("Letters in the mail" тақырыбы бойынша электронды есептеу машинасының операторы тобына сабақ)
- грамматикалық құрылымдарды түсіндіріп, оқушылардың есінде сақтауға көмектеседі.

Ағылшын тілді оқытуда жаңа технологияларды, техникалық құралдарды сабақта жан-жақты қолдану, оқытушының көптеген қиындаған қызметтерін жеңілдетіп, осы іскерліктің ұстанымды жаңа тәсілдерінің пайда болуына мүмкіндік туғызады. Осындай жаңа жолдардың біріне ақпараттық оқыту жүйесіндегі компьютерлік бағдарламалардың түрлері арқылы тіл үйретуді жатқызуға болады.

Оқушылардың сөйлеу тілін дамытуда диалогтың да берері мол. *Диалог* – сөйлесудің ең негізгі түрі болып саналады. Адамдар арасындағы қарым-қатынас амандасудан басталады. Оқытушы сабаққа кіргеннен оқушылармен диалогта болады. Оқушыларға белгілі бір тақырыпта тапсырмалар беру арқылы сұхбаттар құрылады. Диалогтік сөйлесуді естіп-тыңдаумен біртұтас та, жекелей де пайдалануға болады. Мақсатты ұйымдастырылған жағдаяттар арқылы ауызекі сөйлесуге үйрету - оқушыларды қызықтырады. Диалогтік сөйлеу коммуникативтік оқытудың негізгі ұстанымына сәйкес келеді. Коммуникативтіліктің жауап алынған жағдайда ғана жүзеге асуы оның ұстанымы болып есептеледі. Ауызекі сөйлесу – жауаптасу арқылы жүзеге асады, ал жауаптасуға дейінгі дайындық кезеңдерін былайша сараланады: I кезең: диалогпен танысу, мысалы:

-Hello!

- Hi!

-What is your name?

-My name is Anara. And yours?

-Ma name is Alex...

II кезең: диалогті жаттау, мысалы №11 топта «At the theatre»

тақырыбын өтсек сол бойынша диалог құру және жаттау тапсырмасы болады.

-Are you a frequent theatregoer?

- I can't say I am. But still I try not to miss an opportunity to see the plays that are spoken of and are worth seeing.

-When did you visit the theatre first?

- It was some years ago. My mother took me to a morning performance of the ballet "The Sleeping Beauty".

-What were your impressions?

- It was great! The acting, the costumes, the music of the ballet were

superb! The performance was a great success with the public.

- Have you ever been to the Bolshoi Theatre?

- Unfortunately, I haven't. But my mother happened to be there. She listened to the opera "The Queen of Spades" there. I can't tell you what a treat it was for her.

III кезең: диалогті қойылымға айналдыру, яғни сөйлесім іс-әрекетін қойылым іс-әрекетімен ұштастыру, мысалы тілдер күніне ұйымдастырылған «Білім – алтын қазына» атты апталығында оқушылар «Romeo and Juliet» қойылым қойды. Сол қойылым диалог түрінде өтті.

Жазуды оқыту.

Жұмыстың бұл түрі сауатты жазу дағдыларымен, есте сақтау қабілеттерін дамытады, әрі пернетақтаны меңгеруге септігін тигізеді. Тыңдау, сауатты жазу, әріптерді теру секілді үш іс-әрекетті бір уақытта біріктіреді [6].

Коммуникативтік сөйлеу әрекетінің қай түрі болса да лексикалық-грамматикалық дайындық деңгейіне сүйенеді. Белсенді сөйлеу әрекетін ұйымдастыруда ауызекі жауаптасу мен мәтін бойынша жұмыс негізгі құрал болып табылады. Сонымен қатар, ақпараттық оқу құралдары (компьютер, аудио-визуалды құралдар) бойынша да оқушылар белсенді коммуникацияға түсе алады. Ауызекі сөйлеу тілін қалыптастыруда сөздер мен сөз тіркестерінің қолданылуын, сөйлем құрастыруды, тұрақты сөз тіркестерін қолдануды, сұрақ қоюдың барлық түрлерін үйрену тиімді. Оқушылардың сөйлеу дағдылары ауызекі сөйлеу жүйесінен, сұраққа қысқа да толық жауап қарастыра алуынан, оқығандарын ауызша да, жазбаша да мазмұндап беретіндей дағды-машықтарынан, шығарма, хат жазу дағдыларынан құралады. Ағылшын тілін оқытуда ең алдымен тәжірибелік мақсат қойылады, оған оқушылардың сөздік қорларын байыту, сауатты жазуға үйрету, сөйлесуге, көргендерін, естігендерін әңгімелеп беруге үйрету қажет. Ал бұл іс-әрекеттерді сауатты да дұрыс жүзеге асыру үшін грамматикалық жұмыс жүргізілуі керек.

Сонымен бірге ағылшын тілі сабақтарында электрондық оқулықты пайдаланудың маңызы зор. Электрондық оқу құралы-бұл оқу курсының ең маңызды бөлімдерін, сонымен бірге есептер жинағы, анықтамалар, энциклопедиялар, карталар, атластар, оқу эксперименттерін жүргізу нұсқаулары, практикumға және т.б білім беруді басқаратын мемлекеттік органдар тағайындаған арнайы статусы бар берілген түрдегі баспаларды қамтитын электрондық оқу басылымы. Оқу процесінде

оқытудың ақпараттық – коммуникациялық технологияларын тиімді пайдалану және қолдану айтарлықтай оң тәжірибе беріп отыр. Атап айтсақ, оқушылардың өз бетімен ізденісі, пәнге деген қызығушылығын арттырып, шығармашылығын дамытуға, оқу қызметінің мәдениеті қалыптастыруға, дербес жұмыстарын ұйымдастыруға өте маңызды.

Сонымен, интерактивтік тақта сабаққа қатысушылардың барлығының ойын бір ортаға жинақтап, қажет ақпаратты өңдеу арқылы жалпыланған ақпараттық біліктілікті қалыптастыратын тиімді құрал болып табылады. Алдын ала дайындалған оқу материалдар-презентациялар, мәтіндік, графикалық ақпараттық объектілер-сабақтың жақсы өтуін және барлық ақпарат түрлерін қолдануды қамтамасыз етеді. Біз бейбіт елде, мемлекеттік білімді жетілдіруге аса мән берген елде тұрамыз. Жалпы білім берудің мақсаты – терең білімнің, кәсіби дағдылардың негізінде еркін бағдарлай білуге, өзін-өзі дамытуға адамгершілік тұрғысынан жауапты шешімдерді қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру, яғни жеке тұлғаны қалыптастыруға негізделген, ақпаратты технологияны терең меңгерген, жылдам өзгеріп жататын бүгінгі заманға лайықты, жаңашыл тұлғаны қалыптастыру.

Бәсекеге қабілетті болу тікелей білімге байланысты. Біз жаңа технологияға, жаңа өркениетті дамуға байланысты басқа өркенді елдердің көптен бері пайдаланып келе жатқан ақпараттық-коммуникациялық технологиялар құралдардың қолданып отырмыз. Бұл-біздің Қазақстанның алға қарай жылжуының нышаны болып табылады. Ғылыми білім беруде интерактивті тақтаның мүмкіндігі мол. Интерактивті құралдарды қолдану арқылы оқушы білім кеңістігіне еркін бойлай алады. Оқу процесінде, оның ішінде практикалық сабақтарда ақпараттық коммуникациялық технологиялар. Интерактивті тақтамен презентацияны бірге қолдану оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын ерекше арттырады.

Шетел тілін оқытудың басты мақсаты - оқытушыларға шетел тілінде қарым-қатынас жасауды базалық деңгейде игерту. Осыған сәйкес оқыту мазмұнына қарапайым коммуникативтік біліктілікті, қажетті жағдайда ауызша және жазбаша (сөз, тыңдап түсіну, оқу, жазу) өзара мәдени қарым-қатынас процессінде қолдана алу қабілеттілігі мен дайындығын қалыптастыруды қамтамсыз ететін тілдік, сөздік, әлеуметтік-мәдени білім, білік дағдылар енеді. Осы мақсатқа сай оқыту міндеттері екі үлкен бағыт бойынша белгіленеді.

Танымдық бағыт бойынша:

- Оқушының лингвистикалық дүниетанымын қалыптастыру;
- Тілдің қоғамдық-әлеуметтік мәнін түсіндіру: (Қазіргі уақыт талабына сай шетел тілінің пән ретінде қажеттілігі күннен-күнге артып отыр. Ол қоғамның әлеуметтік-экономикалық, ғылыми-техникалық және жалпы мәдени алға басуында қозғаушы фактор болуда.)
- Оқушының тілін дамыту, тілдік шығармашылық қабілеттерін жетілдіру;
- Сөз мәдениетін таныту;
- Пікірталас мәдениетін жетілдіру;
- Сөйлеу түрін, сөйлеу тәсілін меңгерту;
- Оқушылардың логикалық ойлауының бір ізді болуын қалыптастыру; *Коммуникативтік, практикалық бағыт* бойынша:
- Оқушыларға тіл нормаларын меңгерту;
- Тілдік сауаттылығын арттыру;
- Оқушылардың тілдік - эстетикалық талғамдарын қалыптастыру;
- Этикет нормаларына сай тіл мәдениетін жетілдіру;
- Сөйлеу әрекетіне қажетті заңдылықтар мен талаптарды меңгерту;
- Шығармашылық қабілеттерін дамыту;
- Қарым-қатынас талаптарына сай іскерліктерде қолдана білу;
- Пікірталас түрлеріне сай сөз қолдану біліктілігін қалыптастыру;

Бұл міндеттердің жүзеге асырылуы тілдік білімнің (мұның қай - қайсысы да тіл арқылы баланың логикалық ойлауын дамытуға, қарым-қатынастық дағдыларын жетілдіруге, сөз әрекетінің түрлеріне) қатынасты машықтануына әсерін тигізеді.

Компьютердің білім беру құралы ретінде кең таралуының негізгі алғы шарттарын ғалымдар төмендегідей саралайды:

1. Компьютер шексіз ақпарат әлемінде еруге және ақпаратты жүйелі түрде талдап, сараптауға мүмкіндік береді. Ақпаратты алудағы жоғары жылдамдық адамның ақпараттық мәдениетінің үнемі өсуіне жағдай жасайды.

2. Компьютер адамның зерттеу-танымдық әрекетінің әмбебап құралы ретінде ерекшелінеді.

3. Өзге құралдардан компьютердің ерекшелігі – оның қатысымдық құрал бола білуі. Яғни, білімгер, ол арқылы қатысымның барлық түрлерін жүзеге асыра алады. Бұл – мәтіндерді оқу, сұхбат жасау, жазу, тыңдау әрекеттері. Тіл үйренуде бұл мүмкіншіліктер ең маңызды болмақ.

4. Құрал білімгерлерге өз әрекеттерінің нәтижесін айқын көрсете

алады. Білім алуда дұрыс шешім жасай білуге деген оқушылардың өзіндік тәсілін, стратегиясын қалыптастырады.

5. Компьютердің көмегімен жаттығулардың кешенді түрлерін аз уақытта орындау мүмкіншілігі туындайды [7].

Ақпараттық технологияны шетел тілі сабақтарында пайдалану нәтижесінде төмендегідей жетістіктерге қол жеткіземіз.

- Сөзжұмбақ, кестелерді құру үшін дербес компьютерді қолдану арқылы грамматикалық және лексикалық оқу материалдары өңдеу.
- Ағылшын тіліндегі сөздерді сауатты жазумен көркемдеп безендіруді үйретеді.
- Дербес компьютерді пайдалану арқылы оқушылардың өзіндік және жұмыс жасауды игерумен білім алуды кеңейту.
- Интернет желісін пайдалану арқылы оқушылар электрондық пошта арқылы оқушылар хат-хабарлама алмасу,өзінің ойын еркін жеткізу.

Ағылшын тілі - бүгінгі заманымыздың кілті, компьютер технологиясының кілті екені белгілі. Ағылшын тілі - ұлы әдебиет тілі. Бұл тілде әлемге әйгілі Вильям Шекспир, Джонаттан Свифт, Вальтер Скотт сөйлеген. Қазіргі заман мұғалімі тек өз пәнінің терең білгірі болу емес, тарихи-танымдық, педагогикалық-психологиялық сауатты, саяси-экономикалық білімді және ақпараттық-коммуникациялық білімді және ақпараттық-коммуникациялық технологияны жан-жақты меңгерген ақпараттық құзырлы маман болу керек. Біздің мемлекетімізде жаңа телекоммуникациялық құралдың дамып келе жатқаны сөзсіз. Қазіргі заман педагогтарына компьютер және мультимедиялық құралдарды қолданудың сабақ өту барсында өте тиімді тәсіл екені белгілі. Бұл құралдың қуаттылығы соншалықты онымен бірге білім жүйесіне жаңа әдістермен бірге әлемдік ойлаудың жаңа идеологиясы (шығармашылығы) енгізілді.

Ағылшын тілі сабағында компьютерді қолдану мәтіндер мен ақпаратты білуге жол ашады. Тіпті нашар оқитын оқушылардың өзі компьютермен жұмыс істеуге қызығады, өйткені кейбір жағдайларда компьютер білмеген жерін көрсетіп, көмекке келеді. Қазіргі кезде ағылшын тілімен компьютер, телекоммуникациялық құралдарды меңгеруді уақыттың өзі талап етеді, тіпті кейінгі жылдары олардың рөлі арта түсуде. Компьютерлік оқыту бағдарламаларының қай қайсы болмасын өз мазмұнынан грамматикалық жұмыс жүргізуді тыс қалдырмайды, белгілі бір грамматикалық құрылымның жұмыстарын қамтиды.

ӘДЕБИЕТ

- 1 Полат Е.С. Интернет на уроках иностранного языка // ИЯШ. - 2001. - № 2. – С. 24-28.
- 2 ҚР Білім заңы. - Алматы, 2007.
- 3 Андреев В.И. Проблемы педагогического мониторинга качеств. образования // Известия Российской академии образования. - 2001. - №1. - С.86-90.
- 4 Иманбаева А. Оқу-тәрбие үрдісін ақпараттандыру ділгірлігі // Қазақстан мектебі. – 2009. - № 2.
- 5 Дмитриева Е.И. Основная методическая проблема дистанционного обучения иностранным языкам через компьютерные телекоммуникационные сети Интернет // ИЯШ. – 1998. - №1. – С. 27-32.
- 6 Маткин В.А. Обоснование ценностно-синергетического подхода к подготовкам специалиста-профессионала // Вестник высшей школы. - 1999. - № 6. – С. 63-67.
- 7 Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка // ИЯШ. - 2000. - № 3.- С. 34-37.

ОСОБЕННОСТИ ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСОВ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ

Берниязова Г.А.¹,

¹магистрант по специальности «БМ011900 – Иностранный язык: два иностранных языка», КазУМОиМЯ в им. Абылай хана, г.Алматы, Казахстан
e-mail: gulmira_080993@mail.ru

В статье раскрываются особенности проведения занятий английского языка для студентов высших учебных заведений для формирования навыков письменных слов с учетом специфики использования интернет-ресурсов.

В настоящее время в процессе создания специализированных технологий в области информационно-коммуникационных инструментов во многих областях образования и профессиональной подготовки широко используются мультимедийные энциклопедии. Организация учебного процесса с использованием новых методов обучения позволяет внедрять ситуационные тренажеры и мультимедийные обучающие системы в учебный процесс.

Ключевые слова: Интернет-ресурсы, интерактивные мультимедийные системы обучения, подход.

Статья поступила 12.5.2017

3 Бөлім
ЭТНОПЕДАГОГИКА ЖӘНЕ МЕКТЕП ПЕДАГОГИКАСЫ
Раздел 3
ЭТНОПЕДАГОГИКА И ПЕДАГОГИКА ШКОЛЫ
Part 3
SCHOOL OF PEDAGOGICS AND ETHNOPEDAGOGICS

**STRUCTURE AND MAIN DIRECTIONS OF PROPHYLAXIS OF SUICIDAL
BEHAVIOR OF ADOLESCENTS**

Uzakbayeva S.A.¹, Sarkanbaeva G.K.², Tileubaeva G.³,

¹d.p.s., prof., Kazakh Ablai Khan UIRandWL, sahipzhamal.a@mail.ru

²m.p.s., senior teacher, Kazakh Ablai Khan UIRandWL, gulzhaz.72@mail.ru,

³Master of education, Kazakh Ablai Khan UIRandWL, Almaty, Kazakhstan

This article describes the ways of development of the idea of prevention, the possibility of preventing suicidal tendencies of a teenager at a pedagogical level. A structure for the prevention of suicidal behavior is proposed, which includes levels (general prevention, primary prevention, secondary prevention, tertiary prevention), goals, content of work, and also sets out the main directions, including sections (development of the regulatory framework, staffing, information support, creation systems of interdepartmental interaction, improvement of the content and forms of prevention, development of the children's movement, student self-government, the organization of medical assistance, the organization of psychological care, the organization of employment of creative leisure) and the tasks of each direction for the prevention and prevention of suicide among adolescents.

Keywords: suicide, prevention, suicidal behavior, prophylaxis, suicide, a warning, pedagogical prophylaxis, deviant behavior, prophylaxis of suicidal behavior

УДК 378.147

МРНТИ 14.07.05

**СТРУКТУРА И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПРОФИЛАКТИКИ
СУИЦИДАЛЬНОГО ПОВЕДЕНИЯ ПОДРОСТКОВ**

Узақбаева С.А.¹, Сарқанбаева Г.К.², Тілеубаева Г.³,

¹д.п.н., проф., КазУМОиМЯ им. Абылай хана, E-mail: sahipzhamal.a@mail.ru

²м.п.н., ст.преп., КазУМОиМЯ им. Абылай хана, E-mail: gulzhaz.72@mail.ru,

Алматы, Қазақстан

³магистрант, КазУМОиМЯ им. Абылай хана

В данной статье описываются пути развития идеи превенции, возможности предупреждения суицидальных тенденций подростка на педагогическом уровне. Предлагается структура профилактики суицидального поведения, которая включает

уровни (общая профилактика, первичная профилактика, вторичная профилактика, третичная профилактика), цели, содержание работы, а также выдвигаются основные направления, включающие разделы (развитие нормативно-правовой базы, кадровое обеспечение, информационное обеспечение, создание системы межведомственного взаимодействия, совершенствование содержания и форм профилактики, развитие детского движения, ученического самоуправления, обеспечение организации работы по месту жительства, организация помощи, организация медицинской помощи, организация психологической помощи, организация занятости творческого досуга) и задачи каждого направления по предотвращению и профилактике суицида среди подростков.

Ключевые слова: суицид, превенция, суицидальное поведение, профилактика, самоубийство, предупреждение, педагогическая профилактика, девиантное поведение, профилактика суицидального поведения.

Сложность и малоизученность данной проблемы в педагогической теории и практике обязывает обосновать сущность и содержание профилактики суицидального поведения подростка. Изучение педагогических наследий прошлого и современности выявило, что профилактика суицидального поведения подростков до недавнего времени была объектом лишь исследований (медицины, юриспруденции, социологии). Но практика показала необходимость введения этого научного феномена в понятийное поле педагогической науки. Более того, ученые (Юнацкевич П. И., Кулганов В. А., Юнг К.) отмечают, что социально-педагогические аспекты предупреждения суицидальных явлений становятся в последнее время определяющими. Педагогизация профилактической деятельности, в частности, заключается в том, что акцент в работе с «трудными» переносится в плоскость обращения к личности, а не отчужденности от нее. Поэтому ключевой идеей, ставшей предметом научного осмысления современного педагогического знания, стала идея превентивности [1, с.112].

Мысль о необходимости предупреждения саморазрушительных тенденций человека зародилась в глубокой древности. Платон и Аристотель в своих философских системах отразили идею превенции. Но, их идеи на долгие века не были продолжены. Они начали активно развиваться в период Нового времени, о них писали зарубежные ученые (Джон Локк, Гельвеции, Ж.Ж.Руссо, Чезаре Беккариа и др.). Дальнейшее развитие идея превенции получила в трудах ряда как зарубежных, так и отечественных ученых (А.Кетле, А.М.Печенюк, В.В.Герасимов, Елшібаева К.Г., Акажанова А.Т., Курбаналиева М.К. и др.).

Современное педагогическое знание рассматривает превенцию в

следующих значениях. Во-первых, сам подход педагога к осуществлению деятельности в этом направлении основан на представлениях о том, что совокупность социально-экономических условий жизни подростка, социальной ситуации развития и особенностей личности может привести часть подростков к саморазрушительному способу выхода из психотравмирующей ситуации. Во-вторых, профилактическая направленность работы педагогов состоит в выборе диагностических средств в соответствии с сенситивными периодами развития ребенка.

Идея превенции выступает в тесной взаимосвязи с двумя другими ключевыми идеями современных исследователей. Первая заключается в психолого-педагогическом сопровождении развития подростка, сущность которого состоит в переориентации позиции психолога и педагога с обобщенного знания о детях группы риска на понимание логики индивидуальной жизни отдельного ребенка, что предполагает субъект-субъектные отношения с подростком. Вторая концептуальная идея заключается в выборе экзистенциально-гуманистического подхода к осуществлению практической работы. Данный подход предполагает участие компетентного взрослого, вызывающего доверие, в построении жизненного пространства растущего человека [2, с.4].

Таким образом, на основе вышесказанного можно выделить из педагогической науки «относительно самостоятельную отрасль превентивной педагогики, которая вбирает в себя передовые достижения целого комплекса наук, исследует причины и факторы различных отклонений в поведении, уточняет сущность и содержание процессов педагогической профилактики, определяет пути и способы предупреждения видов отклоняющегося поведения» [3, с.4].

Профилактика от греческого (prophviaktios) предохранительный – совокупность мероприятий по предупреждению заболеваний - такое определение дает Большая советская энциклопедия. В словаре русского языка С.И.Ожегова профилактика определяется как совокупность мероприятий, направленных на сохранение, укрепление нормального состояния, порядка. В психологических словарях термин профилактика включает в себя предупредитель мероприятия вообще, авторы выделяют юридическое, медицинское применение этого слова. Наиболее точное определение, учитывающее взаимосвязь девиантного и суицидального поведения, дает Я.И.Гишинский. В его понятии «профилактика (предупреждение, превенция) – воздействие общества, институтов социального контроля, отдельных граждан на

причины девиантного поведения и факторы, ему способствующие, которые приводят к сокращению или желательному изменению структуры девиаций и к несовершению девиантных поступков». В научной литературе базовое понятие «предупреждение» соответствует категории «профилактика». Опираясь на словарное толкование этих терминов, следует такие понятия как «предупреждение», «превенция», «профилактика» понимать как синонимы, отражающие сущность превентивной деятельности. В самом широком смысле под предупреждением различных отклонений в поведении учащихся, в том числе и суицидальных явлений, понимается выявление причин и условий, их вызывающих, поиск путей и способов их недопущения и предотвращения.

При выявлении методологических оснований процесса педагогической профилактики суицида подростка необходимо руководствоваться следующими общими положениями: предупреждение суицидального поведения подростков – не изолированный социально-педагогический процесс, осуществляемый в отрыве от общей системы работы школы и внешкольных учреждений, а ее органическая и неотъемлемая часть. При другом подходе может потеряться стержневая и практическая основа социально-педагогической деятельности образовательного учреждения - процесс воспитания, который наполняет своим содержанием и превентивную деятельность. Процесс педагогической профилактики выступает как основа превентивной деятельности, ее составных частей, имеющих сложный состав, образующих единый комплекс, что дает возможность рассматривать его как целостное социально-педагогическое образование. Исходя из этой концепции превентивной педагогики В.Н.Герасимова предлагает, что содержание процесса педагогической профилактики суицидальных явлений «необходимо рассматривать, исходя из его анализа как целостного, системного, специфического социально-педагогического процесса, определения его места в общей социально-педагогической системе» образовательного учреждения, выявления его связей с воспитанием, самовоспитанием, саморазвитием подростка [4, с.9].

В целях научного обоснования процесса педагогической профилактики суицидального поведения подростков мы изучили теоретические положения исследователей (Вроно Е.М., Амбрумова А.Г. и др.) в области профилактики суицидальных явлений подростков и на основе этого выяснили и систематизировали специфические

отличия профилактики суицида подростка от общей профилактики девиантного поведения (Рисунок 1).

Описанные и систематизированные нами особенности профилактики суицидального поведения может иметь практическую значимость для широкого круга специалистов социально-психологических служб образовательных учреждений, реабилитационных и кризисных подростковых центров, социальных приютов.

Описанные и систематизированные нами особенности профилактики суицидального поведения может иметь практическую значимость для широкого круга специалистов социально-психологических служб образовательных учреждений, реабилитационных и кризисных подростковых центров, социальных приютов.

В целях определения круга научных и практических интересов в обширной проблеме суицида подростка, мы изучили также идеи о разновидностях профилактической работы, соответствующих различным уровням антисуицидальной превенции [5, с.22]. Знания о видовом разнообразии превентивных усилий помогут нам в выборе наиболее адекватных методов и форм профилактической работы.

Изучение научной литературы по проблеме исследования показало, что в современной педагогической практике выделяются три вида профилактики девиантного поведения учащихся школ (Рисунок 2).

Таким образом, современная педагогическая практика в качестве главной константы в профилактике суицидального поведения в условиях школы выделяет успешную социализацию подростка. Однако, как показывает педагогическая практика, для одной школы это непосильная задача, так как в своей деятельности она ориентирована на выполнение образовательного стандарта. Школа может выполнить ее лишь при условии превентивного взаимодействия различных воспитательных учреждений с подростками [6, с.42].

Учитывая все это А.В.Боечко предлагает проводить профилактику суицидального поведения в соответствии с терминологией Всемирной организации здравоохранения, выделяя ее первичную, вторичную и третичную составляющие [7, с.35].

Отличия профилактики суицида подростка от общей профилактики девиантного поведения	<i>Первая особенность</i> профилактики суицидального поведения – суицидальные проявления, в конечном итоге направлены на сознательное лишение себя жизни, в связи с чем принципиально невозможно однозначное отнесение конкретного подростка к группе потенциальных суицидентов до проявления им суицидальной активности.
	<i>Вторая особенность</i> заключается в значительно более высокой, чем в профилактике других видов девиантного поведения, трудности выявления подростков группы риска.
	<i>Третья, важнейшая особенность</i> процесса педагогической профилактики самоубийства подростков - трагичность и необратимость последствий суицида, высокая ответственность воспитателя.
	<i>Четвертая особенность</i> – стохастичность профилактики суицида. Здесь однозначна связь с процессом воспитания, которое также носит вероятностный характер.
	<i>Пятая отличительная особенность</i> профилактики суицида – сложная детерминированность суицидального поведения, трудность в дифференциации повода, причины, мотива суицидальной попытки.
	<i>Шестая особенность</i> – профилактика суицидального поведения подростков отличается высокой психологизированностью, личностно-ориентированным характером. Это объясняется высокой ролью особенностей личности в выборе и принятии суицидального решения.
	<i>Седьмая особенность</i> профилактики суицидального поведения – ее телеономичность. При превращении иных отклонений в поведении подростков педагогико-терапевтической мишенью является, чаще всего, объективная ситуация развития, которая нуждается в коррекции. В позитивном будущем подросток может найти те антисуицидальные барьеры, которые сохранят ему жизнь.
	<i>Восьмая особенность</i> профилактики суицидального поведения – низкая информированность по проблеме, неподготовленность к восприятию информации, отсутствие единой научной концепции профилактики суицидального поведения подростков.
	<i>Девятая отличительная особенность</i> – экстремальный характер профилактики суицидального поведения – оказание психотерапевтической или психиатрической помощи вне стен больничного заведения.
	<i>Десятая отличительная особенность</i> суицидальной превенции – наличие суицидальных эквивалентов наиболее тропных к суициду различных нарушений в поведении подростка. В этом сложность и многослойность профилактики суицида подростка, она требует от педагога обширных психологических знаний.
	<i>Одиннадцатая особенность</i> – суицидальная активность, характеризуется более высокой, по сравнению с другими видами девиаций, латентностью. В некоторых случаях суицидальная активность практически не проявляется на поведенческом уровне, что делает проблематичным ее распознавание.
	<i>Двенадцатая особенность</i> – плюрализм, противоречивость менталитетов различных культур, обладающих противоположными взглядами на факт самоубийства, приводит к различным точкам зрения на самую необходимость профилактики.
	<i>Тринадцатая особенность</i> – дихотомичность бытия человека, противоречивость его сути, необходимость признания им дисгармонии собственного существования, осознание факта конечности жизни и при этом потребность придать ей смысл делает противоречивым сам процесс профилактики.

Рисунок 1 - Специфические отличия профилактики суицида подростка от общей профилактики девиантного поведения.

Учитывая все это, А.В.Боечко предлагает проводить профилактику суицидального поведения в соответствии с терминологией Всемирной организации здравоохранения, выделяя ее первичную, вторичную и третичную составляющие [7, с.35].

Виды профилактики девиантного поведения учащихся

<p>Общая профилактика (заключается в будировании у учащихся потребности в социально одобряемой деятельности, формировании представлений о нормах, развитии способностей к саморегуляции своего поведения)</p>	<p>Специальная профилактика (состоит в получении знаний о негативных следствиях конкретного вида девиантного поведения (в данном контексте аутоагрессии) и в создании условий для удовлетворения потребностей социально-приемлемыми способами)</p>	<p>Индивидуальная профилактика (заключается в создании педагогических обстоятельств, обеспечивающих успех в социально одобряемых видах деятельности конкретных учащихся)</p>
--	---	---

Рисунок 2 - Виды профилактики девиантного поведения учащихся школ

Мы, поддерживая данную классификацию, наполняем ее своим содержанием и выделяем общую профилактику первичную, вторичную и третичную профилактику суицидального поведения (Таблица 1).

Таблица 1- Структура профилактики суицидального поведения

№	Уровни	Цель	Содержание работы
1	2	3	4
1.	Первый уровень – общая профилактика	Повышение групповой сплоченности в школе (классе)	1. Создание общих школьных программ психического здоровья, здоровой среды в школе, так чтобы дети чувствовали заботу, уют, любовь. 2. Организация внеклассной воспитательной работы. Разработка эффективной модели взаимодействия школы и семьи, а также школы и всего сообщества. 3. Создание Телефона доверия для подростков, программы и методик для педагогов по проблеме.
2.	Второй уровень – первичная профилактика	Выделение групп суицидального риска; сопровождение детей, подростков и семей группы риска с целью предупреждения самоубийств.	1. Диагностика суицидального поведения. Проводится на основе инвариантного блока диагностического инструментария с применением вариативных составляющих. 2. Индивидуальные и групповые занятия с детьми «группы риска», оказание социальной поддержки, повышение самооценки, развитие адекватного отношения к собственной личности. 3. Классные часы, круглые столы, стендовая информация жизнеутверждающей направленности. 4. Разработка плана действий (индивидуального маршрута учащегося) в случае попытки самоубийства, в котором должны быть процедуры действия при выявлении учащегося группы риска, действий при угрозе самоубийства и после самоубийства.

Продолжение таблицы 1.

1	2	3	4
3.	Третий уровень – вторичная профилактика	Предотвращение самоубийства	Оценка риска самоубийства. 1. Она происходит по схеме: крайняя (учащийся имеет средства совершения самоубийства, выработан четкий план), серьезная (есть план, но нет орудия осуществления) и умеренная (вербализация намерения, но нет плана и орудий). 2. Проведение работы по обучению «Азбуке Превенции», овладению приемами саморегуляции и конструктивными стратегиями поведения.
4.	Четвертый уровень – третичная профилактика	Снижение последствий и уменьшение вероятности дальнейших случаев, социальная и психологическая реабилитация суицидентов.	1. Глубинная психотерапевтическая коррекция, обеспечивающая профилактику конфликтно-стрессовых переживаний в дальнейшем. 2. Помощи родителям, друзьям подростка, стратегии работы с классами, ученик которого совершал суицид.

Система мер по предотвращению и профилактике суицида среди детей и подростков, которая включает три направления предлагается в Рисунке 3.



Рисунок 3 - Система мер по предотвращению и профилактике суицида среди детей и подростков.

Каждое направление имеет свои задачи (Таблица 2).

Таблица 2 - Задачи каждого направления по предотвращению и профилактике суицида среди подростков

Направление	Разделы	Задачи
1	2	3
<i>Первое направление</i>		<ul style="list-style-type: none"> - Объединение усилий специалистов разного профиля по созданию единой программы помощи детям; - Разработка и внедрение форм и методов работы по преодолению выявленных проблем в учреждениях разных типов и видов; - Выработка рекомендаций по психолого-педагогической поддержке ребенка и оказанию помощи педагогам и родителям в решении социально-психологических проблем детства; - Обобщение деятельности различных организаций и ведомств по обучению основным приемам общения, развитию эмпатии, рефлексии, работе по преодолению страхов и барьеров, развитию умения ориентироваться в сложных ситуациях, анализировать мотивы поведения других людей в рамках различных обучающих программ; - Привлечение специалистов для организации помощи ребенку через соответствующие Центры и органы образования; Широкое использование средств массовой информации и др.
<i>Второе направление</i>	1. Развитие нормативно- правовой базы:	- анализ и приведение в соответствие с современными требованиями нормативно-правовой базы учреждения.
	2. Кадровое обеспечение:	<ul style="list-style-type: none"> - обеспечение кадрами, осуществляющими профилактическую работу; - повышение квалификации кадров по проблеме; - включение в повестку советов, совещаний, семинаров вопросов, связанных с совершенствованием технологий сопровождения, развития детей различных категорий на разных возрастных этапах, - организации работы с семьей; - разработка и реализация обучающих семинаров по вопросам психолого-педагогической поддержки несовершеннолетних, формирования у них навыков

Продолжение таблицы 2

1	2	3
		здорового образа жизни и адаптивных качеств личности, взаимодействия с семьей, организации работы с детьми и подростками по месту жительства, взаимодействия с детьми, оказавшимися в трудной жизненной ситуации, и детьми с ограниченными возможностями здоровья и т.д.;
	3. Информационное обеспечение:	<ul style="list-style-type: none"> - Создание в учреждении единого культурно-образовательного и профилактического пространства; - оформление информационных стендов с адресами и телефонами наркологической службы; центров медицинской профилактики; центров социально-психологической помощи и др.; - телефоном доверия; - выпуск печатной продукции, освещающей вопросы семейного воспитания, содержащей советы для детей и родителей, формирующей основы правовой культуры и здорового образа жизни.
	4. Создание системы межведомственного взаимодействия:	<ul style="list-style-type: none"> - осуществление сотрудничества с учреждениями образования, социальной защиты, медицинских учреждений, правоохранительных органов, ГИБДД, УГПС, ГОЧС, службами спасения и т.д. в решении проблем воспитания подрастающего поколения; - проведение конкурсов, фестивалей, направленных на развитие, поддержку способных и одаренных детей, детей, имеющих ограниченные возможности здоровья, детей «группы риска», детей-сирот.
	5. Совершенствование содержания и форм профилактики:	<ul style="list-style-type: none"> - совершенствование системы взаимодействия педагогов, психологов, социальных педагогов, медицинских работников по выявлению психологической реабилитации, социальной адаптации детей, имеющих личностные проблемы, нарушения физического, психического здоровья, отклонения в поведении; - диагностика суицидального риска с целью выявления несовершеннолетних, нуждающихся в незамедлительной помощи и защите; - внедрение в практику работы с несовершеннолетними современных групповых (в т.ч. тренинговых) и индивидуальных

Продолжение таблицы 2

1	2	3
		<ul style="list-style-type: none"> - профилактических технологий; проведение систематических занятий, направленных на формирование позитивного образа «Я», принятие уникальности и неповторимости собственной личности и личности других людей, повышение стрессоустойчивости, обработку техник принятия верного решения в ситуациях жизненного выбора, правил поведения в конфликте существующих, усвоение и принятие социально одобряемых норм поведения ценностных ориентаций, развитие милосердия и т.д. - вовлечение детей и подростков в деятельность кружков, клубов, секций, объединений системы дополнительного образования и по месту жительства; - организация взаимодействия с семьей: изучение запросов и потребностей родителей, формирование родительского актива, привлечение родителей к организации воспитательных и профилактических мероприятий и др.; <p>организация работы с семьями, находящимися в трудной жизненной ситуации.</p>
	6. Развитие детского движения, ученического самоуправления:	<ul style="list-style-type: none"> - привлечение кадрового потенциала (психологи, педагоги дополнительного образования, социальные педагоги) к организации детского движения, развитию самоуправления; - разработка и использование различных моделей организации детского движения, ученического самоуправления; - реализация лидерского и творческого потенциала детей и подростков в организации социально-значимой и досуговой деятельности; - разработка комплекса мер по созданию системы личностного роста и стимулированию лидеров детского движения.
	7. Обеспечение организации работы по месту жит:	<ul style="list-style-type: none"> - улучшение качества организации досуга детей и подростков по месту жительства; - организация социально-значимой деятельности; - интеграция семейного, общественного и государственного воспитания.

Продолжение таблицы 2

1	2	3
<p><i>Третье направление</i></p>	<p>1. Организация педагогической помощи</p>	<p>- создание благоприятных условий для развития личности ребенка; - постоянное отслеживание пробелов в знаниях, умениях и навыках, определение системы дополнительных занятий, помощи и консультирования; - создание положительной Я-концепции. Создание обстановки успеха, одобрения, поддержки, доброжелательности. Анализ результата деятельности учеников, их достижений. Поощрение положительных изменений. Переход от авторитарной педагогики к педагогике сотрудничества и заботы; - оказание педагогической помощи родителям.</p>
	<p>2. Организация медицинской помощи:</p>	<p>- проведение систематического диспансерного осмотра детскими врачами школьников с целью диагностики отклонений от нормального поведения, психофизиологического, неврогенного характера; - половое посвящение подростков, решение проблем половой идентификации.</p>
	<p>3. Организация психологической помощи:</p>	<p>- изучение психологического своеобразия подростков, особенностей их жизни и воспитания, отношения к учению, профессиональной направленности, особенностей эмоционального развития; - выявление проблем семейного воспитания, психологическое консультирование с целью помочь ребенку разобраться в проблемах; - сопровождение детей, подростков и их семей группы риска с целью предупреждения самоубийств, реализация индивидуальной и групповой психологической коррекции; анализ эффективности выбранных средств профилактики и психокоррекции.</p>
	<p>4. Организация занятости творческого досуга:</p>	<p>- изучение интересов и способностей детей, вовлечение в общественно полезную деятельность, секции, кружки; - организация для детей, не имеющих достаточного ухода и контроля со стороны семьи, сезонных оздоровительно-досуговых школьных лагерей и групп продленного дня.</p>

Для осуществления выше перечисленных аспектов необходимо:

– повышение уровня психологической подготовки учителей, воспитателей, социальных педагогов, психологов и родителей;

– увеличение численности психологов в учреждениях, владеющих знаниями возрастной психологии, кризисной психологии и психотерапии.

– создание различных внешкольных форм психологической помощи: территориальных психологических консультаций, включающих в свою структуру психиатра, психотерапевта, юриста и других специалистов; «телефон доверия» для анонимной психологической помощи при кризисных состояниях.

– выявление педагогических условий профилактики суицидального поведения подростков.

Таким образом, выявление философских, психологических и педагогических основ профилактики суицида помогло определить нам возможность предупреждения суицидальных тенденций подростка на педагогическом уровне. Хотя педагогическая профилактика как целостное педагогическое явление в воспитании по существу не рассматривалась, в педагогике наработаны подходы и концептуальные идеи, позволяющие рассматривать их как педагогическое основание исследуемого процесса.

ЛИТЕРАТУРА

- 1 Дубровина И. В. Практическая психология образования. - М.: Сфера, 2007. - 528 с.
- 2 Гвоздев И. О. О самоубийстве с социальной и медицинской точек зрения.- Казань: Унив. тип., 2009. - 45 с.
- 3 О мерах по профилактике суицида среди детей и подростков // Вестник образования. - 2000. - № 4. - С.72.
- 4 Амбрумова Г. А., Вроно Е. М., Комарова Л. Э. Суицидальное поведение в ряду других девиаций подростков // Комплексные исследования в суицидологии: Сб. научных трудов. - М., 2006. - С. 52-63.
- 5 Блонский П. П. Собрание педагогических и психологических сочинений. Т.1. - М., 2009.- С.-39-40.
- 6 Амбрумова А. Г. Возрастные аспекты суицидального поведения // Сравнительно-возрастные исследования в суицидологии: Сб. научных трудов. - М., 2001. - С. 8 - 24.
- 7 Узакбаева С.А., Тилеубаева Г.С. Профилактика суицидального поведения в школе : Методическое пособие.- Алматы, 2017. - 76 с.

ЖЕТКІНШЕКТЕРДІҢ СУИЦИДТІК МІНЕЗ-ҚҰЛҚЫН САУЫҚТЫРУДЫҢ ҚҰРЫЛЫМЫ МЕН НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ

Ұзақбаева С.А.¹, Сарқанбаева Г.Қ.², Тилеубаева Г.С.³,

¹П.ғ.д., проф., Абылай хан ат. ҚазХҚжәнеӨТУ, sahipzhamal.a@mail.ru,

²П.ғ.м., аға оқытушы, Абылай хан ат. ҚазХҚжәнеӨТУ, gulzhaz.72@mail.ru,

Алматы, Қазақстан

³Магистрант, Абылай хан атындағы ҚазХҚ және ӨТУ

Алматы, Қазақстан

Мақалада жеткіншектердің суицидтік тенденцияларын ескертудің мүмкіндіктері, алдын алу идеяларын дамыту жолдары педагогикалық деңгейде сипатталады. Суицидтік мінез-құлықты сауықтырудың деңгейлерін (жалпы сауықтыру, алғашқы сауықтыру, екінші сауықтыру, үшінші сауықтыру), мақсатын, жұмыс мазмұнын, сонымен бірге енгізілген бөлімдері бар (нормативтік-құқықтық негіздердің дамуы, кадрлық қамсыздандыру, ақпараттық қамтамасыздандыру, ведомствоаралық әрекеттер жүйесін құру, сауықтырудың мазмұны мен формасын жүзеге асыру, балалар қозғалысын дамыту, оқушылардың өзін-өзі басқаруы, жергілікті жердегі жұмысты ұйымдастыру, педагогикалық, психологиялық, медициналық көмекті ұйымдастыру, шығармашылық демалысты ұйымдастыру) және әр бағыттың міндеттерін және жеткіншіктер арасындағы суицидті сауықтыру мен алдын алудың негізгі бағыттарын қамтитын құрылымы ұсынылады.

Тірек сөздер: суицид, алдын алу, суицидтік мінез-құлық, сауықтыру, өзін-өзі өлтіру, ескерту, педагогикалық сауықтыру, девианттық мінез-құлық, суицидтік мінез-құлықты сауықтыру.

Статья поступила 10.05.2017 г.

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF MORAL EDUCATION IN THE PROCESS OF SOCIALIZATION OF CHILDREN

Aizhanova G.K.¹

¹ Cand. of Ped. Sc., associate professor, Kazakh Ablai Khan UIRandWL,
Almaty, Kazakhstan

The article is devoted to the description of experimental and pedagogical work on the effectiveness of certain methods and forms of moral education in the activity of a foreign language teacher. The study was conducted on the basis of school-gymnasium No. 8 in Almaty with high school students. On the example of lessons and classes club club in English, the author shows the possibilities of using materials of a foreign language in the socialization of children and makes an attempt to prove the hypothesis.

Keywords: circular work, students, English language, lesson, forms of circular work, experience pedagogical work.

УДК 378.147
МРНТИ 14.07.05

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ НРАВСТВЕННОГО ВОСПИТАНИЯ В ПРОЦЕССЕ СОЦИАЛИЗАЦИИ ДЕТЕЙ.

Айжанова Г.К.¹,

¹к. п. н., доцент КазУМОиМЯ им. Абылай хана,
Алматы, Казахстан

Статья посвящена описанию опытно-педагогической работы по проверке эффективности отдельных методов и форм нравственного воспитания в деятельности учителя по использованию иностранного языка для социализации детей. Исследование было проведено на базе школы-гимназии №8 г. Алматы с учащимися старших классов. На примере урочных занятий и занятий кружкового клуба по английскому языку автор показал возможности иностранного языка для успешной социализации детей.

Ключевые слова: кружковая работа, учащиеся, английский язык, урок, формы работы кружка, опытно-педагогическая работа.

Формирующийся в настоящее время социальный заказ на человека будущего, конкурентоспособного, социально-компетентного, обладающего моральными качествами, ставит перед учителем иностранного языка проблемы, на решение которых нацелена наша опытно-педагогическая работа по нравственному воспитанию детей как социализирующему фактору [1].

Для того, чтобы доказать гипотезу нашего исследования были проведены констатирующий и формирующий эксперименты на примере урочных занятий и занятий кружкового клуба по английскому языку, на базе школы-гимназии №8 г. Алматы с учащимися 8 «а», 9 «а», 10 «а» классов в количестве 50 человек. Были образованы контрольная и опытная группы - 25 человек в каждой группе.

Для опытно-педагогической работы были созданы необходимые организационно - педагогические условия, способствующие нравственному воспитанию социально - компетентной личности, способной к самореализации и социализации, а также использованы возможности иностранного языка как инструмента познания, приобщения и адаптации к новому социальному опыту.

Для организации констатирующего эксперимента были подготовлены следующие формы работы:

- анкета (опрос мотивированности к изучению иностранного языка);
- тест (по методике М.И. Шиловой).
- Организация формирующего эксперимента осуществлялась на базе:

- уроков английского языка;
- бесед;
- кружковой работы;
- похода в музей;
- дебатов.

В процессе опытно-педагогической работы в констатирующем эксперименте с целью выявления уровня сформированности основных мотивов изучения английского языка было проанкетировано 50 учащихся. Респонденты отвечали на вопрос «Для чего они изучают иностранный язык?»

1. Для успешной карьеры
2. Осуществлять международные контакты, путешествовать
3. Переписываться с друзьями из других стран
4. Слушать и понимать песни на английском языке
5. Для обучения за границей
6. Читать книги, журналы, научные публикации в оригинале
7. Для успешной сдачи экзамена
8. Смотреть фильмы в оригинале
9. Для поступления в вуз
10. Для общего развития
11. Для поднятия собственной самооценки
12. Для установки программ на компьютере.

Для дальнейшего изучения динамики нравственной воспитанности учащихся проводилось тестирование по методике М.И. Шиловой на определение иерархии ценностных ориентаций учащихся. Методика М.И. Шиловой в большей степени направлена на выявление уровня социализации опрашиваемых респондентов.

Базой формирующего эксперимента в опытной группе является организация кружкового клуба «The Day of English». Среди учащихся 8 «а», 9 «а», 10 «а» классов 25 человек изъявили желание вступить в клуб: 5 учащихся из 10 класса, 10 учащихся из 9 класса, 10 учащихся из 8 класса.

На уроках английского языка среди обсуждаемых тем звучали многие насущные проблемы. Среди них выделяются такие, как проблемы толерантности, проблемы современной семьи, проблемы благотворительности, проблемы материализма и национальной культуры, проблемы нищеты и борьбы с ней.

Наличие широкого спектра тем для изучения не может быть гарантом продуктивного и успешного овладения нравственными

качествами. И содержание, и цель, и методы, и приемы, и желание учителя и учеников должны идти совместно с хорошо подобранными и нравственно ориентированными заданиями и упражнениями.

Мы разработали перечень заданий, который будет способствовать быстрому усвоению как знаний, так и норм морали, который позволит учителю проводить уроки с пользой для учеников, для их нравственного становления и развития:

- высказать свое мнение, суждение, доводы;
- рассказать свою историю;
- дать совет герою, оказавшемуся в сложной жизненной ситуации;
- дать оценку действиям и поступкам героев рассказа;
- проанализировать ситуацию и выделить положительные и отрицательные мотивы поведения действующих лиц;
- написать эссе по выдвижению своих предложений;
- провести интервью;
- обыграть ситуацию и дать ей оценочную характеристику;
- выступить экспертом по одной из тем;
- создать проект о своей стране;
- «пропрекламировать» лучшие качества своего друга-одноклассника;
- высказать похвалу или порицание;
- поделиться советами по тому, как найти настоящего друга и сохранить хорошие отношения;
- выполнить объемные грамматические упражнения для закрепления знаний и воспитания воли;
- представить древо семьи и рассказать о семейных традициях;
- сравнить традиции и культурные праздники своей страны и страны изучаемого языка.

Также мы использовали в своей работе упражнения, формирующие полемику-аргументационные коммуникативные умения, способствующие социализации личности путем «примерки» на себя различных ролей (ситуации, деловые игры, индивидуальные проекты-сообщения, ролевая игра) [2].

Данные упражнения применимы для каждого метода нравственного воспитания, которые мы рассмотрели в теоретической части нашего исследования.

Опытно-педагогическая работа также была основана на методе внеклассных мероприятий, а именно на методе кружкового клуба по английскому языку. Мы подробно описали понятийный аппарат, схему

организации работы кружкового клуба, методические рекомендации, другими словами программу работы с кружковым клубом. Ниже представлена программа. *Программа кружка английского языка* рассчитана на полгода.

Цель - овладение учащимися старшего школьного возраста коммуникативными, языковыми и социальными навыками в ситуациях повседневного общения и в ситуациях на заданную тематику с целью обучения своих сверстников (*peer-to-peer education* - Равный - равному).

Равный - равному (также называется *peer-to-peer education*): метод обучения, при котором источником знаний для ученика служит не профессиональный учитель, а такой же ученик, уже обучившийся предмету.

Для выполнения программы кружка необходимо решить следующие задачи.

Лингвистический аспект:

1. Формировать у членов кружка навык осознанного овладения английским языком.
2. Повышать мотивацию к изучению английского языка.
3. Расширять знания и способствовать углубленному изучению английского языка во всех видах речевой деятельности (чтение, говорение, аудирование, письмо).
4. Преодолеть языковой барьер.
5. Формировать иноязычную коммуникативную компетенцию.

Развивающий аспект:

1. Способствовать развитию творческого потенциала обучающихся;
2. Способствовать формированию нравственного поведения и нравственных качеств, как толерантность и уважение к другой культуре, приобщать к общечеловеческим ценностям;
3. Способствовать воспитанию личностных качеств (умение работать в сотрудничестве с другими; коммуникабельность, уважение к себе и другим, личная и взаимная ответственность);
4. Познакомить с основами педагогического такта;
5. Приобщить детей к новому социальному опыту за счет расширения спектра проигрываемых социальных ролей;
6. Развивает навыки публичного выступления.

При организации кружка по иностранному языку мы учитывали следующие принципы и положения:

1. Добровольность
2. Цели и задачи
3. Функция кружка должны быть четкой
4. Учитель продумывает план работы
5. Дни, часы работы кружка согласовываются с общим планом работы
6. Тематика занятий должна быть актуальной, соответствовать интересам и возрасту учащихся
7. Учитель составляет численный состав кружка
8. Продолжительность занятий около 1 часа
9. Отсутствует домашнее задание

Реализация принципов организации кружка может способствовать всестороннему развитию личности.

Формы и методы проведения кружка

Предлагаемые формы и методы проведения кружка способствуют углублению и расширению знаний обучающихся по английскому языку, формированию коммуникативной и языковой компетенций.

В процессе использования данных форм и методов у обучающихся развиваются следующие умения [3]:

- общеучебные умения: работа с дополнительными учебными пособиями, со словарем, справочной литературой; составление плана высказывания, сообщения, выступления по проблеме;
- специальные учебные умения: осуществлять тематический подбор лексики, делать краткие записи по проблеме; пользоваться двуязычным словарем;
- собственно коммуникативные умения по видам речевой деятельности, включающие речевое и неречевое поведение.

Формы работы кружка:

- коллективная (групповая) работа и работа в паре;
- ролевая игра;
- дебаты и диспуты;
- проекты;
- чтение аутентичных текстов;
- поэтические вечера;
- прослушивание музыки;
- рассказы на этическую тему;
- этические беседы;
- просмотр фильмов;

- пример;
- посещение музеев.

Таблица 1.

Методы и приемы обучению иностранного языка, применяемые в кружковой работе

<u>Методы</u>	<u>Приемы</u>
1. Ознакомление с новой темой и проблемами, с ней связанными, с новыми лексическими единицами.	<ul style="list-style-type: none">• объяснение;• прослушивание и запись материала занятий;• самостоятельное чтение материала и его изучение;• работа с лексикой.
2. Тренинг	<ul style="list-style-type: none">• ответы на вопросы;• поиск ответов на вопросы в тексте;• чтение и перевод текстов;• выполнение упражнений на закрепление грамматики.
3. Практическое применение	<ul style="list-style-type: none">• обсуждение темы/проблемы в парах, группе;• выполнение тестов (устно, письменно);• рефераты;• проекты.

Основной деятельностью кружка является организация еженедельного традиционного дня английского языка «The day of English» в школе-гимназии № 8 г. Алматы. Данная внеклассная работа по английскому языку является постоянной массовой формой работы, оно согласовано и одобрено администрацией школы, а также имеет свою программу.

Проводится каждый вторник в сотрудничестве учителей кафедры английского языка и учеников старших классов (8-10 кл.).

Такое внеклассное мероприятие требует еженедельной творческой подготовительной работы: подготовка и оформление стенгазеты “Time to Speak”, подготовка викторины “The Day of English Quiz” по темам (5 вопросов), оформление раздаточного материала (активный вокабуляр Hot English по темам), подготовка речевых и игровых упражнений для учеников, единая форма актив группы и т.д. [4].

Помимо основной деятельности на занятиях кружка руководители проводят различные формы работ, как: коллективная (групповая) работа и работа в паре, ролевая игра, дебаты и диспуты, проекты, чтение аутентичных текстов, поэтические вечера, прослушивание музыки, рассказы на этическую тему, этические беседы, просмотр фильмов и знакомства с примерами [5].

Актуальность программы кружка английского языка обусловлена:

1) практической значимостью, так как дети могут применить полученные лингвистические знания и практический опыт в повседневной жизни;

2) воспитательной значимостью, так как дети обучаются навыкам разговорной речи, и практикуют общение на всевозможные нравственные и этические темы.

3) познавательной значимостью, так как у детей есть возможность удовлетворить потребности реализовать свой творческий потенциал, что не всегда удается сделать на уроках.

Новизна данной кружковой работы заключается в том, что учащиеся непосредственно задействованы в организации деятельности кружка, где они могут предлагать идеи, а также овладеть необходимыми нравственными качествами и навыками для дальнейшей социализации личности.

Каждое занятие строится как занятие общения, максимально приближенный к естественному общению, чтобы дети как можно раньше почувствовали результат своих усилий. Для создания коммуникативной обстановки на занятиях немаловажную роль играет поддержка высокой активности каждого ребенка.

Для контроля знаний учащихся и проверки результативности обучения предусмотрены следующие мероприятия:

1. еженедельное проведение традиционного дня английского языка «The day of English»;

2. проведение внешкольных мероприятий;

3. проведение праздников;

4. проведение интеллектуальных игр;

5. проведения конкурсов чтецов.

Ожидаемые результаты учащихся:

- расширение и углубление программного материала;

- применение полученных знаний и умений в практической деятельности;

- повышение уровня социализации и саморегуляции.

Качества личности, которые могут быть развиты у обучающихся в результате занятий:

- толерантность, дружелюбное отношение к представителям других стран;

- познавательная, творческая, общественная активность;

- самостоятельность (в т.ч. в принятии решений);

- умение работать в сотрудничестве с другими, отвечать за свои решения;
- коммуникабельность;
- уважение к себе и другим членам кружка;
- личная и взаимная ответственность;
- готовность действия в нестандартных ситуациях.

Методика проведения занятий.

Методика проведения занятий предусматривает теоретическую подачу материала (словесные методы) с демонстрацией визуального ряда на интерактивной доске, а также практическую деятельность, являющуюся основой, необходимой для закрепления информации в виде создания стенгазет, открыток, приглашений, писем, составление рассказов и диалогов по теме, подготовки и участия в общешкольных мероприятиях.

Учебно-материальная база.

1. Кабинет;
2. Столы, стулья;
3. Компьютер, интерактивная доска.
4. Передвижные стенды.

Организация данной опытно-педагогической работы нравственного воспитания средствами иностранного языка в старшем звене школы мы можем рассматривать как одно из направлений личностно-ориентированного обучения, которое обеспечивает интеллектуальное, нравственное совершенствование учащихся, формирует потребность, способность, готовность и подготовленность к самостоятельной целенаправленной работе по самообразованию, самовоспитанию.

ЛИТЕРАТУРА

- 1 Григорович Л.А., Марцинковская Т.Д. Педагогика и психология: Учеб. пособие. - М.: Гардарики, 2003. – 480 с.
- 2 Яновская М.Г. Нравственное воспитание и эмоциональная сфера личности // Классный руководитель. - 2003. - № 4 - 25 с.
- 3 Блинова С.И., Чарекова Е.П. и др. Практика английского языка. Сборник упражнений по грамматике. – Спб.: Изд-во «Союз», 2005. – 384 с.
- 4 Занина Е.Л. 95 устных тем по английскому языку. – 4-е изд. – М.: Айрис-Пресс, 2004. – 320 с.
- 5 Айжанова Г.К. Проблема формирования этнической идентичности личности студента в поликультурном образовательном пространстве вуза // Известия КазУМОиМЯ имени Абылай хана. Серия «Педагогические науки». – 2016. - № 4(43).- С.10-16.

БАЛАЛАРДЫ ӘЛЕУМЕТТЕНДІРУ ПРОЦЕСІНДЕ МОРАЛЬДЫҚ БІЛІМ БЕРУДІҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШАРТТАРЫ.

Айжанова Г.Қ.¹,

¹пед.ғ.к., доцент, Абылай хан атындағы ҚазХҚжәнеӨТУ, Алматы, Қазақстан

Мақалада шетел тілі мұғалімінің жұмысындағы жеке әдістері мен моралдың білігін нысандарының тиімділігін тексеру үшін педагогикалық жұмысың дамуын сипаттайды. Зерттеу 8 мектеп-гимназиясының сынып оқушыларының жүгізілді. Жұмыспен қамту шегі ағылшын тілінде жүргізілетін әскергілікті үйірмелер мен клубтардың жұмысы негізінде баяндылған және оны дәлелдеу үшін әлеуметтендіру барысында шетел тілін пайдаланудың гипотезасы мен оны дәлелдеу іс-әрекетінің мүмкіндігін көрсетеді.

Тірек сөздер: үйірмелер жұмысы, студенттер, ағылшын тілі сабағы, жұмыс, ғылыми-зерттеу және оқу-әдістемелік жұмыс.

Статья поступила 31.05.2017 г.

ASSESSMENT SYSTEM OF THE USA AND CANADA

Utegenova S.B.¹,

¹Undergraduate of «Foreign language: two foreign languages»

Ablai khan KazUIR and WL, Almaty, Kazakhstan

e-mail: sandu0394@mail.ru

This article describes the educational system of the USA and Canada. In addition, it tells about the USA and Canada's assessment of the learning achievements in the foreign language lessons. Also, the article presents description of the educational system of the USA and Canada in general. Nowadays, one of the important factors which influence on the development of country is evaluation of learning achievements in this case criteria of the assessment was taken into account.

Keywords: evaluation, educational standards, assessment system, skills, criteria of the assessment.

ӘӨЖ 338.28

ҒТАМР 14.09.91

АҚШ, КАНАДА ЕЛДЕРІНДЕГІ ОҚУ ЖЕТІСТІГІН БАҒАЛАУ ТӘЖІРИБЕСІ

Утегенова С.Б.¹,

¹Абылай хан атындағы ҚазХҚжәнеӨТУ магистранты,

мамандығы «БМ011900-Шет тілі: екі шет тілі»

Алматы, Қазақстан, sandu0394@mail.ru

Мақалада АҚШ және Канада елдеріндегі білім беру жүйесі сипатталады. Көрсетілген елдердегі шетел тілі сабағындағы оқушылардың оқу жетістігін бағалаудағы шет елдік тәжірибе қарастырылады. Қазіргі кезеңде елдердің бір-

бірінен салыстырмалы тұрғыдағы дамығандығы, бәсекелестік күш-қуаты олардың табиғи ресурстарымен емес әсіресе білім беру сапасымен анықталатындықтан оқушылардың оқу жетістігін бағалау жүйесі талаптарға сай болуы, шетел тілі сабағында оқу жетістікті бағалау өлшемдерінің де маңызды рөл атқаратындығы есепке алынды.

Тірек сөздер: бағалау,білім беру стандарты, бағалау жүйесі,қабілеттілік,бағалау өлшемдері.

Қазіргі заман талабы үздіксіз даму,жаңаны іздеу болғандықтан Қазақстан азаматтарының алдындағы мемлекеттің дамуын мақсат ететін ұзақ мерзімге жоспарланған стратегиялық бекітілген нақты бағыттарды ескеретін болсақ, мемлекетіміздің өркениетті және дамыған елдер қатарынан орын алуы білім деңгейі мен білім беру жүйесінің сапасына байланысты екенін санамызға түйеміз.Бұл ретте Президентіміз Н.Ә. Назарбаевтың бастамасымен «100 нақты қадам» Ұлт жоспарын іске асыру аясында ЭЫДҰ елдерінің стандарттары негізінде адам капиталының сапасын көтеруге бағытталған білім беру саласындағы басты қадамдар назарға алынады [1; 6-б.].Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016 – 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында бірнеше мәселелерді атап көрсеткен. Қазіргі бес балдық бағалау жүйесі білім алушылар білімінің нақты деңгейін көрсетпейді. Ол кездесетін қиындықтарды ескере отырып, мектеп оқушыларын оқытудың жеке траекториясын әзірлеуге,оқу бағдарламаларын меңгерудегі проблемаларды жоюға және ынталандыруға мүмкіндік бермейді [2;11-б.]. Қазақстанда білім сапасын бағалау 5 балдық жүйе арқылы емес практика жүзінде ол 3 балдық жүйе ретінде яғни, «5», «4», «3»бағалары қолданылып жүргені көпшілікке мәлім. Білім беру заңының реформадағы жақсы жетістіктерге жету үшін мемлекеттік білім органдары мұғалімдерді қиын жағдайда қалдырады,яғни мұғалімдер жақсы сапа көрсету үшін оқу жетістігін көрсететін бағаны көтермелеп қоюға мәжбүр болып жатады.Бұл жағдай оқушылардың білім алуға деген ынтасының азайып кетуіне ықпал жасайды.Бір жағынан «баға» оқушылар арасындағы өзара қарым-қатынасқа жағымсыз әсерін де тигізеді. Осы ретте, Қазақстандағы оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау жүйесін тереңірек зерттеу және де шет елдегі оқушылардың оқу жетістігін бағалау тәжірибесімен таныс болу көптік етпейді.

АҚШ білім беру жүйесінің ерекшеліктері

АҚШ-та біртұтас мемлекеттік білім беру стандарты жоқ, әрбір штат білім беруге қатысты құрылымын өзі анықтауға құқылы. АҚШ білім беру министрлігінің тұжырымдамасы бойынша «білім беру

стандарты — білім алушылардың нені білу және нені жасай алу қабілеттілігін айқындайтын құжат»[3]. Осыған орай АҚШ-тың білім беру жүйесі келесідегідей ретте бөлінеді:

-мектепке дейінгі мекемелер(3-5 жас аралығындағы балалар тәрбиеленеді);

-бастауыш мектеп (1-8 сыныптар, 6-13 жас аралығындағы балалар);

-орта мектеп (9-12 сыныптар, 14-17 жас аралығындағы жасөспірімдер);

-жоғары білім беретін оқу орындары.

АҚШ мектептерінде оқу жылы 170-186 күнге созылады, оқушылар аптасына бес күн оқиды. Сабақтың ұзақтығы күніне 5-6 сағат (8.30 - 15.30). Оқу жылы семестрлерге бөлінеді. Оқушылар 8-ші сыныпқа келгенде пән таңдау мүмкіндігіне ие болады, ал міндетті пән ретінде мына пәндер оқытылады: ағылшын тілі, математика, қоғамтану, дүниетану, дене шынықтыру, музыка және бейнелеу өнері, еңбек (ұлдарға) және үй тұрмысы (қыздарға).

Жоғары орта мектеп жалпы білім беру мекемесі болып табылады. Оқушылар мектепті әдетте 17-18 жаста аяқтайды. Жоғары орта мектептің көпшілігінде оқу бағдарламасына сай математика (2 жыл), ағылшын тілі (4 жыл), жаратылыстану ғылымы (2 жыл) және әлеуметтік ғылым (3 жыл) оқытылады. Орта мектептер келесідегідей типерге бөлінеді: «академиялық», «кәсіптік», «көп кәсіптік».

Оқушылардың оқу жетістігін бағалау жүйесіне сипаттама.

Оқушылардың оқу жетістігін бақылау сауалнамалар арқылы екі формада жүзеге асырылады:

1) жылына бір рет, білім деңгейінің дамуын бақылау мақсатында стандартталған тесттер жүргізіледі (Айова), бірқатар елде пайдаланылатын «Тест Хенмон–Нельсон»;

2) Аптасына бір рет немесе 2-3 рет мұғалімнің шешімімен тестер, бақылау жұмыстары, зачеттер алынады;

Бағалау әріптік жүйеде жүзеге асырылады, әсіресе ағылшын әліпбиінің алғашқы бес әріпі. Орташа есеппен алғанда мектептердің көпшілігінде төмендегідей бағалар қолданылады:

А – оқушылардың 15%-ы – әрдайым дайындық үстінде, білімі терең(үздік).

В – 25% – орташадан біршама жоғары(жақсы).

С – 35 % – тапсырмаларды орташа дәрежеде орындау (орташа).

Д – 15 % – минималды дәреже(орташадан төмен).

F – 10% – қанағаттандырарлықсыз нәтиже, оқу материалын меңгермеген.

Сонымен қатар қосымша белгілер бар
Р – сынақ (100%),
S – қанағаттанарлық(70%),
N – сыннан өте алмайды (70%тен төмен).

Математикалық жүйе негізге алынғандықтан Америкадағы бағалау жүйесі бойынша емтиханда берілген жауапқа баға объективті қойылады. Салыстырмалы түрде алып қарасақ, Қазақстанда оқу жетістігін бағалау тәжірибиесіне сай егер емтиханда тек бір ғана баға қойылса, ал Америкадағы бағалау жүйесі бойынша 3 компонентті ескере отырып ортақ баға қойылады. Олар: сыныпта дискуссияға қатынасы, аралық бақылау, емтихан оқу жылы соңында. Соңғы емтихан міндетті түрде жазбаша өткізілуі тиіс. Емтихан екі бөлімге бөлінеді: сауалнама жұмысы және эссе жазу. Математикалық статистика бойынша мұғалім үздік болып саналатын жоғары ұпайды оқушылардың

15% -іне ғана қоя алады, сәйкесінше ең төмен бағаны да оқушылардың 15% -іне қоя алады.

Канада мемлекетінің білім беру жүйесінің ерекшеліктері

Канада елінің мектептік білім беру жүйесі сапа көрсеткіштері бойынша алдыңғы қатардағы орындарды алады. Канадада білімге аса қатты назар аударылады, сол себепті сапалы орта және жоғары білім алуға қолайлы орын ретінде жыл сайын 175000 студент осы Канада елінің білім ордаларын таңдайды. Әр елдің өзінің білім беру жүйесіне қатысты құжаттары бар. «Стандарт» термині шет елдің білім жүйесінің мазмұнына қатысты көп кездесе бермейді. Мысалы, АҚШ-та, Австралияда және Канадада «білім беру стандарты» - белгілі бір пән бойынша әр бір сыныпқа арналған білім мазмұнының айқындайтын құжат ретінде түсіндіріледі. Канададағы білім беру стандарттарын құрастыруда екі амал қолданылады:

- әрбір сынып үшін соның ішінде алдымен міндетті мектептер ;
- бастауыш, толық емес орта және орта мектептер үшін [4;1476].
Осыған орай, The Ontario Curriculum. Grades 11 and 12. English. Ministry of Education and Training of Ontario. Toronto, 2015 құжаты бойынша Канада еліндегі білім беру жүйесі келесідегідей сатылардан тұрады:

- Мектепке дейінгі білім беру немесе балабақша (4-6 жас);
- Бастауыш мектеп немесе Elementary school (6-12 жас, 1-6 сыныптар);
- Орта мектеп немесе Secondary school (13-18 жас, 7-12 сыныптар);
- Кәсіби орта мектеп немесе College (18-20 жас);
- Жоғары мектеп немесе University (18-23 жас).

Оқу жылы екі семестрге бөлінеді және пәндер екі блок бойынша оқытылады. Мысалы, бірінші семестрде алғашқы төрт пән, ал екінші семестрде қалған пәндер оқытылады. Яғни, әр күн сайын бекітілген төрт пән бойынша сабақтар жүргізіледі, бір сабақтың ұзақтығы 75 минутты құрайды.

Оқытылатын пәндер тізімі сыныпқа байланысты жіктеліп бекітіледі, математика және тілдер негізгі міндетті пәндер қатарына кіреді. 10 сынып оқушылары міндетті оқу пәні ретінде (Grade 10) математика, ағылшын тілі, «ғылымдар» (Science – біріктірілген пәндер жиынтығы оған: химия, физика, биология кіреді) оқиды. 11-ші сыныпта тек екі міндетті пән оқытылады математика және ағылшын тілі, 12-ші сыныпта тек ағылшын тілі және таңдауға арналған пәндер жиынтығымен толықтырылады (әлемдік діндер, ақпараттық технологиялар).

12-ші сыныпқа келгенде оқушыларға ЖОО-ға құжаттар тапсыру жолдарын үйретеді. Әр бір мектепте арнайы кеңес берушілермен оқушылар өздерінің болашаққа құрған жоспарлары, ЖОО туралы ақылдаса алады.

Канада мектерінде оқу жетістігін бағалау жүйесі пайыздық көрсеткіштермен беріледі, ал ЖОО-да әріптік жүйеде жүзеге асады.

-50-60% - «орташа»;

- 65-75% - «жақсы»;

-80-90% - «өте жақсы» деңгейіне жақынырақ;

-100%-ды алу өте қиын, оқушыларда математика немесе тағыда басқа дәлдікті қамтамасыз ететін ғылыми пәндерден ғана толықтай өте жақсы деп есептелетін бағаны алу мүмкіндігі болады [5; 72-б.].

Жоғарыда атап өткендей әр бір пәнге арналып құрастырылған барлық сыныптар үшін оқу бағдарламасы бар. The Ontario Curriculum. Grades 11 and 12. English. Ministry of Education and Training of Ontario. Toronto, 2015. 225 беттен тұрады. Құжатта ағылшын тілін оқыту мақсаты, бағдарлама мақсаты, міндеттері, ағылшын тілін бағалау өлшемдері (критерийлері) және т.б туралы мағлұмат беріледі [6]. Оқу жетістігін бағалау кестесі (assessment chart) бойынша білім мен біліктілікті бағалаудың 4 категориясы көрсетілген, олар:

- Білімі және түсінебілу (Knowledge and Understanding) қабілеттілігі;

- Ойлау (Thinking);

- Қарым-қатынас жасай алу (Communication);

- Алған білімін іс жүзінде қолдана алу (Application).

Кесте 1. Канада елінің шетел тілі сабағындағы 9-12 сынып оқушыларының оқу жетістігін бағалау өлшемдері:

Категориялар	50-59% (I деңгей)	60-69% (II деңгей)	70-79% (III деңгей)	80-100% (IV деңгей)
1	2	3	4	5
Білім және түсіне білу қабілеттілігі (Knowledge and Understanding skills)				
	Оқушы			
Тақырып туралы білімі(мәтіннің формалары, тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу, елестете алу, әдеби терминология, ұғымдар, теориялар, ережелер)	Тақырыптың жалпы мазмұны туралы білімі өте аз, шектелген	Тақырыптың мазмұны туралы білімі орташа	Жақсы	Тақырып бойынша білімді, мазмұнды толық меңгерген
Мазмұнды түсіне білу(ұғымдарды, ой, пікірлер, фактілер, идеялар, ұғымдар және тақырыптар арасындағы байланыс)	Мазмұнды түсіне білу деңгейі өте төмен	Орташа деңгейде	Мазмұнды түсіне білуі жақсы	Өте жақсы түсінген
Ойлау қабілеттілігі (Thinking skills)				
Жоспарлау қабілеттілігін пайдалану (идеяларды және ақпаратты ұғына білу, ақпаратты орнымен қолдана білу)	Жоспарлау қабілеттілігін тиімді қолдану деңгейі өте төмен	Орташа	Жақсы	Өте жақсы
Үдерісте қолдана алу (аудару, қорытынды жасай алу, сараптау, бағалау)	Үдерісте қабілетін өте төмен деңгейде қолданады	Орташа	Жақсы	Өте жақсы
1-ші кестенің жалғасы.				
Категориялар	50-59% (I деңгей)	60-69% (II деңгей)	70-79% (III деңгей)	80-100% (IV деңгей)
Сыни тұрғыдан және шығармашылық ойлау үдерісі (ауызша сөйлеу, дискурс, сыни тұрғыдан қорытынды жасау, тілдік таным)	Төмен	Орташа	Жақсы	Өте жақсы
Қарым-қатынас жасай алу қабілеттілігі (Communicative skills)				

1-кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
Өз ойын білдіру, алған ақпаратты түсінікті түрде жеткізе алу. Өз ойын ауызша, жазбаша жеткізе алу.	Өзінің ой-пікірін және ақпаратты өте төмен деңгейде жеткізеді	Орташа	Жақсы	Өте жақсы
Әр түрлі ортада және жағдайда қарым-қатынас жасай алу қабілеттілігі (лайықты сөйлеу мәнерін, дауыс ырғағын қоя білу). Ауызша және жазбаша формада [7].	Әр түрлі ортада қарым-қатынас жасай алмайды, өз ой –пікірін жеткізу деңгейі төмен	Орташа	Жақсы	Өте жақсы
Алған білімін іс жүзінде қолдана алу қабілеттілігі (Application)				
Білімі мен қабілеттіліктерін таныс тақырыптар бойынша қолдана алу (сауатты қолдану, ұғымдар, теориялар)	Алған білімін және қабілетін таныс мазмұндағы тақырыптар бойынша қолдану деңгейі төмен	Орташа	Жақсы	Өте жақсы
Жаңа мазмұндағы тақырыптар бойынша ақпарат алмасу (сауатты қолдану, ұғымдар, теориялар, әдеби тіл)	Алған білімін және қабілетін жаңа мазмұндағы тақырыптар бойынша қолдану деңгейі төмен	Орташа	Жақсы	Өте жақсы
Әр түрлі мазмұндағы ақпараттар арасындағы байланысты жасай алу (мәтін мен жеке адамның білімі мен тәжірибесі, мектеп ішінде және сыртында)	Өте төмен	Орташа	Жақсы	Өте жақсы

Қорыта айтқанда, білім берудің жаңа парадигмасы бойынша, күннен күнге кең етек алып отырған білімді жүйелі түсіне алу, оқушылардың оқу жетістігін талапқа сай бағалау, оқушылардың оқуға деген ынтасын арттыру басты назар аудартатын мәселелердің бірі. Білім берудің әлемдік стандарттарына сәйкес АҚШ және Канада елдерінде әріптік немесе пайыздық бағалау белгілерін қолдану оқушылардың алға қарай ұмтылып, оқуға деген ынтасын арттырады. Әрдайым дамып, өзгеріске ұшырап отырған кезеңде білім беру жүйесіндегі шетелдік тәжірибенің рөлі ерекше.

ӘДЕБИЕТ

- 1 План нации «Сто конкретных шагов по реализации 5 институциональных реформ» Президента Н.А. Назарбаева // Казахстанская правда. - 2015. – 6 декабря. – С.1.
- 2 Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016 – 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. - Астана, 2016. - 47 б.
- 3 World Class Standards for American Education. - Wash., D.C., 1992. - P. 2.
- 4 Воскресенская Н.М. Опыт разработки стандартов образования в зарубежных странах // Вопросы образования. – 2004. – № 3. – С. 143–161.
- 5 Трактат о системе образования в Канаде // Cyberleninka. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/traktat-o-sisteme-obrazovaniya-v-kanade>-(дата обращения 5.5.2017).
- 6 Канадская система образования // Studycanada. – Режим доступа: http://www.studycanada.ru/cgi-bin/issue.cgi?action=article&ar_id=83 - (дата обращения 5.5.2017)
- 7 The Ontario Curriculum. Grades 9 and 10. English. Ministry of Education and Training of Ontario. - Toronto, 2015.

ОПЫТ ОЦЕНИВАНИЯ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ В СТРАНАХ США И КАНАДЕ

Утегенова С.Б.,¹

¹магистрант КазУМОиМЯ им. Абылай хана,
специальность: «6М011900-Иностранный язык: 2 ин.яз»
Алматы, Қазақстан, sandu0394@mail.ru

В статье описывается система образования США и Канады и зарубежный опыт оценивания учебных достижений на уроках иностранного языка. В настоящее время конкурентноспособность и развитие страны определяются не только природными ресурсами но и качеством образования. Оценивание учебных достижений учащихся и измерение оценивания имеет важную роль .

Ключевые слова: оценивание, образовательный стандарт, система оценивания, умение, измерение оценивания.

Статья поступила 17.05.2017 г

Абылай хан атындағы ҚазХҚжәнеӨТУ
ХАБАРШЫСЫ
“ПЕДАГОГИКА ҒЫЛЫМДАРЫ” сериясы

ИЗВЕСТИЯ
КазУМОиМЯ имени Абылай хана
серия “ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ”

BULLETIN
of Ablai khan KazUIRandWL
Series “PEDAGOGICAL SCIENCES”

2 (45) 2017
ISSN 2412-2149

e-mail: pedagoginyaz@mail.ru

Директор издательства: *Есенгалиева Б.А.*

**Технический редактор,
компьютерная верстка:** *Кынырбеков Б.С.*

Подписано в печать 22.06.2017 г.
Формат 70x90 1/16. Объем 09,25 п.л. Заказ № 361. Тираж 300 экз.
Отпечатано в издательстве “Полилингва»
КазУМОиМЯ имени Абылай хана



Издательство “Полилингва” КазУМОиМЯ имени Абылай хана
050022, г. Алматы, ул. Муратбаева, 200
Тел.: +7 (727) 292-03-84, 292-03-85, вн. 24-09
E-mail: kazumo@ablaikhan.kz, ablaikhan@list.ru